

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Islámská rétorika v průběhu egyptských
parlamentních voleb 2011-2012**

Petra Kobelčuková

Plzeň 2013

Západo česká univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce

**Islámská rétorika v průběhu egyptských
parlamentních voleb 2011-2012**

Petra Kobelčuková

Vedoucí práce:

Mgr. Daniel Křížek, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2013

.....

Na tomto místě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce, Mgr. Danielu Křížkovi, Ph.D., za projevenou důvěru, kterou ve mě vložil a za jeho cenné rady, kterými mi napomohl k dokončení práce. Dále bych ráda poděkovala rodině, za jejich podporu a trpělivost.

Obsah

1	ÚVOD	7
2	ISLAMISMUS.....	10
2.1	Islamisté v Egyptě.....	11
2.2	Islamizace v zahraničí	15
2.3	Cílová skupina islamistů.....	16
3	MUBÁRAKOVA ÉRA.....	18
3.1	Stranický a volební systém	20
3.2	Spolky a asociace.....	22
3.3	Společnost.....	23
3.3.1	Náboženská stratifikace	24
3.3.2	Ekonomická a demografická stratifikace.....	25
4	ARABSKÉ JARO.....	27
4.1	Islamisté během revoluce.....	28
4.2	Pád režimu	29
5	POST REVOLUČNÍ OBDOBÍ	31
5.1	Role náboženství ve společnosti	32
5.2	Vznik politických stran.....	33
6	ISLAMISTICKÉ STRANY	35
6.1	Strana svobody a spravedlnosti	36
6.2	Strana an-Núr.....	39
6.3	Vztahy Strany svobody a spravedlnosti a strany an-Núr.....	42
7	POLITICKÉ ZÁZEMÍ PRO VOLEBNÍ KAMPAŇ	44
7.1	Volební kampaň v podání islamistů	46
8	ISLÁMSKÁ RÉTORIKA.....	49
8.1	Stranická islámská rétorika.....	50
8.1.1	Rétorika v rámci Strany svobody a spravedlnosti.....	50
8.1.2	Rétorika v rámci strany an-Núr	52

8.1.3	Rétorika a další islamistické strany	54
8.2	Přímý kontakt.....	56
8.2.1	Zastoupení v ulicích.....	56
8.2.2	Transparenty a slogany	60
8.2.3	Mešity a kazatelé	63
8.3	Islámská rétorika v médiích	66
8.3.1	Obrazová média	66
8.3.2	Tisk.....	70
8.3.3	Internet.....	72
8.4	Islámská rétorika autorit	74
9	OPOZIČNÍ VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ	79
10	ZÁVĚR: Příčiny výhry islamistů	82
11	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	88
11.1	Knihy	88
11.2	Přednášky	90
11.3	Elektronické odborné články.....	91
11.4	Elektronické zdroje	95
12	RESUMÉ.....	107
13	PŘÍLOHY.....	109

1 ÚVOD

Již delší období se egyptská společnost dožadovala změn, jež nepřicházely a narůstající tlak ve společnosti byl všudypřítomný. Tíživá finanční situace, nedostatek pracovních míst a útlak ze strany režimu se stávaly více neúnosnými. Průlom emocí a požadavků vyústil během revolucí jako důsledek tak zvaného Arabského jara, které svrhlo dosavadního autoritářského panovníka, prezidenta Husního Mubáraka. Sled událostí nabral na rychlosti a egyptská společnost plná entuziasmu očekávala se změnou režimu i změny v dosavadních životech. Naděje na lepší budoucnost měla být demokratickou cestou svěřena voleným zástupcům z řad lidu, kteří znali deprimující problémy společnosti. Otázkou však zůstávalo, jakou má egyptská společnost povahu, když byla dlouhá léta omezena represemi policejního státu a nedala volný průchod svým ideologickým stanoviskům.

Tato otázka měla být zodpovězena v prvních svobodných egyptských volbách. Ty však po výhře islamistů s výsledným verdiktem téměř tři čtvrtiny parlamentních křesel vyvolaly ještě více otázek, nežli se naskýtal původně. Opravdu je v egyptské společnosti takové množství islamistů zastoupeno? Opravdu egyptští obyvatelé natolik sympatizují s konzervativními a radikálními postoji a požadují doslovné dodržování práva šaría včetně kamenování, bičování a vraždy za odpadlictví? Nebo jsou islamisté pouze menšinou, která byla ve správnou dobu na správném místě? Eventuálně zdali islamisté pouze nedokázali využít svých stabilních struktur a zmobilizovat své stoupence pro získání si takto široké podpory?

Islamisté původně nezamýšleli vstupovat do politického transformačního procesu, avšak jakmile rozpoznali, že situace je nezvratná, využili okolností chopit se moci. Muslimští bratři, islamistické uskupení, které zastává tradiční islámské postoje, bylo opozicí bývalému režimu a jeho obliba díky populistickým skutkům byla neoddiskutovatelná. Na scéně se však vedle tradičního, Muslimského bratrstva objevili ortodoxní salafisté. Tato skutečnost byla překvapující, jelikož

konzervativní salafisté odmítali demokracii a celkovou vládu člověka, která má podle jejich učení patřit pouze Bohu. Avšak vnitro-politická situace se nadále vyvíjela a jak islamistická hnutí, tak i ta sekulární se měla utkat pomocí demokratických prvků ve volebním souboji.

Islamisté během postrevolučního období nezháleli a pokoušeli se o získání co největšího počtu příznivců. V zájmu vlastních ambicí využili islám, který uplatnili pro zvýšení důvěry u potenciálních voličů. Egyptská společnost vyzývá stále tradiční hodnoty, jejichž neodmyslitelnou součástí je islám. Pro spoustu obyvatel je islám zárukou dobrých mravů, nepostradatelnou součástí jejich životů a něčím naprosto přirozeným. Sekularisté byli také věřícími muslimy, ale rozhodli se oddělit politiku od náboženství. Vzhledem k štvavé rétorice islamistů nakonec vyznělo, že sekularista je vlastně bezvěrec a odpadlík. Lidé se poté v důsledku této hanebné rétoriky a v rámci vlastní religiozity rozhodovali velice obtížně a doufali, že představy Muslimských bratří a salafistů na budoucí stát jsou opravdu tak umírněné, tak jako je jejich umírněná rétorika, kterou se prezentovali během politické kampaně.

Stoupenci islamistických stran nebyli často dostatečně obezřetní, aby udrželi ortodoxní islámskou rétoriku pouze ve svých kruzích. Strany, kandidáti a sympatizanti islamistických stran poté obhajovali své zájmy veřejně. Právě tento aspekt je předmětem diplomové práce. Cílem je popsat politickou transformaci, která je v případě Egypta velice blízce spjata se sociálním prostředím. Podíváme se, jak islamisté využívali islámské rétoriky, solidarity a sounáležitosti proto, aby si získali své zastoupení v parlamentu. Nepoužívali pouze verbální rétoriku, nýbrž využívali jednotlivých aspektů islámu. Společně nahlédneme, jak osvědčený politický populismus islamisté zaobalili do islámského hávu a prezentovali se jako ochránci náboženství a klasických egyptských hodnot. Nastíníme si i dvojakost této islámské rétoriky a protichůdná si tvrzení. Dále je v práci poukázáno na efektivitu a důsledky islámské rétoriky na výsledky voleb jako

takových, a jaké mohly být další možné příčiny výhry islamistů v egyptských parlamentních volbách 2011-2012.¹

V neposlední řadě by měly být předem nastíněny pravidla přepisu arabských slov do češtiny, která se v práci hojně vyskytují. Při transkripci slov je v diplomové práci vycházeno převážně z transkripce používané profesorem Kropáčkem v knize „Duchovní cesty islámu“.² V textu se setkáváme většinou s přepisem konkrétních jmen. Názvy, které jsou v českém jazyce ustálené, jako například Korán jsou ponechány v jejich počeštělé verzi, na místo použití „al-Qur‘án“. Pro vyjádření „hamzy“, tzv. českého rázu, používáme znaku „ ‘ “. Velmi často se setkáme se znakem malého c – „^c“ („^cajn“) – což je hrdelnice, která připomíná zesílenou hamzu. Použití spojení „gh“ se vyslovuje jako ráčkované „r“. Arabské „q“ se vyslovuje jako změkčená hláska „k“. V egyptském prostředí se hláska „q“ vyslovuje jen v některých slovech, častěji se vynechává. Vyskytující se v textu hláska „th“ značí neznělé anglické „th“, jako například v anglickém slově „theory“. Dvojitě „w“ poukazuje na polosamohlásku, běžně čtenou jako klasické „v“, pro přiblížení je možné ji přirovnat k „w“ v anglickém slově „well“. Netradiční souhláskou je hláska „dž“, která se může číst přesně tak, jak je zde napsaná, někdy je ekvivalentem českému „č“. V případě Egypta a jeho typického dialektu se hláska „dž“ nahrazuje hláskou „g“. V některých ustálených jménech si autorka dovolila tuto egyptskou hlásku použít, například ve vlastních jménech jako Nagíb nebo Gamál. Arabský jazyk nerozlišuje velká písmena, v konkrétních názvech a jménech jsou však použita. Zdvojené souhlásky jsou naznačeny stejnými hláskami stojícími za sebou.

¹ Předem bych ráda upřesnila, že práce se bude soustředit na parlamentní volby do dolní komory parlamentu.

² Kropáček, L. (1998): *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad, str. 275

2 ISLAMISMUS

Islám a islamismus bývají často mylně ztotožňovány, přitom jsou to dva odlišné pojmy. V současnosti často užívaný termín islamismus se začal objevovat v celku nedávno, i přesto, že první myšlenky v této ideologii se vyskytující, se objevovaly již před několika sty lety. Nejčastěji bývá islamismus definován jako ideologie, která slučuje politiku a prvky islámu, je to tedy politický islám.³ V konkrétnější definici, která je většinou všem těmto různorodým proudům společná, je islamismus ideologie, která diktuje uplatňování islámských principů jak v osobním, tak sociálním životě, a vymezuje islám jako jediné pravé náboženství. Ostatní náboženství islamisté pokládají za podvrh nebo jim přikládají jen omezenou důvěryhodnost. Islamismus odmítá západní vlivy a angažovanost, jak jen je to možné.⁴ Islamisté jsou schopni manipulovat i s písmem a historií, aby ospravedlnili své socio-politické cíle.⁵

Islamistické proudy jsou od sebe navzájem odlišné v závislosti na jejich ideologiích, strategiích a cílech, ale také zdali se profilují na úrovni státní nebo mezinárodní. Zatímco mezinárodní islamistická uskupení jsou menšinovou záležitostí, ta národní se stala jakýmsi fenoménem.⁶ Události odehrávající se v geograficko-politickém a historickém kontextu poté do značné míry utvářejí charakter konkrétního islamistického uskupení. Jedním z nejdůležitějších faktorů, který má vliv na formování podoby a postojů strany, je politika předchozích režimů.⁷

³ <http://www.danielpipes.org/9313/islam-nebo-islamismus> cit. dne 17.1.2013

⁴ S výjimkou vojenských, lékařských a IT technologií.

⁵ Armajani, J. (2012): *Modern Islamist Movements: History, Religion and Politics*. West Sussex. Wiley-Blackwell, str. 17

⁶ Národní islamistická hnutí vznikaly v reakci na místní režimy, které byly nekompatibilní s prvky islámu. Hnutí kombinovaly prvky islamismu a nacionalismu. Často také vznikaly během silného vlivu západních autorit na místní politiku. Příkladem jsou například Muslimští bratři v Egyptě, dále odnož Muslimských bratrů – Hamás – fungující na palestinském samosprávním území, a nebo také šíitské hnutí Hizballáh v Libanonu.

⁷ Kouřilová, I. (2008): *Islamistické strany a hnutí a jejich zapojení do politického života v zemích Blízkého východu*. Projekt MZV. Dostupné na <http://www.mzv.cz/file/405071/ZKRACENAVERZE.pdf> cit. dne 12.1.2013

I přesto, že islamistické skupiny vznikají často jako opozice k autokratickým a zkorumpovaným režimům, jejich budoucnost je spojována spíše s demokratickými transformacemi v muslimském světě. Islamisté kategoricky zdůrazňují své demokratické myšlenky a politické postoje. Zatímco umírněných islamistů je většina, násilné činy menšinové skupiny radikálních islamistů jim zabránily získat hlasy a možnost reprezentace na formální úrovni.⁸ Je známo, že demokracie podporuje působení vícero politických stran. Jak lze sledovat v dnešním trendu Blízkého východu a Maghrebu, vznikají zde převážně strany islamistické, které si poté konkurují se stranami sekulárními. Tato rivalita má u islamistů často za následek nutnost zmírnění své původní agendy a vzdávání se takových ambicí, jako je například nastolení islámského státu.⁹

V Egyptě je velká ideologická propast mezi islamisty a liberálními intelektuály. Islamismus byl od počátku založen na dvou bezprostředních problémech: 1) uvědomělé překrucování a opomíjení islámu ve veřejné sféře a 2) kulturní a vojenský imperialismus ze strany Západu. V egyptském prostředí se můžeme často doslechnout vysvětlení, které objasňuje původ kulturní a ekonomické stagnace: *Westernizace Egypta zkorumpovala společnost, zapříčinila kulturní schizofrenii a rozpoltila národy.*¹⁰ Toto tvrzení však nevystihuje celkovou problematiku příčin a důsledků, nýbrž naznačuje nálady společnosti, včetně deziluze a hluboké zatrpklosti.

2.1 Islamisté v Egyptě

Pro lepší pochopení následujících souvislostí je nutné, abychom si vysvětlili základní ideologii, která měla vliv na islamistická uskupení v Egyptě a tou je tak

⁸ Zahid, M. (2010): *The Politics of Liberalisation and Reform in the Middle East*. London. I.B.Tauris Publisher, str. 19

⁹ Owen, R. (2004): *State, Power and Politics in the Making of the Modern Middle East*. London. Routledge, str. 174

¹⁰ Høigilt, J. (2011): *Islamist Rhetoric: Language and Culture in Contemporary Egypt*. Abingdon. Routledge, str. 31

zvané hnutí „salafíja“. Salafíja¹¹ se šířila z Arabského poloostrova pomocí řady učenců, myslitelů a reformátorů jako byli například Muhammad Abduh nebo Rašíd Ridá.¹² I přesto, že je těžké přesně vymezit pojem salafíja, protože existují odchylky, hlavně co se časového období a regionu týká, zkusíme si tento pojem definovat v té verzi, ve které byl prezentován v Egyptě, kde salafíja ovlivnila široké spektrum věřících.

Salafíja je sunnitská fundamentální forma islámu, která vznikla v 18. století na území dnešní Saudské Arábie.¹³ Odkazuje se na následování proroka Muhammada a návrat do doby prvních čtyř pravověrných chalífů.¹⁴ Členové salafíji pokládají sebe sama za obrozenecké hnutí a bojují za očistění společnosti. Kládou důraz na přísnou a doslovnou prezentaci Koránu a hadíthů a odmítají jakoukoli inovaci a vývoj ve výkladu Koránu. Salafisté se snaží zbavit všech novodobých moderních vlivů, propagují svržení sekulárních režimů a podporují jejich nahrazení islámskými státy založených na právu šari‘a.¹⁵ Odmítají západní prvky, které označují za cizí, nebezpečné pro tradiční náboženskou společnost, pokládají je za zkažené a materialistické. Nezřídka odmítají realitu dnešní doby a

¹¹ Salafistický proud a myslitelé, kteří přijímali a šířili myšlenky po arabském světě, ovlivnili většinu dnešních islamistických hnutí. Konkrétně v Egyptě mezi nejznámější ovlivněná hnutí salafíjou patří Muslimské bratrstvo, al-Gama‘a al-Islámíja a Islámský džihád. Hnutí byly postupem času ovlivněny prostředím, ve kterém působily a vyvíjely se každé trochu odlišným způsobem. Více viz Demant, R., P. (2006): *Islam vs. Islamism: The Dilemma of the Muslim World*. London. Praeger, str. 89-95. Pro lepší orientaci viz obrázek „Příloha č. 1. Vývoj islamismu“.

¹² Muhammad Abduh (1849-1905) byl egyptský právník, náboženský učenec a učitel a liberální reformátor. Vystupoval proti britské okupaci a kolonialismu obecně. Odmítal westernizaci společnosti, avšak podporoval získávání nových technologií. Byl učencem Džamáluddína Afgháního. Rašíd Ridá (1865-1935) islámský reformátor, byl zastáncem salafistického proudu a žákem Muhammad Abduha a inspirací pro Hasana al-Banná (zakladatele Muslimského bratrstva). Byl editorem islámského časopisu „al-Manár“. Více informací viz Kerr, M, H. (1966): *Islamic Reform: The Political and Legal Theories of Muhammad Abduh and Rashid Rida*. Los Angeles. University of California Press.

¹³ V dnešní době je to státní doktrína Saudské Arábie známá jako wahábismus.

¹⁴ Doba prvních čtyř volených chalífů je pro salafisty ideálem, kterého chtějí opět dosáhnout. Snaží se přiblížit době původního islámu z dob proroka a prvních čtyř chalífů a životu ctihodných předků, ar. „as-Salaf as-Sálih“. Z tohoto názvu vzniká tedy i termín salafíja (ar. سلفي). Více viz Kennedy, H. (2004): *The Prophet and the Age of Caliphates: The Islamic Near East from the 6th to the 11th Century*. Malaysia. Longman.; Kropáček, L. (1998): *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad, str. 257-273

¹⁵ Klapetek, M. (1997): *Islámský modernismus*. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CE4QFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww2.tf.jcu.cz%2F~klapetek%2Fislammodernismus.pdf&ei=O3f-UOXRBSXEswaWxoG4Cg&usq=AFQjCNHS_fboPMkSlf0muXibAko8qBpohw&sig2=NzbXC9fhAwstlWZMq39r8w

jakýkoli dialog. Hnutí salafíja připravilo zázemí jak dnešnímu reformnímu islámu, tak i fundamentalistické¹⁶ formě spojované s džihádismem.¹⁷

Egypt bychom mohli pokládat za jakousi kolébku islamismu. Již v 20. letech 20. století zde vzniklo nejznámější a co do členů nejpočetnější islamistické hnutí založené v Isma'íliji Hasanem al-Banná, Muslimské bratrstvo („al-Ichwán al-Muslimún“; ar. الإخوان المسلمون). Toto hnutí se nechalo inspirovat salafistickým proudem a získávalo si své přívržence neuvěřitelnou rychlostí. Důvodem získání si tak velkého počtu stoupců bylo, že Muslimští bratři vystupovali proti britskému vměšování se, které dle jejich tvrzení přinášelo uvolněnou atmosféru ve formě požívání alkoholu, nevhodného oblékání a sexuální promiskuity. Dále prolašovali ideje nacionalismu a velice jejich oblíbenosti napomohla především praktická a charitativní činnost. Spousta lidí v nouzi je poznávala skrz islámskou solidaritu – v sirotčincích, nemocnicích a vývařovnách.¹⁸

Islamisté využívali k šíření svého vlivu sociální základny a sítě, nepotřebovali být činní přímo v systému. Měli svůj vlastní, vnější systém, který fungoval. Cílem bylo islamizovat společnost zdola. Činnost, kterou vyvíjeli, měla vliv na celou společnost, například v rámci aktivizace nových členů a nárůstu religiozity. Také vyvíjeli větší tlak na státní struktury. Stát často nebyl schopný se vypořádat se sociálními, ekonomickými a humanitárními výzvami, proto se o tyto záležitosti postaraly často nevládní organizace nebo islamistická uskupení. Ta se snažila pokrýt nedostatky ve zdravotnictví, vzdělání a školení.¹⁹

¹⁶ Fundamentalismus je chápán jako reformistické hnutí, které se snaží obrátit zpět k pramenům, včetně doslovného lpění na myšlenkách a postupech předků. V zaběhlé terminologii se fundamentalismus přirovnává ke konzervatismu. Více viz Kropáček, L. (1996): *Islámský fundamentalismus*. Praha. Vyšehrad.

¹⁷ Džihádismus, zde myšlený jako salafistický džihádismus, je militantní forma salafistického hnutí. Džihádismus vyzývá k politické akci a podporuje mučednictví. Džihád, jako náboženská povinnost muslimů chránit islám a rozšiřovat ho v rámci vlastního území („Dár al-islám“) i ve světě („Dár al-harb“), je interpretován džihádisty jako svatá válka mečem. Džihádisté silně vystupují proti západním vlivům a odmítají „idžtihád“ (samostatný úsudek; dobírání se práva pomocí nezávislé interpretace Koránu a Sunny). Více viz Mendel, M. (1997): *Džihád: Islámské koncepte šíření víry*. Brno. Atlantis.

¹⁸ Raděj, T. (2002): *Islamistické organizace v Egyptě*. Vol. 37, No. 3. Časopis: Mezinárodní vztahy. Dostupné na <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/45> cit. dne 17. 1. 2013

¹⁹ Zahid, M. (2010): *The Politics of Liberalisation and Reform in the Middle East*. London. I.B.Tauris Publishers, str. 15-16

Ve druhé polovině 70. let, za Sádátovo éry²⁰, vznikají islamistické skupiny, o jejichž původu můžeme jen spekulovat. V té době vystupovalo proti režimu mnohotvárné sdružení „gama‘át“, jehož kořeny často bývají zasazovány do školních kampusů. Po celém Egyptě vznikaly buňky, v nichž se seskupovalo obyvatelstvo se stejně silným islámským cítěním. Na konci 70. let se frakce a jejich základny přesouvaly z měst na venkov, což často znamenalo jejich radikalizaci.²¹

V roce 1974 se pokusila o převrat islamistická skupina „Organizace islámského osvobození“. Její stoupenci byli popraveni. Vzápětí na to se musel režim potýkat s uskupením „Společenství muslimů“ vedeným Mustafou Šukrím, jinak také nazývaným „Takfír wa al-Hidžra“, jehož stoupenci odcházeli do hor, aby zde zakládali jakési vzorové „ummy“.²² Kromě těchto skupin vznikla ještě například organizace „Džihád“, o které se toho dodnes moc neví. Měla však několik frakcí a podle některých zdrojů se jedna část Džihádu úspěšně infiltrovala do armády.

Je zřejmé, že oblíbenost politického islámu v Egyptě stoupala a to také důsledkem faktu, že bylo pro režim opravdu nelehké potlačit opoziční myšlenky, které byly vyjadřovány skrze náboženskou rétoriku. Doktorka Iveta Kouřilová komentuje jejich prezenci a vliv na společnost ve srovnání se sekulárními aktéry následovně: *Na rozdíl od sekulárních skupin, jimž může být snadno zabráněno projevovat své názory na veřejnosti a šířit své poselství médií, islamistické politické aktivity nemohou být díky slovníku, který používají, a institucím, které mohou využívat, nikdy efektivně potlačeny. Islámský náboženský*

²⁰ Anwar as-Sádát byl třetí egyptský prezident vykonávající svou funkci v úřadě v letech 1970-1981, kdy byl na něj spáchán atentát. V důsledku zranění Anwar as-Sádát podlehl a do funkce prezidenta byl zvolen jeho následovník, Husní Mubáarak.

²¹ Raděj, T. (2002): *Islamistické organizace v Egyptě*. Vol. 37., No. 3. Časopis: Mezinárodní vztahy. Dostupné na <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/45> cit. dne 17.1.2013

²² Komunita věřících muslimů; společenství, jež spatřuje svůj vzor v prvních muslimech, věrných a oddaných následovnících Proroka islámu, Muhammada. Viz Müller, Z. (2010): *Islám a islamismus*. Praha. Academia, str. 67

*slovník...()...může být potenciálně zneužit pro politické cíle. Zároveň se může zdát politicky neškodným a být tudíž chráněn před vládním zásahem.*²³

Islamizace zdola probíhala v relativní tichosti po dlouhá léta, aniž by režim měl možnost tomu zabránit. Efektivní taktika islamizace zdola ovlivnila proces postupné přeměny společnosti a výsledek nárůstu religiozity jsme schopni sledovat v dlouhodobém horizontu. Islamizace nových stoupců nenabírala obrátky pouze na území Egypta. Spousta egyptských obyvatel se s tímto učením setkala poprvé až mimo svou domovinu.

2.2 Islamizace v zahraničí

V 80. letech podpořila vláda vysílání egyptských dobrovolníků do válkou postiženého Afghánistánu, včetně čerstvě propuštěných islamistů z vězení. Tam získali výcvik a bojové zkušenosti, když pomáhali v odražení sovětské armády. Během irácko-iránské války Egypt poskytl Saddámovi Husajnovi kromě materiální podpory také milion egyptských mužů, kteří mohli získat bojové nebo ideologické zkušenosti v Iráku. Nejrozšířenější způsob islamizace však probíhal po pronásledování a perzekuci členů Muslimského bratrstva v Egyptě. Ti pak často prchali do Saudské Arábie, kde se setkali s ještě radikálnější wahábovskou ideologií. Po návratu zpátky byli hluboce ovlivněni islamistickými myšlenkami a zvyky, které poté prezentovali a šířili ve své domovině, v Egyptě.

Přirozeněji se s touto wahábovskou ideologií, která se rovněž odkazovala na saláfiju, setkávali obyvatelé Egypta, kteří odjížděli za prací do Golského zálivu. Spousta z nich si osvojila wahábovské zvyky a obyčeje. Ty posléze přirozeně přijali za své. Nebylo výjimkou, že tyto zvyklosti navrátilci podporovali a aplikovali nejen v osobním a rodinném životě, ale někteří z nich rovněž v nově vznikající odnoži

²³ Kouřilová, I. (2008): *Islamistické strany a hnutí a jejich zapojení do politického života v zemích Blízkého východu*. Projekt MZV. Dostupné na <http://www.mzv.cz/file/405071/ZKRACENAVERZE.pdf> cit. dne 17.2.201

Muslimského bratrstva.²⁴ Nezřídka tito navrátilci podporovali a financovali nezávislé mešity a veřejně prospěšné sociální projekty. Státy Golfského zálivu, zejména Saudská Arábie, podporovaly produkci a tisk konzervativních náboženských knih a časopisů, které byly díky jejich nízké ceně všem dostupné.²⁵ Tyto vlivy měly širokosáhlé důsledky na náboženskou kulturu a míru religiozity v Egyptě.

2.3 Cílová skupina islamistů

Islamisté dokážou využít nespokojenosti obyvatelstva při špatných sociálních a ekonomických podmínkách. Většina rekrutů pochází z chudého deprimovaného obyvatelstva, které je často lehce ovlivnitelné islámskou rétorikou. Tato rétorika se stávala nezřídka lákavou nejen pro chudé obyvatele nilské delty, ale i pro široké vrstvy středních tříd a vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo Egypta. Centry sociálních nepokojů bývají často chudinské káhirské čtvrti jako například Imbaba, Šubra či Buláq nebo Horní Egypt, který je sužován bídou.²⁶

Další skutečnost, která nahrává islamistům je urbanizace. Vesničtí lidé, kteří se stěhují do měst, se snaží ztotožnit s novým prostředím, které je natolik odlišné od toho vesnického. Noví přistěhovalci řeší problémy s bydlením a nemohou nalézt práci, poznávají volnější městskou atmosféru, která je prosycena městskými radovánkami a ne zřídka se tito lidé obracejí zpět k víře. Na místě bývá ku pomoci islámská solidarita, která nemusí být vždy vypočítavá a její vykonavatelé jí opravdu vnímají jako záslužnou činnost. Nicméně někdy tito sklíčení obyvatelé začnou agitovat proti státu na základě vlastních deprimujících zkušeností s nefunkčností státního aparátu v sociálním zajištění.

²⁴ Filiu, J., P. (2011): *Ten Lessons from the Democratic Uprising: Comparative Politics and International Studies*. New York. Oxford University Press, str. 14-17

²⁵ Høigilt, J. (2011): *Islamist Rhetoric: Language and Culture in Contemporary Egypt*. Abingdon. Routledge, str. 33

²⁶ Raděj, T. (2002): *Islamistické organizace v Egyptě*. Vol. 37., No. 3. Časopis: Mezinárodní vztahy. Dostupné na <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/45> cit. dne 21.1.2013

Další možnou variantou jak získat sympatie nových příznivců, je pomoc studentům. Kolem kampusů začaly vznikat islámské kluby, které šířily islámské hodnoty. Islamisté, nejčastěji tedy představitelé Muslimského bratrstva, v těchto klubech nabízeli podporu a například studentům kopírovali přednášky. Také se angažovali v různorodých projektech, například zařídili dívkám školní autobusy navíc, kde by nebyly vystaveny sexuálnímu obtěžování.²⁷

Praktický a organizovaný přístup umožnil islamistům vybudovat společensko-politickou infrastrukturu přímo v ulicích. Ať už byl tento akt cílený nebo byl poskytnut nezávisle na šíření vlivu, mohl vzbudit sympatie, ideologické souznění nebo pocit závaznosti. Tato taktika se ukázala jako velice efektivní, její vykonavatelé vzbuzovali v lidech důvěru a naklonili si je na svou stranu. Islamisté si dlouhá léta získávali silnou základnu svých zastánců, kteří v budoucnosti sehrají důležitou roli.

²⁷ Raděj, T. (2002): *Islamistické organizace v Egyptě*. Vol. 37., No. 3. Časopis: Mezinárodní vztahy. Dostupné na <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/45> cit. dne 21.1.2013

3 MUBÁRAKOVA ÉRA

Abychom pochopili souvislosti, které následovaly po svržení egyptského prezidenta Husního Mubáraka²⁸, musíme si předem nastínit politické, ekonomické a především společenské pozadí za jeho vlády. Situaci v Egyptě můžeme také porozumět pomocí aplikace teorie významného švédského ekonoma Gunnara Myrdala zvané „Soft State“. Ta se zabývá příčinami přetrvání chudoby a zaostalosti. Mluví o tom, že státy jsou ovládány zájmy mocných, kteří využívají pravomocí státu a předsedů vlád, aby posloužily jejich vlastním zájmům, namísto aby prospěly zájmům jejich občanů.²⁹ Pokud tuto teorii budeme chtít aplikovat na Egypt, je to poté země, kde privilegovaní zámožní lidé porušující práva dokážou díky jmění chránit sami sebe a neprivilegovaní ochránci práva berou úplatky a přivírají oči nad jejich prohřešky. Státní činitelé se poté nezaobírají faktickými problémy státu a společnosti a korupce v těchto kruzích bují ve všech aspektech.

Husní Mubárak byl osobností, která se objevila na scéně egyptských dějin již za vlády jeho předchůdce prezidenta Anwara as-Sádáta. Ještě před jeho jmenováním do funkce prezidenta roku 1981 zastával funkce viceprezidenta a generála leteckých ozbrojených sil.³⁰ Po atentátu a následné smrti jeho předchůdce se ujal moci a s ním i vládní strana Národní demokratická strana („National Democratic Party“ dále už jen „NDP“).³¹ Po nástupu do funkce prezidenta dosadil do nejvyšších funkcí své nejbližší kolegy a vytvořil vládnoucí „koalici“ tvořenou z vládní strany NDP a armádních složek, představující generály a vrchní hodnostáře.³² Armáda měla za Mubárakovy vlády výsadní postavení a

²⁸ Muhammad Husní Mubárak (ar. محمد حسني مبارك) zastával funkci egyptského prezidenta v letech 1981-2011. V důsledku událostí arabského jara a požadavků egyptské revoluce 25. ledna byl donucen 11. února rezignovat na post prezidenta.

²⁹ <http://joseabueva.wordpress.com/2011/01/09/a-%E2%80%9Csoft-state%E2%80%9D-and-failing-democracy/> cit. dne 5.1.2013

³⁰ Marsot, A., L., S. (2007): *A History of Egypt: From the Arab Conquest to the Present*. Los Angeles. Cambridge University Press, str. 170

³¹ <http://www.biography.com/people/hosni-mubarak-37061> cit. dne 4.1.2013

³² Hassan, A., H. (2011): *Civil Society in Egypt under the Mubarak Regime*. Dubai. Afro Asian Journal of Social Studies. Dostupné na

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEMQFjAC&url=htt>

byla klíčovým prvkem ve státní struktuře. Armáda byla ústavně potvrzený člen vládnoucí koalice. Měla a stále má podstatné pravomoci v Egyptě v oblasti bezpečnosti, zahraniční politiky a ekonomiky. Považuje sebe sama za stabilizační prvek země.

Na první dojem by se mohlo zdát, že prezident Mubárak neměl nejmenší zájem o politiku a veřejné záležitosti. Ze strany obyvatelstva Egypta, které pociťovalo zanedbání ve veřejných sférách, mu bylo vyčítáno jeho prospěchářství. Egyptská vláda dokonce věnovala více energie a utratila více státních peněz za vnitřní státní bezpečnost, než aby investovala do bytové výstavby anebo zdravotnických středisek. Zhoršení vztahů mezi společnostmi a Mubárakovo režimem bylo zaznamenáno poté, co byla omezena politická svoboda a ekonomické příležitosti pro všechny, kteří se nenacházeli v politické a ekonomické elitě.³³

Opozice – myslíme tím převážně islamisty a liberály – byla po dlouhá léta v útlumu. Ze strany režimu byla potlačována a perzekuována a volby byly manipulovány vládnoucí stranou. Stát často používal nepřiměřenou sílu vůči těm, kteří režimu oponovali a veřejně vystoupili s protichůdnou ideologií, než hlásal režim. Tito oponenti byli zatýkáni, obviněni bez řádného soudu a následně byli mučeni a uvězněni v nevyhovujících a neuspokojivých podmínkách.³⁴

Na konci Mubárakovy éry bylo hnutí Muslimských bratří stále zakázanou, ale i do jisté míry tolerovanou skupinou. Jejich strategií bylo například angažovat se v tak zvaných parlamentních kulturních soubojích, kdy měli v plánu islamizovat média, školský systém, právo apod., a také islamizovat sousedství a městské čtvrti, jak

[p%3A%2F%2Fonlinerresearchjournals.com%2Faios%2Fart%2F61.pdf&ei=ChXnUNm8EYbBswabuIHgBw&usg=AFQjCNFMui6yD7GU_J7h-BclymiUQ7-rlA&bvm=bv.1355534169,d.Yms](http://www.fonlinerresearchjournals.com/2Faaios%2Fart%2F61.pdf&ei=ChXnUNm8EYbBswabuIHgBw&usg=AFQjCNFMui6yD7GU_J7h-BclymiUQ7-rlA&bvm=bv.1355534169,d.Yms) cit. dne 17.1.2013

³³ Stacher, J. (2011): *Countries at The Crossroads 2011: Egypt*. USA. Freedom House. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.freedomhouse.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finline_images%2FEgyptFinal.pdf&ei=mIDqUNK3C5P34QSCnYGoBA&usg=AFQjCNHGpAvXIA23NFmbTNLdB7x80ukklg&bvm=bv.1355534169,d.Yms cit. dne 15.1.2013

³⁴ <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDgQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.state.gov%2Fdocuments%2Forganization%2F160456.pdf&ei=C5joUMSsMZL44QSTn4CwCw&usg=AFQjCNEPpEbJyTrVAhzgMSgYE0CulnYpww&bvm=bv.1355534169,d.Yms> cit. dne 5.1.2012

jen to bylo možné. V mnoha případech byl režim ochotný nejen tolerovat tyto aktivity, ale občas je i podpořil, aby upevnil svou vlastní náboženskou reputaci. Muslimští bratři, i přes své velké úspěchy, začínají na konci 90. let ztrácet některé ze svých prozíravějších stoupenců, kteří odsoudili jejich styky a spolupráci s armádou. Díky vlastnímu prospěchářství a snaze udržet si dosavadní blahobyty, je někteří jejich přívrženci zavrhlí a nadále je nepovažovali za opoziční hnutí vůči režimu.³⁵ Členové Muslimských bratří však neopouštěli své ambice a snažili se - přes veškerá vládní opatření - politicky se angažovat i na státní úrovni.

3.1 Stranický a volební systém

I přesto, že bylo povoleno zakládat strany, které by se následně účastnily v komunálních či parlamentních volbách, musely nejdříve projít přes posuzovací komisi. Ta hodnotila, zdali jsou strany kompatibilní s režimem. Nebylo povoleno zakládat nábožensky orientované strany, protirežimní strany a strany, které by utvrzovaly v diskriminaci ras nebo pohlaví. Jedinou oprávněnou vládnoucí stranou byla strana prezidenta Husního Mubáraka – NDP. I přesto, že kritéria, podle kterých výbor hodnotil strany, byla dána, poslední slovo měla stále vládní koalice.

Muslimské bratrstvo bylo zakázané, proto byli členové během voleb nuceni vystupovat jako nezávislí kandidáti. Bohužel kombinace rostoucího počtu islamistů a také násilí, kterého se dopouštěly extremistické islamistické organizace během 90. let, přiměla legislativu přijmout taková opatření, která odebírala možnost politicky se vyjadřovat dokonce i přes formální, státem schválené instituce. Roku 1993 vyšel zákon o svazech, roku 1995 byl omezen tisk a roku 1999 zákon o nevládních organizacích, kdy bylo zakázáno sdružování jejich členů. Proto jsou 90. léta označována jako období, kdy lidé byli politicky

³⁵<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDgQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.state.gov%2Fdocuments%2Forganization%2F160456.pdf&ei=C5joUMSsMZL44QSTn4CwCw&usq=AFQjCNEPpEbJyTrVAHzgMSgYE0CulnYpww&bvm=bv.1355534169,d.Yms> cit. dne 14.2.2013

paralyzováni a od politiky jako takové se je snažil režim distancovat.³⁶ Byly zatýkány tisíce lidí, kteří vystoupili veřejně se svými politickými názory a následně byli uvězněni i ředitelé a hlavní představitelé sdělovacích prostředků, kteří tyto myšlenky proti režimu šířili dále.

Během voleb byli opoziční voliči často vystaveni násilí, kdy byly státem najímány gangy výtržníků známých pod jménem „Baltagijja“³⁷, kteří násilím zabraňovali lidem volit opoziční kandidáty. Stejně tak stát často rozmístil poblíž volebních místností těžko-oděné složky policistů jako psychický nátlak na veřejnost. V parlamentních volbách 2010 byla zaregistrována nízká účast občanů a to ze dvou prostých důvodů. Lidé se obávali násilností v ulicích, které by mohly nastat, a dále po předchozích zkušenostech předpokládali zfalšování volebních výsledků, tak jak již tomu bylo v minulých letech. NDP si své voliče zajistila mezi státními zaměstnanci, kteří byli hromadně sváženi organizovanými autobusy před volební místnosti, aby dali hlas kandidátům ze strany NDP, anebo si vládní strana své voliče zaplatila a to nejčastěji z vrstev chudého obyvatelstva. Významnou výjimku tvořila účast nadšených voličů podporující zakázané Muslimské bratrstvo, kteří nebojácně podporovali své stoupence, kteří vystupovali jako nezávislí.³⁸

Kritici obviňovali islamistické skupiny ze zneužívání islámu k zisku volební podpory již během parlamentních voleb 2005. Členové Muslimského bratrstva byli rozšířeni po celém Egyptě, hlavně v deltě Nilu a kandidáti byli známí v konkrétních volebních okrscích. V tomto roce vyhráli členové Muslimského bratrstva na 88 křesel z celkového možného počtu 444 křesel. To znamená, že

³⁶ <http://egyptelections.carnegieendowment.org/2011/09/22/national-democratic-party> cit. dne 5.12.2012

³⁷ Ar. بلطجية - násilníci, zločinci

³⁸ Stacher, J. (2011): *Countries at The Crossroads 2011: Egypt*. USA. Freedom House. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.freedomhouse.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finline_images%2FEgyptFinal.pdf&ei=mIDqUNK3C5P34QSCnYGoBA&usg=AFQjCNHGpAvXIA23NFmbTNLdB7x80ukklG&bvm=bv.1355534169,d.Yms cit. dne 3.1.2013

v nadcházejících 5 ti letech představovali 20% zastoupení v parlamentu a proto byli schopni ovlivnit dění a schvalování zákonů.³⁹

Následující parlamentní volby v Egyptě roku 2010 se ukázaly jako jedny z nejpodvodnějších v historii. Spousta Egyptanů vnímala tyto volby a veškeré záležitosti kolem nich jako frašku. Začaly se šířit spekulace, že v nadcházejících prezidentských volbách by měl potvrdit účast i starší syn Husního Mubáraka, Gamál Mubárak. Obyvatelům Egypta se už před očima vykresloval jistý podvod a manipulace ze strany státu a obyvatelé mnohdy propadali občanské frustraci. I přesto, že zde nemusí být přímé spojení mezi volbami roku 2010 a povstáním v lednu 2011, můžeme vnímat jakousi návaznost a příčinu pro to, aby se mobilizovali povstalci proti režimu.⁴⁰

3.2 Spolky a asociace

Na konci roku 2008 bylo registrováno téměř na 30 tisíc občanských spolků, avšak jen málo z nich bylo aktivních. Náboženské a rozvojové spolky představovaly více než polovinu těchto sdružení. Dále se zde objevovaly spolky sportovní, obchodní a pracovní, ale také několik málo sdružení politických. I přesto, že byl více stranický systém potvrzen roku 1976, existovala spousta doplňků a omezení. Mezi ně patřilo například zákaz vzniku stran s náboženskými základy nebo stran, které by diskriminovaly rasu či pohlaví.⁴¹ Asociace islámské, nebo představovány

³⁹ Stacher, J. (2011): *Countries at The Crossroads 2011: Egypt*. USA. Freedom House. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.freedomhouse.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finline_images%2FEgyptFinal.pdf&ei=mIDqUNK3C5P34QSCnYGoBA&usg=AFQjCNHGpAvXIA23NFmbTNLdB7x80ukklG&bvm=bv.1355534169,d.Yms cit. dne 18.2.2013

⁴⁰ Stacher, J. (2011): *Countries at The Crossroads 2011: Egypt*. USA. Freedom House. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.freedomhouse.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finline_images%2FEgyptFinal.pdf&ei=mIDqUNK3C5P34QSCnYGoBA&usg=AFQjCNHGpAvXIA23NFmbTNLdB7x80ukklG&bvm=bv.1355534169,d.Yms cit. dne 22.2.2013

⁴¹ Hassan, A., H. (2011): *Civil Society in Egypt under the Mubarak Regime*. Dubai. Afro Asian Journal of Social Studies. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEMQFjAC&url=http%3A%2F%2Fonlineresearchjournals.com%2Fajoss%2Fart%2F61.pdf&ei=ChXnUNm8EYbBswabu>

většinově muslimy, se jeví jako nebezpečné a musely být státem kontrolovány. Dle režimu byly více aktivní a efektivní. Tato islámská hnutí měla státem přikázáno zdržovat se politických aktivit, ale i tak se snažily infiltrovat do občanských sdružení, ovlivnit veřejné mínění a získat podporu v masách. Vzhledem k infiltraci islamistů i do běžných občanských spolků byly nakonec potlačovány i tato na první pohled nenápadná uskupení. Roku 1993 byl vydán zákon o spolcích, který omezoval jejich působení na profesionální úrovni, neoficiálně byl však směřován na předcházení dominance islamistů ve svazech.⁴² Islámský proud dlouho využíval náboženského zapálení v egyptské společnosti, aby mobilizoval obyvatele ve jménu víry.⁴³

3.3 Společnost

V egyptské společnosti byl již dobu patrný tlak, jehož příživující silou byla špatná ekonomická situace, uzurpace státní moci a sociální nespravedlnost.⁴⁴ Lidé se měnili a během let se pozvolna naučili projevit ve veřejném životě, ať už to bylo v oblasti sociální nebo kulturní, v morálním projevu, v mezilidských vztazích nebo v politickém rozvoji. Změny jsou způsobeny neustálým vývojem a některé umělé změny měly vliv na dění v Egyptě dodnes.⁴⁵

[IHgBw&usg=AFQjCNFMui6yD7GU_J7h-BclymiUQ7-rlA&bvm=bv.1355534169,d.Yms](#) cit. dne 1.4.2013

⁴² Dunne, M., D. (2013): *Democracy in Contemporary Egyptian Political Discourse*. Amsterdam. John Benjamin Publishing Company, str. 46

⁴³ Hassan, A., H. (2011): *Civil Society in Egypt under the Mubarak Regime*. Dubai. Afro Asian Journal of Social Studies. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEMQFjAC&url=http%3A%2F%2Fonlineresearchjournals.com%2Fajjoss%2Fart%2F61.pdf&ei=ChXnUNm8EYbBswabuIHgBw&usg=AFQjCNFMui6yD7GU_J7h-BclymiUQ7-rlA&bvm=bv.1355534169,d.Yms cit. dne 1.4.2013

⁴⁴ <http://www.ssrc.org/pages/breaking-the-fear-barrier-of-mubarak-s-regime/> cit. dne 27.2.2013

⁴⁵ Amin, G. (2001): *Whatever Happend to the Egyptians: Changes in Egyptian Society from 1950 to the Present*. Cairo. The American University in Cairo Press, str. 7-31

Díky Sádátově politice otevřených dveří se společnost diferencovala a příliv západního kapitálu a produktů změnil spoustě obyvatelům Egypta život.⁴⁶ Ti se postupem času neodmyslitelně stali buď součástí zahraničních firem, nebo se proměnili v konzumenty. Materialistický a konzumní život se stal novým fenoménem. Sociální mobilita zapříčinila změnu hodnot a z pohledu nižší a střední třídy morální úpadek. Hlavní doménou vyšší třídy se stal luxus a evropský styl života, naopak rodina a rodinné vazby nebyly již tak pevné.

Hlavně z morálních důvodů se někteří vzdělaní lidé z vyšších tříd rozhodli pro návrat k tradiční formě života a upřednostnili pokorný, skromný život.⁴⁷ V posledním desetiletí se prohloubilo zklamání ze státního aparátu a morálně upadlé společnosti a probudilo v lidech obecně více religiozity. Můžeme shrnout, že tato sociální mobilita a změna obsahovala dva hlavní prvky. Jedním elementem je „westernizace“ a druhým „náboženský fanatismus“ – dva fenomény, které se kupodivu objevují a akcelerují současně.⁴⁸ Společnost můžeme posuzovat z různých hledisek, jako je například náboženské, ekonomické nebo morální hledisko.

3.3.1 Náboženská stratifikace

V současnosti je hlavním náboženstvím v Egyptě sunnitský islám s 85-90% příznivců. Zbýlých 10-15% připadá na Kopty, egyptské křesťany.⁴⁹ Tyto dvě komunity žily vedle sebe po dlouhá staletí v relativním poklidu. Za Mubárakovy éry se vztahy a poměry přiosměly a křesťané nezdědka čelili diskriminaci ze strany

⁴⁶ Baker, R., W. (1981): *Sadat's Open Door: Opposition from Within*. Jstore. Social Problems, Vol. 28., No. 4. Dostupné na <http://www.jstor.org/discover/10.2307/800051?uid=3737856&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21102042947637> cit. dne 19.2.2013

⁴⁷ S tímto jevem je dokonce spojen návrat některých tradičních slov, které se kromě vesnic ve městech i 40 let nepoužívaly.

⁴⁸ Amin, G. (2001): *Whatever Happend to the Egyptians: Changes in Egyptian Society from 1950 to the Present*. Cairo. The American University in Cairo Press, str. 7-31

⁴⁹ Oficiální zdroje uvádějí maximálně 10% křesťanů ve společnosti, neoficiální se šplhají až k 15%. http://www.indexmundi.com/egypt/demographics_profile.html cit. dne 15.2.2013

státu a byli vystaveni útokům ze strany radikálů.⁵⁰ Během revolucí vedle sebe stáli křesťané a muslimové jako bratři a bojovali společně proti nespravedlnosti. Výsledkem jim však bylo islamistické převzetí kontroly s návrhem na kompletní implementaci práva šarí'a. Islamisté a autority z al-Azharu jakoukoli diskriminaci nepřipouští a veřejně odsuzují, na druhé straně proklamují nadřazenost islámu.

Faktem je, že u jednotlivých věřících můžeme pozorovat rozdílné náboženské zánícení. Míra religiozity je diskutabilní a jedinec od jedince se ve svém zapálení pro víru může lišit. Avšak obecně můžeme poznamenat, že většina z nich opovrhuje extrémními islamisty. Mohli bychom poukázat, že chudší lidé bývají často nadšenějšími věřícími, nicméně nemůžeme tuto myšlenku generalizovat. Na druhou stranu religiozita mezi lidmi stoupá a v poslední době mladí lidé vnímají islám jako trend, který je v současnosti očividně moderní. Zajímavým fenoménem je, že islámu v posledních letech věnují velkou pozornost nejen muži, ale i mladé vzdělané ženy.

3.3.2 Ekonomická a demografická stratifikace

Společnost v Egyptě vykazuje v současné době veliké extrémy. Ekonomika v Egyptě za poslední léta rostla poměrně rychle⁵¹, avšak stále ne dostačující rychlostí, aby stihla vytvořit dostatek pracovních míst pro rychle rostoucí počet mladých lidí. Třídní stratifikace zde existuje jako kdekoli jinde na světě, avšak s tím rozdílem, že rozdíly mezi těmito třídami jsou propastné a není jednoduché se z určité společenské třídy posunout v třídním žebříčku o stupeň výše.

⁵⁰ V posledních letech režimu byly útoky obzvláště patrné. Viz <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/blogy/139401-eu-prehlizi-masakry-krestanu-v-arabskem-svete/?mobileRedirect=off> cit. dne 14.2.2013

⁵¹ Ekonomika v Egyptě se posunula hlavně díky kontroverzním makroekonomickým reformám v 90. letech, týkajících se rozvoje zahraničních investic. Uvnitř těchto sektorů existovaly široké neformální ekonomické a politické vztahy, protkány širokými sítěmi rodinných příslušníků. Více viz Dunne, M., D. (2013): *Democracy in Contemporary Egyptian Political Discourse*. Amsterdam. John Benjamin Publishing Company, str. 44

Chudá vrstva obyvatel představuje početně významnou složku egyptské společnosti. Dle výroční zprávy UNDP⁵² z roku 2008 více než 20% Egyptanů žije pod hranicí chudoby a téměř 15% dětí nedochází do základních škol. V perspektivě posledních 20 ti let v egyptské chudinské společnosti můžeme spíše pozorovat úpadek v naplnění primárních potřeb a situace se nadále jen vyostřuje. V tu samou dobu se objevuje v Egyptě skupina velice bohatých aktérů, kdy někteří z nich přišli ke svému bohatství během as-Sádátovy politiky otevřených dveří a ti druzí zase během Mubárakovy politiky obohacování se státními prostředky. Je celkem logické, že druhá varianta vzbuzovala v lidech hněv a rozlícení.

Nezanedbatelným činitelem je také demografický faktor, který nám osvětluje rychle rostoucí počet obyvatel Egypta. Za posledních 15 let se počet mladistvých ve věku 20-24 let ve společnosti zdvojnásobil. Pro takto velkou skupinu obyvatel je téměř nemožné vytvořit nová pracovní místa v dohledu pár let.⁵³ Egyptské statistiky poukazují na míru nezaměstnanosti mezi 9-12%, neoficiální statistiky dosahují až 20%, avšak z celkového počtu nezaměstnaných 43% tvoří vysokoškolští absolventi. Právě tito mladí budou mít důležitou roli v nadcházejících událostech.⁵⁴

⁵² *United Nations Development Programme*. Více viz <http://www.undp.org/content/undp/en/home.html> cit. dne 17.2.2013

⁵³ V roce 2000 byl Egypt národem, který čítal 64 milionů obyvatel. Již v roce 2012 byl zaznamenán nárůst populace o 20 milionů jedinců, kdy byl odhadován počet obyvatel Egypta na téměř 84 milionů. Více viz Dunne, M., D. (2013): *Democracy in Contemporary Egyptian Political Discourse*. Amsterdam. John Benjamin Publishings Company, str. 43-44. Více viz http://www.indexmundi.com/egypt/demographics_profile.html 19.2.2013

⁵⁴ Korotayev, A., Zinkina, J., V. (2011): *Egyptian Revolution: A Demographic Structural Analysis*. Entelequia. No. 19. Dostupné na <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3694465> cit. dne 15.2.2013

4 ARABSKÉ JARO

Původ revoluce v Egyptě je spojen se začátkem roku 2011, avšak již dlouho předtím nebyli obyvatelé spokojeni se situací v jejich zemi a s utlačováním ze strany režimu. Jedním z hnacích motorů, které předznamenaly nadcházející zvraty, byly demonstrace, které probíhaly v sousedním Tunisku. Dalším pojítkem s touto vlnou nespokojenosti je také spjat případ Chálida Sa'ída, který byl umučen k smrti dvěma řadovými policisty. Chálid Sa'íd se stal symbolem revoluce a ikonou pro spoustu Egyptanů, kteří bojovali za svá práva a spravedlnost. Podpůrné sdružení založilo „facebookovou“ stranu „My všichni jsme Chálid Sa'íd“⁵⁵, která poté dokázala zmobilizovat opoziční organizace i jedince, muslimy i křesťany. Představitelé tohoto sdružení bojovali za lidská práva a demokracii, aniž by chtěli prosazovat své osobní politické cíle.

Demonstranti se rozhodli uspořádat největší protesty 25. ledna na tzv. „Národní den policie“. Lidé byli pomocí sociálních sítí jako Facebook, Twitter a dalším podobným mobilizováni a vybízeni k demonstracím po celém Egyptě.⁵⁶ Hlavními představiteli byli mladí, prodemokraticky smýšlející aktéři, pocházející z různých socioekonomických prostředí a různá uskupení a koalice hlásající slogany, ve kterých požadovali změnu. Islamisté se v první fázi demonstrací vůbec neobjevovali.⁵⁷ Požadavky obyvatel se rozcházely. Zatímco chudší obyvatelstvo a střední třída žádaly změnu v oblasti snížení chudoby a nezaměstnanosti, řešení sociálních otázek a zabezpečení, vyšší třída požadovala svobodu slova a tisku, ukončení represí ze strany režimu a zatýkání bez spravedlivého soudu. Na jednom se však všichni shodli a to bylo sesazení tehdejšího prezidenta Husního Mubáraka.

⁵⁵Více viz <http://www.facebook.com/elshaheed.co.uk?ref=ts&fref=ts> cit. dne 22.2.2013

⁵⁶ Filiu, J., P. (2011): *Ten Lessons from the Democratic Uprising: Comparative Politics and International Studies*. New York. Oxford University Press, str. 33

⁵⁷ Bradley, R., J. (2012): *After the Arab Spring; How Islamists hijacked the Middle East Revolts*. USA. Palgrave Macmillan, str. 67

4.1 Islamisté během revoluce

I přesto, že Muslimské bratrstvo bylo považováno za nejsilnější opozici vůči režimu, tak nepodporovalo a následně se oficiálně nezúčastnilo demonstrací 25. ledna. Důvodem bylo, že konzervativní křídlo Muslimského bratrstva se zpočátku nechtělo ztotožňovat s politikou a stále doufalo v to, že bude rozvíjet svou taktiku islamizace zdola. Dalším důvodem byla obava z masivních represí ve formě zatýkání a mučení. Variantou také může být, že starší křídlo Muslimských bratří mělo s vládou tichou dohodu, kdy byli státním režimem do určité míry jako hnutí akceptováni a někteří aktéři i vydržováni. Demonstrací se zúčastnilo pouze mladé křídlo Muslimského bratrstva, tedy bez podpory starších.⁵⁸

Vedení Muslimského bratrstva se rozhodlo zůstat v pozadí, proto první dny revoluce nebylo možné zahlédnout islamistické vlajky a nebylo slyšet islamistické slogany. Ba naopak, protestanti nepoužívali jazyk žádné ideologie, pouze požadovali svrhnutí prezidenta Mubáraka.⁵⁹ V pokročilejší fázi revoluce špičky Muslimského bratrstva zmobilizovali mladší křídlo tzv. „Šabbáb ath-Thawra“, aby přejali iniciativu během revoluce.⁶⁰ Během těchto demonstrací prezident Husní Mubárak upozornil na zjevné pokusy islamistů využít těchto protestů ve svůj prospěch, a že lidé by měli odhalit jejich záměry, kdy hrají na islámskou nótu a využívají islámské rétoriky.⁶¹

⁵⁸ Küçükkeleş, M., Yılmaz, N. a kol. (2012): *The Anatomy of the Egyptian Revolution From 25th January to the New Constitution*. Washington DC. SETA Policy Report. Report No. 9. Dostupné na <http://www.setadc.org/reports/440-the-anatomy-of-egyptian-revolution-from-25th-of-january-to-the-new-constitution> cit. dne 18.2.2013

⁵⁹ Küçükkeleş, M., Yılmaz, N. a kol. (2012): *The Anatomy of the Egyptian Revolution From 25th January to the New Constitution*. Washington DC. SETA Policy Report. Report No. 9. Dostupné na <http://www.setadc.org/reports/440-the-anatomy-of-egyptian-revolution-from-25th-of-january-to-the-new-constitution> cit. dne 18.2.2013

⁶⁰ Bradley, R., J. (2012): *After the Arab Spring; How Islamists hijacked the Middle East Revolts*. USA. Palgrave Macmillan, str. 55

⁶¹ Cook, A., S. (2012): *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*. New York. Oxford University Press, str. 37

4.2 Pád režimu

Po svržení prezidenta demonstrační nálady mezi lidmi opadly. Prodemokratičtí aktivisté volali po pokračujících demonstracích, aby rozpohybovali proces vedoucí k sesazení armádních složek, které prezentovaly uzurpaci moci, jako nezbytnost pro rovnováhu mezi svobodou a bezpečností. Armáda vytvořila poradní orgán, „Nejvyšší radu ozbrojených sil“ (dále už jen „SCAF“)⁶², který zaručil předání moci do rukou civilistů po výsledcích parlamentních voleb. Ty měly být uspořádány podle SCAF do šesti měsíců. Nicméně to neznamenovalo, že by se chtěla armáda vzdát svého vedoucího postavení v politice. Ve skutečnosti je armáda fundamentální institucí, která se snaží zachovat si své politické, ekonomické a sociální zájmy. K pokračujícím demonstracím, které vybízely k dalším krokům proti režimu, se připojilo jen pár tisíc demonstrantů. Pro většinu Egyptanů revoluce skončila potom, co byl donucen Husní Mubárak k rezignaci na úřad. Lidé se většinou chtěli navrátit do běžného života, který vedli před revolucí pod patronátem armády.⁶³

Revolucí stmelená aliance mezi islamisty, liberály a demokratickými skupinami netrvala dlouho. Byli to převážně demokratičtí aktivisté, kteří se zapříchili o celou revoluci a kteří ale také udělali největší chybu - vložili svou důvěru v islamisty. Není tomu tak dlouho, kdy se obdobná situace udála v Íránu. Původně utvořili islamisté s demokraty alianci a ti poté uzmuli veškerou moc sami. Experti také zmiňují, že kdekoliv byla demokracie představena, ať už se uchytla či nikoli, byli to islamisté, kdo z ní nejvíce vytěžili.⁶⁴

Islamisté přebrali iniciativu v nepřehledném chaosu po Mubárakově éře a začali se formovat jako oficiální autorizované politické hnutí. Apelovali na armádu, aby volby byly vyhlášeny tak rychle, jak jen to bude možné. Muslimští bratři, jako

⁶² Ang. „The Supreme Council of Armed Forces“

⁶³ Bradley, R., J. (2012): *After the Arab Spring; How Islamists hijacked the Middle East Revolts*. USA. Palgrave Macmillan, str. 57

⁶⁴ Bradley, R., J. (2012): *After the Arab Spring; How Islamists hijacked the Middle East Revolts*. USA. Palgrave Macmillan, str. 62

dlouhodobě organizované uskupení, s mnohaletými politickými zkušenostmi, měli oproti jiným subjektům výhodu. Proto se snažili využít nepřipravenosti ostatních aktérů, kteří se většinou snažili v politické strany teprve zformovat.⁶⁵ Muslimské bratrstvo prohlásilo, že: *...nemá v plánu převzít dominantní roli v nadcházející transformaci státu. Jako záruku tohoto tvrzení ubezpečuje, že v nadcházejících prezidentských volbách nebude nominovat kandidáta na post prezidenta. Také prohlašuje, že v parlamentních volbách nemá v úmyslu vyhrát a nezamýšlí obsadit víc než 50% křesel v parlamentu.*⁶⁶

Dalším islamistickým aktérem na scéně byli salafisté. Krátce po svém nástupu na scénu se salafistické autority nechaly slyšet, že *...v parlamentních volbách očekávají jednoznačné vítězství.* Salafisté se po demonstracích a po svržení režimu dostali na scénu a liberálové se obávali nadcházejícího průběhu situace. Salafisté nebyli novým elementem v egyptské společnosti, jen bylo pozoruhodné sledovat jejich vynoření se v posledních letech Mubárakovy vlády.⁶⁷ Egyptané a vnější pozorovatelé předpokládají, že vláda měla co do činění s podporou salafistů, kdy je vydržovala jako opozici vůči Muslimskému bratrstvu. Vláda předpokládala, že se salafisté budou držet svých pietistických tradic a nebudou se vměšovat do politiky. Opak byl nakonec pravdou. Islamisté měli v nadcházejících měsících uskutečnit v Egyptě změny, které měly rozpoutat další sled událostí a ovlivnit chod jejich vlasti.⁶⁸

⁶⁵ Küçükkeleş, M., Yılmaz, N. a kol. (2012): *The Anatomy of the Egyptian Revolution From 25th January to the New Constitution*. Washington DC. SETA Policy Report. Report No. 9. Dostupné na <http://www.setadc.org/reports/440-the-anatomy-of-egyptian-revolution-from-25th-of-january-to-the-new-constitution> cit. dne 18.2.2013

⁶⁶ <http://www.newrepublic.com/article/world/102136/muslim-brotherhood-candidate-egypt> cit. dne 17.2.2013

⁶⁷ Küçükkeleş, M., Yılmaz, N. a kol. (2012): *The Anatomy of the Egyptian Revolution From 25th January to the New Constitution*. Washington DC. SETA Policy Report. Report No. 9. Dostupné na <http://www.setadc.org/reports/440-the-anatomy-of-egyptian-revolution-from-25th-of-january-to-the-new-constitution> cit. dne 18.2.2013

⁶⁸ Cook, A., S. (2012): *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*. New York. Oxford University Press, str. 92

5 POST REVOLUČNÍ OBDOBÍ

Po 18 ti dnech protestů na káhirském náměstí Tahrír odstoupil 11. února 2011 prezident Husní Mubárák z úřadu a moci se ujalo vojenské vedení v čele s předsedou SCAF Muhammadem Husajnem Tantáwím. Armáda rozpustila egyptský parlament, pozastavila platnost ústavy a začala také s propouštěním politických vězňů. S cílem dovedení národa k demokratickému režimu přislíbila armáda do šesti měsíců uspořádání parlamentních voleb a předání moci do civilních rukou.⁶⁹ Proto 19. března 2011 bylo uspořádáno referendum, kdy se projednávalo a schvalovalo 7 článků ústavních dodatků.⁷⁰ Jejich změna měla zaručit nadcházející důvěryhodnost voleb a omezit moc prezidenta.

Armáda je v Egyptě uznávána jako prvek stability a národního dohledu, avšak nedůvěru v lidech vzbuzovaly způsoby, jaké armáda po monopolizaci moci praktikovala. Tím je myšleno zachování autoritářského způsobu vlády, kdy nebyla navázána spolupráce a nebyly integrovány občanské spolky a jiné civilní instituce.⁷¹ Vedly se neukojené spekulace o tom, jakým směrem se bude Egypt po revoluci ubírat. Mezitím vznikaly nové politické strany, jak islamistické, tak liberální. Parlamentní volby byly původně naplánovány představiteli SCAF na září, ale víceméně všechny politické subjekty, s výjimkou Muslimského bratrstva,

⁶⁹ Hesová, Z. (2011): *Arabské jaro: půl roku egyptské revoluce*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=100&ved=0CGkQFjAJOFo&url=http%3A%2F%2Fzorahes.net%2Farabske-jaro-pul-roku-egyptske-revoluce.pdf&ei=nQYAUbjTConRsgayz4D4Bg&usg=AFQjCNFMj5Bv4R2mKno4wpOyL73nRhgDdQ&bvm=bv.41248874,d.Yms> cit. dne 27.2.2013

⁷⁰ Více viz <http://carnegie-mec.org/publications/?fa=42923> cit. dne 2.3.2013

⁷¹ Hesová, Z. (2011): *Arabské jaro: půl roku egyptské revoluce*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=100&ved=0CGkQFjAJOFo&url=http%3A%2F%2Fzorahes.net%2Farabske-jaro-pul-roku-egyptske-revoluce.pdf&ei=nQYAUbjTConRsgayz4D4Bg&usg=AFQjCNFMj5Bv4R2mKno4wpOyL73nRhgDdQ&bvm=bv.41248874,d.Yms> cit. dne 27.2.2013

vyzývaly k jejich odkladu.⁷² Pod tlakem veřejnosti a spojené politické scény byly nakonec volby posunuty na podzim roku 2011.⁷³

5.1 Role náboženství ve společnosti

Vzrůst povědomí náboženství ve veřejné sféře byl jedním z hlavních znaků egyptského postrevolučního období. Rozepře mezi islamisty a liberály přilákaly pozornost obyvatel, kteří se obávali prolínání islámu do sociální a politické sféry, v čemž tedy veřejnost mohla vidět možné narušení procesu demokratizace. Po odstoupení prezidenta Husního Mubáraka z funkce se islamistická hnutí začala formovat do politických stran. Ukázalo se však, že do budoucna nebude existovat jediná dominantní islamistická strana, ale spíše se budou islamistická hnutí štěpit a to kvůli rozdílnosti jejich ideologií, rétoriky a praktik.

Náboženství se stalo mobilizujícím prvkem, který podporoval prvky demokracie a svobody a zabraňoval nespravedlnosti. Přítomnost náboženství ve veřejné sféře měla vliv na identitu občanů, polarizaci postojů islamistický versus sekulární a rozšíření spektra islamistických hnutí. Náboženská hnutí se politizovala a následně medializovala. Používáním intelektuální a ideologické rétoriky, opřené o náboženské základy, se snažili islamističtí aktéři získat podporu potenciálních voličů. Jinak také řečeno, tendence vykořisťovat náboženství mezi politickými subjekty stoupala, stejně tak jako chtíč získat sociální převahu.⁷⁴

⁷² Kubíková, N. (2011): *Egypt po revoluci: Muslimské bratrstvo a stranická politika*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://amo.blog.ihned.cz/c1-52091870-egypt-po-revoluci-muslimske-bratrstvo-a-stranicka-politika> cit. dne 27.2.2013

⁷³ Hesová, Z. (2011): *Arabské jaro: půl roku egyptské revoluce*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=100&ved=0CGkQFjAJOFo&url=http%3A%2F%2Fzarahes.net%2Farabske-jaro-pul-roku-egyptske-revoluce.pdf&ei=nQYAUbjTConRsgayz4D4Bg&usg=AFQjCNFMj5Bv4R2mKno4wpOyL73nRhgDdQ&bvm=bv.41248874,d.Yms> cit. dne 27.2.2013

⁷⁴ Al-Anani, K. (2012): *The Role of Religion in the Public Domain in Egypt After the January 25 Revolution*. Katar. Arab Center for Research & Policy Studies. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDkQFjAB&url=http%3A%2F%2Fenglish.dohainstitute.org%2Ffile%2Fget%2F7f3808cb-a351-4537-a2ae->

5.2 Vznik politických stran

Muslimské bratrstvo bylo za Mubárakova režimu nejsilnější opozicí a jeho popularita mezi obyvateli přetrvala s menšími výkyvy i po revoluci. Již před revolucí vznikaly strany, které sehrály důležitou roli během revoluce a některé následně i po revoluci. Důležitým hnutím bylo již zmiňované hnutí „Kifája!“, které vyburcovalo protesty během lednového povstání, dále „Národní asociace pro změnu“, široká opoziční prodemokratická koalice v čele s Muhammadem al-Baradejem a „Hnutí 6. dubna,“ které sjednocovalo přes sociální sítě Facebook či Twitter své příznivce - často z řad pracujících.

Muslimské bratrstvo je celosvětově jednou z nejstarších, nejpočetnějších a nejlépe organizovaných a dotovaných islamistických skupin. Po dlouhá léta byla nenásilnou, konzervativní, ale nikoli extremistickou organizací. Kořeny Muslimského bratrstva jsou protnuty salafistickými zásadami, avšak díky dlouholetému působení ve společnosti a v posledních letech hlavně díky působení na politické scéně, nadšení pro původní hodnoty pomalu opadávalo a strana se formovala ne v náboženském slova smyslu, ale spíše ve společensko-politickém. Na druhou stranu Muslimské bratrstvo není jednotným uskupením.

Během prvních revolučních dní se Muslimské bratrstvo drželo zpátky a dokonce podporovalo Mubárakův režim. Po jeho svržení navázalo ihned styky s představiteli SCAF a starého režimu, aby si zajistilo předchozí postavení a blahobyť.⁷⁵ Rozvrstvená koalice levicově liberálních sil, která volala po pokračování revoluce, byla zpočátku oslabená, hlavně kvůli organizační nevýhodě

[522b3f5129d2.pdf&ei=nw87Uf_qDoOrPNjdgfAD&usg=AFQjCNFAHAYubHMPMFh9zmUctgmOroDwIw&sig2=rQ7Dvhpv9El-uQwxYLUUnKA&bvm=bv.43287494,d.ZWU](#) cit. dne 24.2.2013

⁷⁵ Teti, A. (2011): *Political Parties and Movements in Post-Revolutionary Egypt*. Instituto Per Gli Studi Di Politica Internazionale. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CEsQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ispionline.it%2Fit%2Fdocuments%2FWP42_2011ok.pdf&ei=6vkAUfn6GYWt4ASnjoHYDw&usg=AFQjCNHkosoGZaDVbzM1_JL1opvF9Eo8aQ&bvm=bv.41524429,bs.1,d.Yms cit. dne 25.2.2013

oproti lépe organizovanému Muslimskému bratrstvu a stejně tak kvůli vnitřním rozporům.⁷⁶

Politické strany se utvářely v postrevolučním období, a jejich vnitřní složení, volební program a částečně i jejich aliance prodělaly náhlé změny během formování a seberealizace. Egypt procházel procesem transformace, hlavně přechodem od autoritativního způsobu vlády směrem k demokratickému. Tento průběh měl být podpořen omezením starých struktur, podpory pluralitního systému a uspořádáním svobodných, spravedlivých voleb. V nově rodícím se postrevolučním prostředí se objevily liberální strany, některé v koalici se středovými stranami, poté levicové strany, které zastupovaly pracující a nakonec náboženské strany. Posledními zmíněnými – v našem případě konkrétně islamistickými - a jejich transformací, kampaněmi, postupy a rétorikou se budeme věnovat v následujících kapitolách.

⁷⁶ Teti, A. (2011): *Political Parties and Movements in Post-Revolutionary Egypt*. Istituto Per Gli Studi Di Politica Internazionale. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CEsQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ispionline.it%2Fit%2Fdocuments%2FWP42_2011ok.pdf&ei=6vkAUfn6GYWt4ASnjoHYDw&usg=AFQjCNHkosoGZaDVbzM1_JL1opvF9Eo8aQ&bvm=bv.41524429,bs.1,d.Yms cit. dne 25.2.2013

6 ISLAMISTICKÉ STRANY

Strana je politická organizace, která sdružuje aktéry, kteří sdílí stejné hodnoty, víru a myšlenky, jež se dle priorit dají aplikovat v organizaci a řízení. Islámské politické strany se ztotožňují s vytvořením společnosti, která uznává islámské učení a hodnoty, které čerpají z islámského zákonodárství a práva. Rozdíl mezi stranami je pak podle toho do jaké míry uznávají prostoupení islámských principů. Například konzervativní strany uznávají aplikování některých fundamentálních principů a doslovnou interpretaci Koránu, na rozdíl od toho umírněné respektují formu „idžtihádu“. V dnešní době hlavními body zájmu umírněných islamistických stran jsou sociální spravedlnost, lidská práva a postavení žen a menšin.⁷⁷ Nezajímají se pouze o náboženské vzdělávání a šíření jejich agendy, ale také poskytují aktivní sociální služby, jako vzdělávání, sociální a zdravotní péče.⁷⁸

Hlavní příčinou nárůstu počtu islamistických politických stran je nespokojenost s předchozím režimem, tedy se sekulárním státem podporovaným Spojenými státy americkými. Korupce, sledování osobního prospěchu a hegemonie sekulární politické strany NDP vzbuzovala rozhořčenost mezi muslimskou společností. A to byla přesně živná půda pro zrození islamistických stran, posléze podporované snahou středních tříd docílit politického pluralismu, ekonomických reforem a spravedlivých a demokratických voleb.⁷⁹

Možnost zformování náboženských stran do jediného bloku by se mohla na egyptské scéně přímo vybízet, ale tato možnost byla vzdálená od reality. Strany se mezi sebou rozcházely, zdali mají navázat styky s opozicí anebo mají zaujmout konzervativní, umírněný či progresivní postoj k sociální, ekonomické a zahraniční politice. Proto byly strany diverzifikovány do umírněné islamistické strany „al-Wasat“ („Střed“), umírněno-konzervativní „Hizb al-Hurijja wa al-^cAdála“ (dále už

⁷⁷ Salih, M. (2009): *Interpreting Islam: Political Parties*. New York. Palgrave Macmillan, str. 1-3

⁷⁸ Korany, B. (2011): *The Changing Middle East: A New Look at Regional Dynamics*. Cairo. The American University Cairo Press, str. 52

⁷⁹ Salih, M. (2009): *Interpreting Islam: Political Parties*. New York. Palgrave Macmillan, str. 15

jen „Strana svobody a spravedlnosti“) - strana se zastoupením Muslimského bratrstva - a nakonec radikální salafistická uskupení, jako například strana „an-Núr“ („Světlo“), „al-Asála“ („Originalita“) a džihádistická „Hizb al-Banā'a wa at-Tanmija“ (dále už jen „Strana budování a rozvoje“). Primární rozdělení se odvíjí od toho, zdali strany lpí na vzniku islámského státu, v jakém rozsahu požadují implementaci práva šaría, do jaké míry vnímají doslovnou interpretaci Koránu a také jaký postoj mají k ekonomice a reformám.⁸⁰

6.1 Strana svobody a spravedlnosti

Strana svobody a spravedlnosti je islamistickou stranou a má silné vazby na egyptské Muslimské bratrstvo. Uskupení, které bylo za téměř celou dobu existence zakázaným a státem potlačovaným hnutím, bylo jen ve světlejších okamžicích své více než 80tileté existence trpěnou vyvažující silou v sociálních otázkách. Po revoluci 25. ledna byl zrušen dodatek o zákazu vzniku stran s náboženskou tematikou, tak mohla sebe-prezentace a příprava na volby odstartovat.

Základními myšlenkami Strany svobody a spravedlnosti byla rovnost před zákonem, sociální a ekonomická spravedlnost, úcta k lidské existenci a islámská politika protnutá islámskými hodnotami. Její stoupenci chtěli upevnit vzdělávací systém, agitovali za odstranění korupce, požadovali zlepšení ekonomické situace a důstojnější přístup autorit k občanům.⁸¹ Jako fakt můžeme uznat, že Muslimské bratrstvo není homogenní skupina. Představuje široký rámec politických a sociálních zázemí, jako tradicionalisty, reformisty, mladé, staré, vzdělané i nigramotné, městské i vesnické představitele. Shodnou se však, že získat moc lze jen přes demokratické a mírové procesy na místo užívání radikálního a násilného

⁸⁰ <http://egyptelections.carnegieendowment.org/category/political-parties> cit. dne 16.2.2013

⁸¹ http://www.projectares.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=1347&Itemid=420 cit. dne 30.1.2013

boje. Nicméně na tom jak mají dohromady prosperovat politický islám a demokracie, v tom už se rozcházejí. V době vzniku se vybízely otázky, zdali Strana svobody a spravedlnosti nekoresponduje s umírněnou islamistickou tureckou Stranou spravedlnosti a rozvoje („AKP“) ⁸² a není její jakousi paralelou podobného druhu. Podobnost můžeme shledávat nejen v názvu, ale i v zaměření se na sociální spravedlnost, tradiční hodnoty a ekonomické oživení.⁸³

Transformace hnutí do politické strany proběhla krátce po revoluci. Po schválení dodatků ústavy společně se SCAF, kdy se zrušil dodatek o zákazu zakládání stran s náboženským rámcem, se Muslimské bratrstvo mělo rozhodnout o založení vlastní politické strany. Starší představitelé hnutí se přidali ke straně Sa^cada al-Katatního, který již v roce 2005 vedl ve volbách alianci nezávislých kandidátů z řad Muslimského bratrstva a založili Stranu svobody a spravedlnosti („Hizb al-Hurijja wa al-^cAdála“; *ar. حزب الحرية والعدالة*). K oficiálnímu založení dochází 30. dubna 2011.⁸⁴

Strana spravedlnosti a rozvoje měla na 9 tisíc zakládajících členů z minimálních 5 tisíc nutných pro registraci strany.⁸⁵ Straničtí přední představitelé nebyli vybráni pomocí voleb, ale pouze si rozebrali vedoucí funkce. To rozlítlo mladší generaci členů, což mělo za následek ustanovení tohoto vedení jen jako dočasného. Mezi těmito hlavními představiteli dominoval Muhammad Mursí jako předseda, místopředsedou se stal Issám al-^cArján a generálním tajemníkem již zmíněný Sa^cad al-Katatní. Aby Strana svobody a spravedlnosti ukázala, že je otevřená každému, zvolili jako vice prezidenta Rafíqa Habíba, egyptského křesťanského Kopta.⁸⁶

⁸² Tur. „Adalet ve Kalkinma Partisi“

⁸³ <http://euro.e15.cz/archiv/zadny-dzihad-na-obzoru-948026> cit. dne 30.1.2013

⁸⁴ Küçükkeleş, M., Yılmaz, N. a kol. (2012): *The Anatomy of the Egyptian Revolution From 25th January to the New Constitution*. Washington DC. SETA Policy Report. Report No. 9. Dostupné na <http://www.setadc.org/reports/440-the-anatomy-of-egyptian-revolution-from-25th-of-january-to-the-new-constitution> cit. dne 14.2.2013

⁸⁵ Z 9 tisíc zakládajících členů tvořil 1 tisíc ženy.

⁸⁶ <http://carnegieendowment.org/2011/06/01/egypt-s-freedom-justice-party-to-be-or-not-to-be-independent/6b7p> cit. dne 31.1.2013. Pozn. autora: Většina obyvatel Egypta komentovala toto gesto jen jako teatrální představení Strany svobody a spravedlnosti a Rafíqa Habíba označila za jejich loutku.

Později se Strana svobody a spravedlnosti stala součástí větší kompozice, nežli byla strana samotná a společně s dalšími 27 stranami založila na začátku června 2011 blok pojmenovaný „Demokratická aliance pro Egypt“. Hlavním motivem vzniku podobné koalice byl strategický, snadnější a úspěšnější postup směrem k volbám. Tato aliance byla oddána principům demokratického a civilního státu a vzniku parlamentu národní jednoty. V čele s nejsilnější Stranou svobody a spravedlnosti zde byly dále zastoupeny sekulární strany jako například „al-Karama“ („Štědrost“), „Ghad ath-Thawra“ („Zítří je revoluce“) a v počátku i strana „al-Wafd“ („Delegace“) a „an-Núr“ („Světlo“).

Postupně se jednotlivé strany uvnitř aliance setkávaly s politickými a ideologickými rozdíly neslučitelnými s jejich programem. Proto se některé z nich rozhodly pro odchod z tohoto demokratického bloku, aby nakonec vytvořily koalici s jinými stranami nebo vystupovaly samostatně. Strana al-Wafd odešla, jelikož se její členové, jakožto sekulární představitelé, rozcházelí s islamistickými zásadami.⁸⁷ Dalším důležitým zvratem byl odchod strany an-Núr od aliance. Oficiálním důvodem odchodu bylo, že se ideologie strany an-Núr neslučuje s principy aliance. Tento důvod by se mohl vybízet jako relevantní, avšak skutečným a mnohem závažnějším důvodem bylo, že si strana byla jista svou silnou základnou a v Demokratickém bloku by určitě nebyli její kandidáti dosazeni na přední místa volební kandidátky. Následující týden následovaly stranu an-Núr další islamistické strany - al-Asála a al-Fadila - a později i Strana budování a rozvoje zastoupená členy islamistické al-Gama^ca al-Islámíja. Poté co strana an-Núr vytvořila islamistický blok s dalšími dvěma přidruženými stranami – al-Asála a Stranou budování a rozvoje – se vztahy se Stranou svobody a spravedlnosti vyostřily.⁸⁸

⁸⁷ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/24940/Elections-/Political-Parties/Wafd-party.aspx> cit. dne 26.2.2013

⁸⁸ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/103/26895/Elections-/Electoral-Alliances/Democratic-Alliance-Freedom-and-Justice-.aspx> cit. dne 25.1.2013

6.2 Strana an-Núr

Strana an-Núr je největší formálně založená salafistická ultrakonzervativní strana v Egyptě. Původně byla ustanovená jako strana „ad-Da^ćwá as-Salafíja“ („Salafistické volání“).⁸⁹ Současní členové většinou původně pochází z hnutí „ad-Da^ćwá“, které má své sídlo a zastání v Alexandrii. Skupina nebyla zapojena do protestů 25. ledna, jelikož povstání proti muslimskému panovníkovi by bylo bráno z jejich perspektivy jako hřích. Aktivisté spíše formovali lidové výbory, které se snažily udržet bezpečnost v ulicích. Až po pár dnech protestů se salafisté rozhodli pro možnost účasti v politice a začali aktivovat své členy.

Založení strany an-Núr vyvolalo po revoluci 25. ledna spoustu otázek. Přestože se hnutí zdálo být před pádem režimu nezajímavé do politiky, ne dlouho po revoluci se z řad předních kleriků začaly ozývat hlasy, volající po založení politické strany, která by sjednotila islamistická hnutí a aplikovala islámské principy do všech aspektů společenského a politického života. Jedním z těchto duchovních byl Jásir Borhámí, vedoucí postava hnutí ad-Da^ćwá a zakladatel salafistické strany an-Núr.⁹⁰ Mnoho odborníků se podívalo, že hnutí ad-Da^ćwá, které bylo apolitické a během Mubárakova režimu povolené, se vůbec přeměnilo do politické strany, když tomu její ideologie nenapovídaly. V jednom tvrzení dokonce potvrdili, že plně přijímají mechanismus demokracie, který v současnosti uspokojuje obyvatele Egypta a je prostředkem pro řízení soudobé politické reality. Jejich pohled na demokracii však zůstal stejný jako v minulosti, kdy věřili, že moc a autorita patří pouze do rukou božích.⁹¹ Jeden z kandidátů strany

⁸⁹ Původ hnutí ad-Da^ćwá as-Salafíja se většinou datuje do 70. let 20. století, avšak první zastánci tohoto konkrétního salafistického hnutí se začínají objevovat již ve 20. letech 20. století v podobě hnutí Ansár as-Sunna. V překladu salafistické volání má v názvu zakořeněné hlavní poslání hnutí a to je misionářská činnost, snaha obrátit jedince na správnou víru.

⁹⁰ <http://www.jadaliyya.com/pages/index/3171/al-nour-party> cit. dne 26.3.2013

⁹¹ United Group (2012): *Parliamentary Elections 2011-2012: Egyptian Coalition for Election, Monitoring report*. Dostupné na

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=34&ved=0CE8QFjADOB4&url=http%3A%2F%2Fwww.andalusitas.net%2FMediaGallery%2FPDF.aspx%3FID%3D293&ei=9bwYUY-aJOMt4ATU84GYBw&usq=AFQjCNE09-zXVTfshyu8g3mce8y8u2bAVQ&sig2=4ocd-a62TTSrSxboGNesg> cit. dne 18.2.2013

an-Núr tuto ideu prezentoval následovně: *Demokracie je forma odpadlictví*.⁹² Podivující také bylo, že se hnutí transformovalo tak rychle do politické strany s dostatečnými zdroji pro politickou soutěž a kampaň. Političtí soupeři je ne jednou obvinili z přijímání zahraničních finančních prostředků od jejich sympatizantů ze Saudské Arábie.⁹³ Na této skutečnosti můžeme uvážit, do jaké míry mohli být salafisté ve spojení s ultrakonzervativními saudskými wahábovci.

Strana byla oficiálně licencována pod názvem „Hizb an-Núr“ („Strana světla“ ar. حزب النور) 13. června 2011.⁹⁴ Původně se vůbec neočekával vznik salafistických stran, ty podle svého přesvědčení odmítají spojení náboženství a politiky. Avšak po revoluci mluvčí salafistického hnutí Jásir Borhámí přednesl: *Je potřeba mít v parlamentu zastoupení islamistických stran, které budou aplikovat islámské principy do sociálního i politického života. Nezbytností je tedy vznik islámského státu podle vzoru ummy*. Demokracii považují stoupenci tohoto proudu za neislámskou.⁹⁵ Nutná je také implementace práva šari‘a, která by měla být uplatněna postupným způsobem, který by vyhovoval tempu povahy společnosti.⁹⁶ Obhajobu pozvolného tempa zavedení reforem proklamovali pod heslem: *Jedině těch reforem, po kterých toužíme, můžeme dosáhnout*. Slogan je založen na interpretaci principů islámu a slouží jako vyčerpávající rámec pro uspořádání vztahu mezi státem a náboženstvím.⁹⁷

⁹² I přes odmítnutí principů demokracie přijali salafisté později výsledky parlamentních voleb a stali se součástí demokratického zřízení.

<http://english.alarabiya.net/articles/2011/12/06/181146.html> cit. dne 30.3.2013

⁹³ Nakonec ministerstvo spravedlnosti potvrdilo, že jim byl poskytnut grant z katarské organizace pro revoluci ve výši stovek milionů liber, což strana an-Núr odmítla.

⁹⁴ <http://gate.ahram.org.eg/News/81536.aspx> cit. dne 16.2.2013

⁹⁵ <http://euro.e15.cz/archiv/zadny-dzihad-na-obzoru-948026> cit. dne 30.1.2013

⁹⁶ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/26693/Elections-/Political-Parties/AlNour-Party.aspx> cit. dne 31.1.2013

⁹⁷ Lavender, L. (2011): *Al Nour and the Economic Platform of the Freedom & Justice Party*. Civil Military Fusion Center. Dostupné na <https://www.google.cz/#q=relationship+FJP+and+al-Nour&hl=cs&tbo=d&ei=KIMKUfeXFM-QhQfkoIG4Cg&start=10&sa=N&fp=1&biw=1525&bih=695&bav=on.2,or.r gc.r pw.r cp.r qf.&ca d=b> -cit. dne 19.1.2013

Původně se měla strana an-Núr zapojit ve volbách v rámci „Demokratické aliance pro Egypt“ společně se stranou Muslimského bratrstva, ale tuto myšlenku brzy opustila a uvedla, že se bude parlamentních voleb účastnit prostřednictvím koalice „Aliance pro Egypt“ s dalšími islamistickými stranami al-Asála a Stranou budování a rozvoje, která je zastoupena členy al-Gama^ca al-Islámíja. Tato organizace se během Mubárakovy éry snažila svrhnout politický systém a byla režimem prohlášena za teroristickou. Zatímco al-Asála má své příznivce soustředěny spíše v Káhiře, Strana Budování a rozvoje má zastání v Horním Egyptě. Ještě před volbami se nechala strana an-Núr slyšet, že jejich islamistická koalice má v úmyslu obsadit 90% všech křesel.⁹⁸

Islamistický blok předpokládal nasadit 693 kandidátů v nadcházejících parlamentních volbách se signalizací, že by mohli získat všech 678 volných míst.⁹⁹ Rozhodly se dát na volební seznamy nejen ženy, ale malou hrstku Koptů, která patřila k zakládajícím členům strany. Zdroje o tom, že by salafisté nasadili do kandidátek ženy, se zdály být kontroverzní, jelikož mnoho salafistů nevěří, že by ženy měly vůbec volit, natož aby kandidovaly. Později byla tato událost objasněna prohlášením stranického vůdce ^cAmád Abd al-Ghafúra, že neměli v plánu vmísit ženské kandidátky na listinu, ale že to bylo nezbytné opatření pro získání nejvyššího možného počtu míst ve volbách, vzhledem k tomu, že zákon stanovuje kvótu pro ženské kandidátky ze stranických seznamů.¹⁰⁰

Společně pak vstoupil blok do voleb s heslem: *Společně budeme stavět Egypt: Moderní stát a identitu postavenou egyptskými rukama a myslí.* Hlavní představitel strany an-Núr, ^cAmád Abd al-Ghafúr, veřejně přislíbil, že se strana bude zdržovat používání náboženských symbolů nebo kampaně uvnitř mešit, což v konečné fázi dodrženo nebylo. Bylo dokonce potvrzeno, že jeden z úředníků

⁹⁸ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/26693/Elections-/Political-Parties/AINour-Party.aspx> cit. dne 29.1.2013

⁹⁹ 498 míst v dolní komoře a 180 v horní komoře – SCAF volí do dolní komory 10 členů do celkového počtu 508 členů a do horní komory 90 členů do souhrnného počtu 270 členů.

¹⁰⁰ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/26693/Elections-/Political-Parties/AINour-Party.aspx> cit. dne 29.1.2013

strany podporoval své stoupence tak intenzivně, že přirovnával hlas ve volbách pro stranu an-Núr k ...*almužně, která bude náležitě odměněna v nebi.*¹⁰¹

6.3 Vztahy Strany svobody a spravedlnosti a strany an-Núr

Poté co odstoupila strana an-Núr z Demokratické aliance, zůstaly vztahy Strany svobody a spravedlnosti a strany an-Núr na neutrálním bodě. Postupem času je nutila média a zájem veřejnosti k oficiálnímu vyjádření vzájemné korelace. Sa'ad al-Katatní, generální tajemník Strany svobody a spravedlnosti se vyjádřil jasně: *Poté co odstoupila strana an-Núr z aliance, nemáme s ní nic společného. Média akorát mystifikují, když nás dávají do spojitosti a obviňují, že se chystáme společně ustavit islamistickou vládu.*¹⁰² Zapracovala i vzájemná rivalita a strany nepodávaly jen oficiální prohlášení, ale pustily se rovnou do otevřeného konfliktu. Ty vyvrcholily hlavně v období voleb, kdy se strany vzájemně obviňovaly. Ne zřídka se stávalo, že se salafisté vyčlenili z Muslimského bratrstva a odešli právě kvůli těmto neshodám.¹⁰³ Mluvčí strany an-Núr uvedl: *Bratrstvo nás obvinilo, že vedeme kampaň během voleb. To jsme ale vyvrátili. Sami představitelé mladšího zastání Muslimského bratrstva agitovali přímo před volebními místnostmi.*¹⁰⁴

Poslední svátek před volbami obě dvě strany, jak strana an-Núr a stejně tak Strana svobody a spravedlnosti společně soutěžily o kontrolu ve veřejných modlitebních prostorech. I přesto, že předem tuto variantu odmítly, nemohly si dovolit přenechat vliv té druhé. Před volbami strana an-Núr a strana Muslimských bratří podepsaly společně dokument, ve kterém se zavazují pro čistou a férovou volební soutěž. Žádná jiná strana se k domluvě nepřidala, ani

¹⁰¹ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/26693/Elections-/Political-Parties/AlNour-Party.aspx> cit. dne 29.1.2013

¹⁰² <http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=29279> cit. dne 26.3.2013

¹⁰³ Shehata, D., Dorpmueller, S., Allam, R. a kol. (2012): *Mapping Islamic Actors in Egypt*. Cairo. Netherlands Flemish Institute in Cairo/Al-Ahram Center for Political and Strategic Studies. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/mapping-islamic-actors---version-2.2.pdf>

¹⁰⁴ <http://english.ahram.org.eg/NewsContentPrint/33/0/28502/Elections-/0/AlNour-and-Brotherhood-Arch-foes-in-elections-runo.aspx> cit. dne 26.3.2013

nevytvářela své vlastní. Během voleb, kdy byla kampaň zakázána, většina stran agitovala v prospěch svých stran a kandidátů. Strana an-Núr měla prokazatelně nasazené své příznivce v přesvědčování nerozhodnutých voličů, Muslimské bratrstvo se k podobným incidentům nehlásilo.¹⁰⁵

¹⁰⁵ <http://allafrica.com/stories/201112191619.html?page=6> cit. dne 27.3.2013

7 POLITICKÉ ZÁZEMÍ PRO VOLEBNÍ KAMPAŇ

Krátce po svržení prezidenta Husního Mubáraka přijalo SCAF odpovědnost za uspořádání parlamentních voleb a předání tak moci do civilních rukou. Avšak protesty po celém Egyptě neustávaly a lidé prohlašovali, že *...přechodná vláda a armáda jsou ještě horší než svržený prezident Mubarak*. Popuzovalo je zejména to, že si armáda chtěla zachovat své výsady a vlastní nezávislý rozpočet. Vzbuzení nevole a nedůvěry vyvolaly také pozdější tvrdé zákroky proti demonstrujícím ze strany vojáků. Proti armádě nejostřeji vystupovali islamisté, kteří jí vnímali konkurenčně jako nejsilnější bezpečnostní pojistku. Odborníci naznačili i možný záměr islamistů podrobit si vojáky svému velení a použít je jako nástroj pro prosazení islámského režimu.¹⁰⁶ Na straně armády často stály starší generace, egyptští liberálové a Koptové. Ti považovali armádu za jedinou, která během nepokojů dokáže zajistit stabilitu a pořádek.¹⁰⁷

SCAF konečně 27. září vyhlásilo volební harmonogram rozdělený do tří etap a 27 guvernorátů, ve kterých mělo možnost hlasovat na 50 milionů oprávněných voličů. Mělo se hlasovat o 166 parlamentních křesl¹⁰⁸ přidělených dle výsledku přímého hlasování nezávislých kandidátů. Zbývající dvou třetinové množství křesel dolní komory by bylo obsazeno dle kandidátek jednotlivých stran a koaličních aliancí.¹⁰⁹ První termíny voleb do parlamentu byly naplánovány s vůdčí pozicí Káhiry na 28. listopadu, druhé kolo s hlavními guvernoráty Gízou, Isma'ílijou a dalšími na 14. prosince a poslední s účastí Sinaje, Marsy Matruh a dalšími odlehlejšími oblastmi na 3. ledna.¹¹⁰ Prvním krokem nového parlamentu

¹⁰⁶ <http://www.foxnews.com/world/2011/09/28/egypts-first-parliamentary-elections-since-mubarak-announced/> cit. dne 3.2.2013

¹⁰⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/154558-v-centru-kahiry-jsou-znovu-desetitisice-lidi/> cit. dne 3.2.2013

¹⁰⁸ 166 je 1/3 křesel dolní komory parlamentu („Lidového shromáždění“) z celkového počtu 498 možných volených míst. 10 křesel do celkového počtu křesel dolní komory – 508 - volila v tomto případě armáda, běžně je volí prezident.

¹⁰⁹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/156073-prvni-etapa-voleb-ve-znameni-islamistu-egypt-ma-novou-vladu/> cit. dne 3.2.2013

¹¹⁰ 1. Kolo: hlavní město Káhira a guvernoráty Fajúm, Port Sa'íd, Damietta, Alexandrie, Kafr el-Šejch, Asjut, Luxor a Rudé moře. 2. Kolo: Gíza, Bení Suef, Menúfija, Šarqíja, Isma'ílija, Suez,

mělo být zvolení 100 členného ústavního zasedání, které by zpracovávalo návrh nové ústavy.¹¹¹

Termín pro registraci kandidátů, stran a koalic byl určen na 1. října 2011. Přihlásilo se více než 40 politických stran a přes 6 tisíc nezávislých kandidátů. Koaliční uskupení v parlamentních volbách představovala „Demokratická aliance“ prezentována islamisty a sekularisty, dále „Egyptský blok“ jako sekulární uskupení v čele se stranou Tagammu a Egyptskou sociálně-demokratickou stranou, poté „Islamistická aliance“ představována většinově salafisty a také aliance zvaná „Revoluce pokračuje“, která se oddělila od Egyptského bloku kvůli postrádání radikálních reformních myšlenek. Bez koaličního členství přistoupila k volbám i nejstarší egyptská strana al-Wafd. Bývalá prorežimní strana NDP byla zakázána, její bývalí představitelé však nezháleli a přidali se buď k menším vznikajícím stranám anebo vystupovali jako tak zvaní „nezavislí“.¹¹²

Bahaira, Sohag a Asuán. 3. Kolo: Minya, Qaljúbija, Gharbija , Daqahlja, Severní Sinaj, Jižní Sinaj, Marsa Matruh, Qina a Nové údolí.

Více viz <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/22697/Egypt/Politics-/SCAF-finally-reveals-parliamentary-elections-dates.aspx> cit. dne 25.2.2012

„Příloha č.2. Guvernoráty a fáze egyptských voleb“

¹¹¹ Tavana, D. (2011): *Egypt's Parliamentary Elections: The Political Implications and Electoral Transition*. Dubai. Belfer Center for Science and International Affairs, str. 3. Dostupné na http://belfercenter.hks.harvard.edu/publication/21626/egypts_parliamentary_elections.html cit. dne 24.2.2013

¹¹² Smith, B. (2011): *Egyptian Election 2011. House of Commons*. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&sqi=2&ved=0CD0QFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.parliament.uk%2Fbriefing-papers%2FSN06138.pdf&ei=Zo4PUfawNND4sgaBtIDgCA&usg=AFQjCNFEp-CFtj_SrINgVFfK7DKPYl4-g&sig2=asEe1udeBCqQhObNICymw&bvm=bv.41867550,d.Yms cit. dne 17.2.2013

7.1 Volební kampaň v podání islamistů

Politická kampaň je vyvíjené úsilí jednotlivých kandidátů, stran či koalic za účelem získat zastupitelská místa prostřednictvím podpory voličů. Tito političtí aktéři se snaží přesvědčit své potenciální podporovatele pomocí sympatií a manipulace, aby svěřili víru v jejich čestné zastoupení. Nejefektivnější a nejzřetelnější forma, jak si získat své přívržence, je skrze hesla a slogany. Sdělení kandidátů směrem k voličům by mělo být jasné a chytlavé. Pro upoutání voličovy pozornosti je nutné, aby zpráva byla srozumitelná, jednoduchá (to znamená, že není nutné používat složité slovní obraty) a měla by mít v sobě trochu dramatičnosti.

Nezanedbatelný vliv na voliče má kromě politických debat, médií a sloganů také socio-ekonomický faktor a sociální interakce. Je dokázáno, že lidé ze stejného socioekonomického prostředí a se stejnými zkušenostmi často sdílejí shodné přesvědčení. Nevěnují se poté tolik samostatnému a rozvážnému zvolení si kandidáta, ale jsou ovlivněni politickou masou.¹¹³ Více než 40% z potenciálních voličů v Egyptě nemělo ponětí, zdali mají posuzovat kandidáta podle politického programu, osobních schopností nebo politických úspěchů. Často zvolili kandidáta, který jim poskytoval určité služby, byl členem jejich obce anebo si zvolili dle doporučení příbuzných a známých.¹¹⁴

Oficiální kampaň měla probíhat od 2. listopadu 2011, avšak většina stran se vyjádřila, že s prosazováním si počká do konce svátku 'Aid al-Adhá, tedy do 6. listopadu. Tyto data byly jen formálními termíny, které žádný z aktérů nedodržoval. Kampaň probíhala během post revolučního období, během svátku

¹¹³ Huckfeldt, R., Sprague, J. (1995): *Citizens, Politics, and Social Communication: Information and Influence in an Election Campaign*. New York. Cambridge University Press, str. 47-48

¹¹⁴ United Group (2012): *Parliamentary Elections 2011-2012: Egyptian Coalition for Election*.

Monitoring report. Dostupné na

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=34&ved=0CE8QFjADOB4&url=http%3A%2F%2Fwww.andalusitas.net%2FMediaGallery%2FPDF.aspx%3FID%3D293&ei=9bwYUY-aJOmt4ATU84GYBw&usq=AFQjCNE09-zXVTfshyu8g3mce8y8u2bAVQ&sig2=4ocd-a62TTSrSxboGNesg> cit. dne 5.3.2013

^cÁid al-Adhá a dokonce i během voleb samotných, což bylo zakázané.¹¹⁵ Každá strana prezentovala jiný program, který se poté snažila vštípit lidem přes různé komunikační prostředky. Některé byly využívány více, některé méně. Islamistické strany neměly jednotný program a každá z nich upřednostňovala jiný sdělovací prostředek pro šíření jejich myšlenek a idejí. Avšak jeden nástroj jim byl společný a to byl islám.

Používání islámských sloganů během kampaně a využívání islámské rétoriky bylo zakázáno v novelizovaném vydání zákona o lidovém shromáždění¹¹⁶ (dolní komora parlamentu; ar. مجلس النواب)¹¹⁷, přesto nadále kandidáti i strany riskovali užíváním náboženských sloganů jejich vyloučení z volebního procesu. Byla zaznamenána pravidelná ohlášení kvůli porušování tohoto zákona, avšak nikdo nebyl nikdy penalizován. Také strana an-Núr rozproudila vášně mezi oponujícími stranami a kandidáty, avšak tentokrát kvůli netransparentnosti financování politické kampaně - podle zákona o lidovém shromáždění nesmí být peníze na volební kampaň přijímány ze zahraničí nebo od cizince.¹¹⁸ Tento zákon byl údajně porušen poté, co strana an-Núr měla přijmout finanční obnos ze Saudské Arábie.

¹¹⁵ <http://www.acus.org/egyptsource/news-update-november-3-2011> cit. dne 1.3.2013

¹¹⁶ Zákon č.38/1972 „O lidovém shromáždění“ pozměněný 123/2011, článek č. 11, odst. 2.

Dostupné na

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CF8QFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.democracy-reporting.org%2Ffiles%2Fflaw_on_the_people_s_assembly_including_amendments_to_october_2011.pdf&ei=RKESUYa8E8WXtAbX44CQDQ&usg=AFQjCNHJBpiCN1svqh8II-97pd1Q5JxX3g&sig2=VwaJOVfrpze5nvgadFF3iQ&bvm=bv.41934586,d.Yms cit. 4.3.2013

¹¹⁷ V doslovném překladu „sněmovna reprezentantů“ nebo „sněmovna zástupců“. Více viz

http://ar.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D8%AC%D9%84%D8%B3_%D8%A7%D9%84%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%A8_%28%D9%85%D8%B5%D8%B1%29 cit. dne 26.3.2013

¹¹⁸ Zákon č.38/1972 „O lidovém shromáždění“ pozměněný 123/2011, článek č. 11, odst. 6.

Dostupné na

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CF8QFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.democracy-reporting.org%2Ffiles%2Fflaw_on_the_people_s_assembly_including_amendments_to_october_2011.pdf&ei=RKESUYa8E8WXtAbX44CQDQ&usg=AFQjCNHJBpiCN1svqh8II-97pd1Q5JxX3g&sig2=VwaJOVfrpze5nvgadFF3iQ&bvm=bv.41934586,d.Yms cit. dne 1.3.2013

Politická kampaň probíhala i během voleb, i když bylo zakázáno 48 hodin¹¹⁹ před začátkem volebního procesu vést kampaň a podněcovat voliče. I přesto se většina islamistů angažovala ve volební kampani až do posledních chvil – občas bylo vidět podporovatele jednotlivých kandidátů s volebními plakáty přímo před místnostmi s urnami¹²⁰ - Muslimské bratrstvo se těchto agitací údajně neúčastnilo.¹²¹

Egyptská veřejnost se za poslední desetiletí změnila a religiozita společnosti stoupala díky islamizaci zdola, salafistickým televizním komentátorům a neúnosným životním podmínkám. V egyptském-muslimském smýšlení je vnímán islám jako cesta vhodná následování, na které se muslim plně odevzdává do rukou Boha, který je milosrdný a slitovný ke svým následovníkům. Plné odevzdání se do rukou božích by tedy mělo znamenat prosperitu pro jedince i celou rodinu. Dobrý muslim je vnímán jako poctivý člověk a poctivý člověk je zase muslim. Islám byl jakousi zárukou poctivosti a důvěryhodnosti. Ve společnosti, která byla protřuta korupcí a prospěchářstvím, toužili lidé po změně. Je logické a naprosto přirozené, že se lidé ubírali k něčemu, co jim bylo nejbližší. Navíc se silným vlivem populárního Muslimského bratrstva a jejich hesla „*Islám je řešením*“ byla volba islamistů velice lákavá.

¹¹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=hyKdfak4gJs> cit. dne 16.3.2013

¹²⁰ https://www.youtube.com/watch?v=mm92sgm_T1s cit. dne 16.3.2013

¹²¹ <http://orientalreview.org/2011/12/07/egypt-after-%C2%ABrevolution-of-january-25%C2%BB/> cit. dne 16.3.2013

8 ISLÁMSKÁ RÉTORIKA

Rétorika je umění mluvy či písma, kdy její interpretátor, mluvčí či autor dokáže pomoci této schopnosti promlouvat k lidem, ovlivnit svou řečí nebo manipulovat s publikem. Základem je řecké slovo „rhésis“, neboli řeč. Již Aristoteles v jeho díle „Rétorika“ představuje tři základní body mluvčího: „ethos“, který napomáhá charakterizovat mluvčího, „pathos“ apeluje na emoce publika a „logos“, předložení argumentů. Jsou zmíněny i negativní prvky rétoriky a to demagogické („demos“ - lid, „ago“ - věda). Existuje tedy poté problém, jak rozlišit pravdu daného projevu a zdali je určena hranice etiky rétora.¹²²

Pokud se tato reference nese v islámském duchu, v islámském prostředí a s muslimskými posluchači, kdy se mluvčí snaží zasáhnout do jejich osobního duchovního života a ovlivnit jejich činy a víru, můžeme rétoriku nazývat islámskou. Nejčastějšími a nejvyhledávanějšími tématy jsou ta, která se zaměřují na islámskou veřejnost, tedy osobní a veřejné morální zásady, islámskou historii, vztahy se Západem a islámskou obrodu obecně.¹²³

Podíváme se na různé rozměry islamismu sledované přes rétoriku a také jaké druhy nástrojů a pomůcek jsou využívány k rozšíření těchto idejí mezi občany. Možnost šíření myšlenek a idejí je buď sdělováním verbálním nebo neverbálním, orální či písemnou formou, vzezřením a image, kdy mohou mít tyto vizuální prvky konkrétní význam. Někdy je efektivní pro komunikaci s publikem i jen používání symbolů, hesel, obrázků nebo gest.¹²⁴ Představíme si různé prostředky, přes které si mluvčí snaží najít vztah s posluchači či čtenáři a rovnou i znázorníme efektivitu těchto prostředků.

¹²² <http://plato.stanford.edu/entries/aristotle-rhetoric/> cit. dne 21.2.2013

¹²³ Høigilt, J. (2011): *Islamist Rhetoric: Language and Culture in Contemporary Egypt*. Abingdon. Routledge, str. 28

¹²⁴ Johnstone, B., Eisenhart, C. (2008): *Rhetoric in Detail*. Amsterdam. John Benjamin Publishing Company, str. 10

8.1 Stranická islámská rétorika

Egyptská politická scéna se po revoluci začala rozšiřovat o nové či staronové politické strany, které se měly setkat v boji o stoupence, uznání a o moc. Rodící se islamistická scéna byla rozmanitější, než by se dalo původně očekávat a vedle favorizovaného Muslimského bratrstva vznikala opozice, se kterou se z počátku nepočítalo. Kvůli vlastnímu prospěchu souvisejícímu s dohodami s armádou Muslimští bratři ubrali ze své islámské rétoriky a sázeli na umírněnější nótu.

Vzhledem k mnohočetnosti islámské politické scény se objevily ve společnosti náboženské změny. Lidé se re-islamizovali zevnitř a po dlouhých letech žijící pod vládou sekularismu požadovali radikální změny. Po vzniku stran fundamentálně islamistických jako strana an-Núr, nebo džihádistických jako Strana budování a rozvoje - museli Muslimští bratři opětovně přemýšlet nad svou rétorikou. Tu však do budoucna neměnili a rozhodli se postoupit část původních příznivců těmto radikálně smýšlejícím stranám.

8.1.1 Rétorika v rámci Strany svobody a spravedlnosti

Strana svobody a spravedlnosti po revoluci vystupovala disciplinovaně a jednotně. Podporovala ideu revoluce a během probíhajících protestů na náměstí Tahrír poskytovala lékařskou, duchovní a morální podporu. V rámci konferencí vystupovala vyslovující se pro pluralismus a jednotu. Po transformaci na oficiální politickou stranu souhlasila s rychlým ustanovením změn a vyhlášením voleb co nejdříve.¹²⁵ Měla oproti jiným stranám podstatný organizační náskok. Muslimští bratři byli největší a nejefektivnější opoziční skupinou a voliči stále ještě nebyli tolik diverzifikovaní mezi jiné stranické subjekty.¹²⁶

¹²⁵ <http://www.jadaliyya.com/pages/index/3154/freedom-and-justice-party> cit. dne 21.3.2013

¹²⁶ <http://www.foreignaffairs.com/articles/67348/carrie-rosefsky-wickham/the-muslim-brotherhood-after-mubarak> cit. dne 21.3.2013

Krátce po svém vzniku členové Strany svobody a spravedlnosti prohlašovali: *Nechceme moc, teokratický stát, ani prezidenta z vlastních řad.*¹²⁷ Vedení strany prohlásilo, že bude spolupracovat se sekularizovanými stranami. Jeden z hlavních představitelů Strany svobody a spravedlnosti, Muhammad Mursí, prohlásil na tiskové konferenci: *Nejde o islamistickou stranu, jak byla v minulosti vnímána. Nebude teokratická. Půjde o občanskou stranu.*¹²⁸ Avšak sebemenší stranické záležitosti se stávaly spornou otázkou uvnitř širokého a různorodého uskupení Strany svobody a spravedlnosti. Místopředseda strany Issám al-^cArján prohlásil: *Šar'f je zakořeněná v srdcích lidu, jejich životech a myšlenkách a její principy jsou hlavním zdrojem zákonodárství.*¹²⁹ Reagoval na reakce lidí, kteří se obávali přeměny Egypta na islamistický stát, podobného jako mají v Íránu: *Je to špatné vnímání, podotkl Issám al-^cArján, Egypťané jsou muslimové a křesťané, všichni jsou věřící, a nepřijmou žádnou nucenou pravomoc.*¹³⁰ Abd al-Mun^cim Abú al-Futúh, klíčový představitel Strany svobody a spravedlnosti, se vyjádřil k islámskému právu: *Nemyslím si, že je zde opodstatnění pro obavy, že se chystáme přeměnit Egypt na islamistický stát, jsou to jen extremistické představy. Extremisté nyní tvrdí, že Egypt není islámský a je na čase ho změnit, ale já si to nemyslím.*¹³¹

Probíhaly diskuze také o tom, zdali jejich liberální přístup není pouze přetvářkou. Každý jejich krok byl posuzován ze širokého spektra možných postojů. Snažili se využívat politicky korektní způsob rétoriky, avšak to neznamenal, že museli vyznávat ve všech bodech prvky liberální demokracie. Ne zřídka byli obviněni z dvojitého diskursu a zneužívání demokracie. K důvěryhodnosti jejich projevů nenapomáhala ani spekulativní otevřenost ke Koptům. Na jednu stranu prohlašovali, že jejich strana je otevřena každému a na důkaz toho si do svých řad zvolili na post viceprezidenta egyptského křesťana Rafíqa Habíba. Na druhou

¹²⁷ Hesová, Z. (2011): *Muslimské bratrstvo ztratí monopol na islámskou politiku*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.amo.cz/publikace/muslimske-bratrstvo-ztrati-monopol-na-islamskou-politiku.html> cit. dne 24.2.2013

¹²⁸ <http://www.ceskapozice.cz/zahranici/svetove-udalosti/muslimske-bratrstvo-zaklada-stranu-svobody-spravedlnosti> cit. dne 15.2.2013

¹²⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=ldxv7WHgNg> cit. dne 14.3.2013

¹³⁰ <http://www.ikhwanweb.com/watch.php?id=88> cit. dne 17.3.2013

¹³¹ <http://www.ikhwanweb.com/watch.php?id=88> cit. dne 17.3.2013

stranu stranická ideologie mluví o tom, že do prezidentského úřadu může být zvolen pouze muslim – muž.¹³² Muhammad Badí^c, přední představitel Muslimského bratrstva, postoje strany upřesnil: *Nebudeme bránit v nominaci křesťanů a žen v prezidentských volbách... Přesto se však uskupení zavazuje k hlasování pro muslimy-muže-na tuto pozici.*¹³³ Další diskutabilní otázkou byla mírová smlouva s Izraelem. Tu Muslimští bratři kategoricky odmítali, nyní se k ní vyslovovali nejednoznačně nebo vůbec. Dalo by se říci, že pro udržení sympatií mezi svými stoupenci a zároveň v rovnováze s režimem se snažili taktizovat.¹³⁴

8.1.2 Rétorika v rámci strany an-Núr

Konzervativní islamistická strana an-Núr oznámila motto islamistického bloku: *Společně budeme stavět Egypt – moderní identitu postavíme egyptskými rukama a myslí.* Symbolem v logu strany je slunce, které má značit srozumitelnost a světlo.¹³⁵ Ve své oficiální kampani dávala strana an-Núr obecně důraz na jednotu. Na rozdíl od Muslimského bratrstva se držela od začátku stále stejných myšlenek, to znamená pomalá a postupná implementace práva šari^ca a transformace Egypta na islámský stát. Strana usilovala o reformu života lidí a moderního státu, který by byl založen na islámské etice. Salafisté odmítali opoziční aktéry, které kritizovali za používání termínu sekulární stát. Ten dle jejich názorů neznamena oddělení náboženství a politiky, ale kompletní odcizení víry ze života.¹³⁶

Program strany uváděl, že práva Koptů by měla být oddělená a svoboda vyznání zaručena. Stejně jako Strana svobody a spravedlnosti tak i strana an-Núr podporuje pouze muže, aby kandidovali na post prezidenta. Podobné prohlášení se týká křesťanských Koptů: *Pokud je Egypt země muslimská, i její prezident by*

¹³² <http://www.egyptindependent.com/news/brotherhood-sticks-ban-christians-and-women-presidency> cit. dne 14.2.2013

¹³³ <http://allafrica.com/stories/201112191619.html?page=6> cit. dne 27.3.2013

¹³⁴ Hesová, Z. (2011): *Muslimské bratrstvo ztratí monopol na islámskou politiku.* Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.amo.cz/publikace/muslimske-bratrstvo-ztrati-monopol-na-islamskou-politiku.html> cit. dne 24.2.2013

¹³⁵ „Příloha č. 3. Logo strany an-Núr“

¹³⁶ <http://www.jadaliyya.com/pages/index/3171/al-nour-party> cit. dne 16.2.2013

měl být muslim, prohlásil Jusúf Hammad, člen strany an-Núr.¹³⁷ Šejch Jásir Borhámí, jeden ze zakladatelů a nejdůležitějších duchovních podporující stranu an-Núr, svou rétorikou zašel ještě dále, když upřesnil: *Ženy i křesťané by neměli být zastoupeni ve vedoucích funkcích vůbec.*¹³⁸ Mezitím strana přislíbila, že do příštích prezidentských voleb tento sporný bod v ústavě upřesní a upraví ho tak, aby byla nemožnost volby křesťana nezpochybnitelná.¹³⁹

Kontroverzním tématem v postrevolučním období v Egyptě se stala jejich rétorika mířená k západním turistům: *Žádný alkohol, zákaz nošení dvoj dílných plavek a oddělené pláže pro muže a ženy.* Jásir Borhámí doplnil svou vizí: *Pláže pro ženy – sestry – oddělené od mužů a všichni si mohou užívat dovolené bez hříchu.* Toto prohlášení mohlo znamenat zkázu jednoho z hlavních pilířů egyptské ekonomiky – turismu, což mohlo být pro stranu an-Núr v předvolebním období riskantní. *Turisté nepotřebují pít alkohol v Egyptě, mají ho spousty doma,* prohlásila členka strany an-Núr Azza al-Garf v období parlamentních voleb a pokračovala *...přeci se přijeli podívat na starověké památky a ne pít alkohol.* Již před prohlášeními podobného ražení klesl turistický ruch v Egyptě o 35%. Strana an-Núr přijala odpovědnost za tyto statistiky a přislíbila kompenzaci za vzniklé ztráty. Do budoucna se zavázala, že bude podporovat nový druh turistiky, jako je například zdravotní, náboženská nebo vzdělávací turistika.¹⁴⁰ Cenzura se také měla týkat obsahu umění a zábavy.¹⁴¹

Jiná prezentace sebe sama přichází z úst nejvýše postavených zástupců strany an-Núr. Předseda strany Āmád Abd al-Ghafúr se vyjádřil ke spekulacím islamizace státu, které se kolem strany an-Núr stahovaly. *Já již nevím, jak více ujistit lid. My salafisté jsme byli diskriminováni a před revolucí nám byla odebrána svoboda.*

¹³⁷ <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15899539> cit. dne 21.2.2013

¹³⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=nrlGIM1usts> cit. dne 14.3.2013

¹³⁹ <http://egyptunityparty.blogspot.cz/2012/01/al-nour-party-suppress-religious.html> cit. dne 21.2.2013

¹⁴⁰ <http://www.alarabiya.net/articles/2011/12/13/182316.html> cit. dne 21.2.2013

¹⁴¹ Společenským tabu byly za Mubarakovy éry témata týkající se nejen sexu, ale i hluboce zakořeněných sociálních problémů, jako jsou chudoba nebo korupce. Po Arabském jaru vzniká nová umělecká platforma, která se věnuje sociální a politické tematice. Více viz <http://www.nytimes.com/2011/12/01/world/middleeast/voting-in-egypt-shows-mandate-for-islamists.html?pagewanted=all&r=0> cit. dne 1.4.2013

Myslíme si, že kdo prožil tolik diskriminace a omezení jeho vlastní svobody, by nikdy nic podobného ostatním neudělal. Strana an-Núr se snažila změnit image, která jim byla médií nastavena.¹⁴² Strana přislíbila, že i po zvolení jejích kandidátů se z Egypta nestane islámský stát na způsob Íránu nebo Saudské Arábie.¹⁴³ Avšak nejednotnost v interpretaci budoucí představy státu stále rozdělovala potenciální voliče strany an-Núr. Jeden z kontroverznějších názorů, který podpořil nedůvěryhodnost projevů vysokých představitelů strany an-Núr, pronesl Mahmúd Fathy, kandidát za stranu an-Núr, který souhlasil s plnou implementací islámského práva šari'ca: *Jakmile někdo poruší zákon, měl by být potrestán. Souhlasím s plným dodržováním islámského práva, včetně práva trestního, jako je například useknutí ruky za krádež.*¹⁴⁴

8.1.3 Rétorika a další islamistické strany

Mezi zbývajícími islamistickými stranami můžeme najít i ty, které byly aktivní v sebe-prezentaci, avšak přímo se nezhostily vůdčí role v předvolebním a volebním období. V této sféře můžeme například zmínit stranu al-Wasat. Ta datuje svůj vznik již do devadesátých let minulého století, kdy se část prominentních členů odtrhla od Muslimského bratrstva a včele s Abú Ela Mádí založili umírněnou islamistickou stranu al-Wasat. Před volbami hlavní vedení strany oznámilo, že povedou silný konkurenční boj proti Straně svobody a spravedlnosti. Sebe sama popisovala strana al-Wasat jako civilní stranu s islámským referenčním rámcem, teokratickou formu státu však odmítá. *Islám není jen náboženství, je to naše civilizace, naše kultura!*, popisuje přední vedení strany al-Wasat.¹⁴⁵

¹⁴² <https://www.youtube.com/watch?v=He4koWEAneU> cit. dne 22.3.2013

¹⁴³ <http://www.egyptindependent.com/news/nour-party-chairman-tries-ease-fears> cit. dne 14.3.2013

¹⁴⁴ <http://www.ikhwanweb.com/watch.php?id=88> cit. dne 17.3.2013

¹⁴⁵ <http://www.jadaliyya.com/pages/index/3152/al-wasat-party> cit. dne 22.2.2013

Dalším islamistickým aktérem, který byl odhodlán sestavit politickou stranu, byla dlouho známá militantní salafisticko-džihádistická skupina al-Gama^ʿa al-Islámíja.¹⁴⁶ Dříve byla považována za teroristickou skupinu, nicméně po revoluci zakládala svou vlastní politickou stranu. Jejím hlavním vůdcem byl Tárek az-Zumar, který strávil od roku 1981 až do března 2011 dlouhá léta ve vězení za spoluúčast na atentátu na Anwara as-Sádáta. Po propuštění se nechal slyšet, že *...strana nebude používat násilí jako řešení v každé situaci a bude dodržovat egyptskou ústavu.*¹⁴⁷

Nebylo jednoduché rozeznat, v jakém politickém spektru se bude strana islamistické al-Gama^ʿa al-Islámíja, Strana budování a rozvoje, nacházet. Vnitřní spory po revoluci gradovaly a členové byli rozděleni do dvou frakcí – militanti a revizionisté. Revizionistické křídlo bylo vedeno Nadžáhem Ibrahímem, který je zodpovědný za většinu nenásilné literatury za poslední desetiletí. Tito revizionisté se přibližují směrem ke středu islamistického spektra a podobají se reformnímu křídlu Muslimského bratrstva, avšak ve svých řadách nemají velkého zastání. Početnější skupinou byli tzv. militanti, kteří se násilných praktik po revoluci vzdali. Zůstali však nadále konzervativní a hledali svou roli v post revolučním Egyptě.

Tyto konzervativní kruhy nejednou zmiňovaly jméno radikálního islamistického duchovního vůdce, Sajida Qutba a z jeho manifestu „Milníky na cestě“ používaly citace do svých brožur nebo letáků. Stoupenci strany uvedli, že veškeré předpisy, které budou po revoluci vydány, musí být v souladu s islámským právem šarí^ʿa. V prohlášení zmínili, že *...utrpení, které podstoupili členové al-Gama^ʿa al-Islámíja*

¹⁴⁶ Změna islamistické al-Gama^ʿa al-Islámíja z militantního na umírněné hnutí proběhla na konci 20. století, kdy revizionističtí a někteří i původně militantní představitelé hnutí vydávali literární texty, kde odmítali násilí a vybízeli k dialogu. Uvědomovali se, že násilí jimi páchané má negativní dopad na celou muslimskou i nemuslimskou egyptskou společnost. Revizionističtí čelní představitelé al-Gama^ʿa al-Islámíja objasnili tento džihádistický extremismus zjednodušeným čtením Koránu a zveličováním významu zákazů a omezení v islámu a chabé osvětlení náboženství a politiky. Více na <http://www.carnegieendowment.org/files/Hamzawy-Grebowski-EN.pdf> cit. dne 27.2.2013

¹⁴⁷ <http://theolog.ca/category/gamaa-al-islamiyya/> cit. dne 24.2.2013

ještě před revolucí, je trestem od Boha pro zanedbání náboženských povinností.¹⁴⁸

8.2 Přímý kontakt

Přímým kontaktem je již myšlena aktivní interakce kandidát – volič, kdy tedy kandidát může být jednotlivec nebo strana, kterou zastupuje, popřípadě podpůrný tým. Tato interakce se uskutečňuje v rámci meetingů, sezení a shromáždění, které jsou buď plánované anebo spontánní. Součástí takové interakce se mohly v egyptské postrevoluční éře stát pouliční demonstrace, při nichž se provolávaly hesla a požadavky, často pomocí opojného skandování v davu nebo šířením skrze megafony. Jazyk užívaný během těchto veřejných setkání býval strohý a jasný, aby byl srozumitelný všem potencionálním voličům. Mluvčí se snažili upoutat krátkými rekapitulacemi, se záměrem působit na nitro posluchačů. Oficiálnějšími událostmi pak byli plánované a předem domluvené briefingy, stranická setkání a charitativní akce.

8.2.1 Zastoupení v ulicích

Revoluce 25. ledna pro mnohé neskončila odstoupením prezidenta Husního Mubáraka a jeho nejbližších. I přesto, že se situace zklidnila, protestanti se nadále shromažďovali na náměstí Tahrír, bojovali s bezpečnostními složkami a požadovali další změny ve vedení státu.¹⁴⁹ Jednotlivá politická hnutí měla během demonstrací své zastoupení v ulicích a využívala všemožná shromáždění ve svůj prospěch. Klíčovou událostí byly protesty uskutečněné v době před egyptskými parlamentními volbami, jež byly vyburcované po hlavní páteční modlitbě 29. července 2011. Náměstí, které bylo před pár měsíci typické svým liberálním

¹⁴⁸ <http://www.dailynewsegypt.com/2011/09/01/al-gamaa-al-islamiya-calls-for-unity-says-minority-rights-guaranteed/> cit. dne 27.2.2013

¹⁴⁹ <http://denikreferendum.cz/clanek/9268-protesty-v-arabskych-zemich-pokracuji-i-mimo-libyi-nove-se-vzbouril-oman> cit. dne 5.3.2013

nádechem, bylo nyní dominantně obsazeno islamisty.¹⁵⁰ S provoláváním náboženských hesel, nesoucí transparenty: *Egyptská identita je islámská* a skandující: *Není Boha kromě Boha a sekularisté jsou nepřátelé boží*, zaplavili islamisté s Korány držícími nad hlavami náměstí Tahrír. Mezi účastníky demonstrace byly i liberální strany, které byly rozhořčeny islamistickou převahou. *My jsme ti, kdo dělali revoluci a nic jsme o islámském státu neříkali*. Liberální aktéři seskupeni ve stanové sekci si vysloužili sarkastické posměšky ze strany islamistů - *Vítejte v sekci nevěřících* - a další jím podobné. Ačkoli tyto posměšky a slovní útoky spoustu mladých pobouřily, i tak je někteří vnímali neutrálně jako obecně přijímanou součást demokracie.¹⁵¹

Salafistické strany i Muslimské bratrstvo později ubezpečili veřejnost i státní instituce, že nemají v plánu využít některý z náboženských sloganů. Al-Katatní vyvrátil tvrzení, že v nadcházejících parlamentních volbách bude jedním z hesel Strany svobody a spravedlnosti provolávané motto během demonstrací 29. července: *Korán je naše ústava*.¹⁵² Přesně tato představa byla pro liberály trnem v oku a snažili se popírat tu možnost, že by islamisté mohli získat takové množství křesel v parlamentu, že by měli rozhodující vliv na sestavování ústavy. Stávající egyptské politické elity a zastánci demokracie byli znepokojeni touto rostoucí popularitou saláfistů. Ačkoli saláfisté v této době neobhajovali násilí, existovaly spekulace, že jejich extrémní interpretace islámu bude vytvářet prostředí, které bude náchylné k radikalismu a k džihádismu.¹⁵³ Tvrzení liberálních stoupenců, že

¹⁵⁰ Průzkumy veřejnosti ukazovaly, že islamisty podporovalo 75% obyvatel. Je to celkem neporovnatelný výsledek oproti tomu, který byl zaznamenán před revolucí. V té době měli islamisté zastání pouze v 30 % obyvatel. Výsledky mohou být samozřejmě zkreslené díky tomu, že se lidé obávali režimu. Mohl být rozdíl mezi tím, co říkali a co si mysleli. Více viz Filiu, J., P. (2011): *Ten Lessons from the Democratic Uprising: Comparative Politics and International Studies*. New York. Oxford University Press.

¹⁵¹ <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,2085957,00.html> cit. dne 11.2.2013

¹⁵² United Group (2012): *Parliamentary Elections 2011-2012: Egyptian Coalition for Election*. Monitoring report. Dostupné na

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=34&ved=0CE8QFjADOB4&url=http%3A%2F%2Fwww.andalusitas.net%2FMediaGallery%2FPDF.aspx%3FID%3D293&ei=9bwYUY-aJQmt4ATU84GYBw&usq=AFQjCNE09-zXVTfshyu8g3mce8y8u2bAVQ&sig2=4ocd-a62TTSrSxboGNesg> cit. dne 22.2.2013

¹⁵³ <http://www.mcclatchydc.com/2011/04/12/112053/egypt-hard-line-islamists-speak.html> cit. dne 15.2.2013

revoluce byla islamisty s postupem času a s růstem počtu demonstrací ukradena, se objevovaly stále častěji.¹⁵⁴

Demonstrace, kde by lidé měli společně pronést svůj názor a dožadovat se jednohlasně požadavků a změn, se spíše začaly transformovat na bojiště politických kampaní. Vznikaly pódia pro mluvčí Strany svobody a spravedlnosti a několik menších scén pro salafistické a středové strany. Většina protestujících propagovala své favority ještě pomocí transparentů nebo jiných symbolů. Jedním ze symbolů vyskytujícím se na náměstí Tahrír byla například vlajka Saudské Arábie. Student al-Azharské univerzity potvrdil, že ji používá jen jako islámský symbol, ne kvůli sympatiím k saudskému státu.¹⁵⁵

Islamisté z uskupení al-Gama^ca al-Islámíja, představováni Stranou budování a rozvoje, byli za Mubárakova režimu pronásledováni a považováni za teroristy. Nyní vystupovali veřejně a vyjadřovali se politicky. V oblasti Horního Egypta¹⁵⁶, jež bývá považována za jejich jakousi základnu, jezdili členové a stoupenci Strany budování a rozvoje v autech s ampliony, svolávali shromáždění a rozhazovali letáky s jejich programy. Koncentrace negramotných lidí v Horním Egyptě je větší a manipulace s obyvateli byla proto jednodušší.¹⁵⁷ Později byl v Luxoru zaznamenán případ, kdy byl najat místní koptský křesťan, aby přijal islám jako jediné pravé náboženství. Ten tak pod příslibem práce, domu a ženy učinil. Paradox a pokrytectví zároveň můžeme shledávat v tom, že den předtím zástupci skupiny al-Gama^ca al-Islámíja hlásali, že křesťané jsou Egyptány se stejnými právy a i přesto, že jsou menšinou, jejich práva by měla být respektována.¹⁵⁸

¹⁵⁴ <http://www.socialistreview.org.uk/article.php?articlenumber=11750> cit. dne 11.2.2013

¹⁵⁵ <http://www.nytimes.com/2011/11/19/world/middleeast/egyptian-islamists-rally-to-protest-military-rule.html?pagewanted=all&r=0> cit. dne 12.2.2013

¹⁵⁶ Horní Egypt byl pro hnutí al-Gama^ca al-Islámíja pevnou základnou s nejsilnější a největším zastoupením svých příznivců.

¹⁵⁷ V Egyptě je více jak čtvrtina obyvatel negramotných, v rurálních vesnických oblastech je toto procento vyšší než ve městech. Dostupné na http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/features/main/2011/08/05/feature-01 cit. dne 11.2.2013

¹⁵⁸ Filiu, J., P. (2011): *Ten Lessons from the Democratic Uprising: Comparative Politics and International Studies*. New York. Oxford University Press, str. 77

Další možnou variantu a zároveň zajímavou a efektivní formu kampaně zvolila strana an-Núr, když se rozhodla uspořádat charitativní trh ve Fajúmu během svátku ^ĀAid al-Adhá („Svátek obětí“).¹⁵⁹ Představitelé strany an-Núr zahájili na začátku svátku prodej masa pro chudé za zvýhodněnou cenu.¹⁶⁰ V jižní provincii Asjut distribuovali kandidáti strany an-Núr maso zdarma a do tašek s masem vkládali své fotografie.¹⁶¹ Stejnou taktiku zvolila i Strana svobody a spravedlnosti a angažovala se v dalších charitativních aktivitách, které by přinesly potřebné hlasy. Kandidáti Strany svobody a spravedlnosti uspořádali například soutěž v kreslení, ve které vítězové obdrželi hodnotné ceny, včetně potřebných ovcí, které byly nezbytnou komoditou během rituálních úkonů svátku ^ĀAid al-Adhá.¹⁶² Podobné trhy probíhaly po celém Egyptě.

Kritici tuto aktivitu označili „*jako kupování si hlasů*“. Žena z chudinské čtvrti však tuto konstruktivní činnost uvítala: *Kilo zeleniny za zvýhodněnou cenu je pro nás důležité. Žijeme ve spláškách v rozbořeném domě. Ano, budeme volit někoho, kdo je schopný toto řešit a kdo rozumí problémům ve společnosti.*¹⁶³ Islamisté se formou náboženské solidarity se snažili zapůsobit na chudé a strádající obyvatele. Tato forma přímé interakce, přiblížení se a pomáhání lidem v běžném životě je jedna z nejefektivnějších metod získávání stoupenců, avšak co se rozsahu týká, není tak dalekosáhlá. Tato metoda prezentace byla ze strany Muslimských bratří vskutku přirozená, jelikož byla slučitelná s běžnou náboženskou soudržností.

¹⁵⁹ Svátek ^ĀAid al-Adhá je islámský náboženský svátek vyznačující ochotu proroka Ibrahíma obětovat svého prvorozeného syna Isma^Āíla jako důkaz podřízenosti bohu. Bůh se s důkazem oddanosti spokojil a nabídl místo obětování syna obětování jehněte. ^ĀAid al-Adhá trvá čtyři dny, je konečným rituálem poutě do Mekky a vzhledem k islámskému lunárnímu kalendáři je tento svátek slaven každý rok o 11 dní dříve než rok předchozí. Svátek je také spojen s větší intenzitou modliteb.

¹⁶⁰ <http://www.acus.org/egyptsource/news-update-november-3-2011> cit. dne 27.2.2013

¹⁶¹ <http://www.theegyptreport.com/2011/11/06/eid-al-campaigning/> cit. dne 1.3.2013

¹⁶² <http://gulfnews.com/news/region/egypt/egypt-parliamentary-elections-candidates-intensify-campaign-1.926351> cit. dne 1.3.2013

¹⁶³ http://articles.washingtonpost.com/2011-11-05/world/35283999_1_muslim-brotherhood-eid-al-adha-new-party cit. dne 27.3.2013

8.2.2 Transparenty a slogany

Ulice byly jedno z nejdůležitějších bojišť politické kampaně. Během podzimu 2011 byla každá možná plocha v Káhiře i dalších velkoměstech zahalena transparenty, plakáty, portréty a piktogramy.¹⁶⁴ Jedním z důvodů, proč se jich objevilo tak nepřehledné množství bylo, že transparenty a plakáty byly nejlevnější a jednou z neefektivnějších variant, jak se zviditelnit. Bylo možné vidět jak profesionální plakáty a billboardy, tak také po domácku vyrobené plátěné transparenty. Politická kampaň se promítla i na zdech ve formě grafity¹⁶⁵ anebo jen jednoduše nasprejovaných znaků stran či jednotlivých kandidátů.¹⁶⁶ Všechny tyto prostředky se stávaly nosiči islámské rétoriky.

Ve změní transparentů všech stran dominovaly a byly nejvíce rozpoznatelné propagační materiály Strany svobody a spravedlnosti. Ty se vyskytovaly buď s programy a volebními sliby nebo s fotografiemi jednotlivých kandidátů. Ne zřídka stačilo použít jen znak strany - váhy - jako symbol spravedlnosti a lidé rozpoznali ke komu zmíněné logo přiřadit. Na transparentech, hned vedle názvu Strany svobody a spravedlnosti, bylo zdůrazněno, že strana byla založena Muslimským bratrstvem.¹⁶⁷

Silně zakotvené heslo Muslimského bratrstva „Islám je řešením“¹⁶⁸ začalo být trnem v oku Nejvyššímu výboru, který zakazuje používání náboženských symbolů během voleb. Spekulovalo se o tom, zdali má být toto heslo vnímáno jako náboženský slogan a následně zakázáno. Příznivci tohoto hesla z řad Muslimských bratří se obhajovali, že výzva „Islám je řešením“ není myšleno nábožensky, ale

¹⁶⁴ Viz „Příloha č. 4. Transparenty“

¹⁶⁵ Viz „Příloha č. 5. Umění ulice“

¹⁶⁶ Tyto jednotlivé znaky měly posloužit negramotným voličům. Každému kandidátovi byl přidělen znak, který byl spojován s jeho osobou. Kolem přidělených znaků také často vznikaly rozepře a dohady. Někteří kandidáti nebyli spokojeni, že jsou spojováni například se znaky osla nebo zbraně.

¹⁶⁷ Viz „Příloha č. 6. Přinášíme Egyptu dobro“. Obrázek naznačuje, že strana byla založena Muslimskými bratry.

¹⁶⁸ Viz „Příloha č. 7. Islám je řešením“

spíše společensky a politicky.¹⁶⁹ Člen Strany svobody a spravedlnosti, Helmi al-Gazzar prohlásil: *Strana bez obtíží může slogan změnit. Důležité je, aby strany spolupracovaly, jeden ideologický proud nemá možnost zvládnout problémy v Egyptě. Muslimští bratři usilují o vznik nové a rozvíjející se země na základě ústavy a právního státu, se zvoleným parlamentem a soudním dohledem.* Navíc dodal a kategoricky odmítnul: *Muslimští bratři se nesnaží vytvořit teokratický stát.*¹⁷⁰ Abdel Maqšúd, právník Muslimského bratrstva prosazoval, že již dříve bylo motto v souladu s 2. ústavním článkem, který potvrzoval šari'cu jako hlavní zdroj legislativy, tím pádem bylo jeho užívání prohlášeno za legitimní. I přesto se vedení Strany svobody a spravedlnosti shodlo, že vedle užívání tohoto sloganu s náboženským zabarvením budou používat na svých plakátech a transparentech méně kontroverzní motto „Přinášíme Egyptu dobro“. To však bylo centrálním heslem Demokratické aliance a nikdy nebylo plně přisouzeno jako vlastní straně Muslimského bratrstva.¹⁷¹

Právě tato spojitost hesla s Muslimskými bratry se ukázala jako využitelná během volební kampaně. Kandidáti, vystupující jako nezávislí, kteří sympatizovali s Muslimským bratrstvem, mohli dát najevo voličům, jakou ideologii vzývají. Použití hesla „Islám je řešení“ na jejich propagačních letáčích a programech prokazatelně naznačovalo, že kandidát má konexe v kruzích Muslimských bratří a není tak plně nestranný.¹⁷² SCAF na konci července 2011 uzákonila zákaz používání islámských hesel ve volbách pod pokutou a třemi roky vězení. Před volbami a během nich proto podobné poutače vidět nebyly.¹⁷³

Postupem času se začaly ozývat nespokojené hlasy ze strany společnosti. Obyvatelé Egypta si uvědomili, že slogany jsou již nedostačující. Sami přesně

¹⁶⁹ <http://shorouknews.com/news/view.aspx?cdate=24042012&id=ce5cc817-fea5-420f-b8d9-fddc5f817ca9> cit. dne 6.2.2013

¹⁷⁰ <http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=28604> cit. dne 15.3.2013

¹⁷¹ http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/features/main/2011/11/14/feature-02 cit. dne 11.2.2013

¹⁷² <http://www.egyptindependent.com/news/brotherhoods-slogan-illegal-elections-says-official> cit. dne 15.3.2013

¹⁷³ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/101/28241/Elections-/Laws-and-Processes/Egypt%E2%80%99s-Main-Political-Rights-Law.aspx> cit. dne 15.3.2013

nevěděli, co si pod pojmem „Islám je řešení“ představit a požadovali upřesnění ve formě politického programu.¹⁷⁴ Tato obecná motta slibovala lidem lepší život, aniž by byla doprovázena jasnými procedurami, jak obsahu těchto sloganů dosáhnout. Politická kampaň se neustále přizpůsobovala požadavkům, náladě a trendům společnosti.

V rozmanitosti transparentů a plakátů, nacházejících se na hlavních třídách i odlehlejších místech, byly transparenty strany an-Núr rozpoznatelné na první pohled. Kromě barev státní vlajky a loga strany an-Núr, byli svým vzezřením nápadní i kandidáti. Ti dávali veřejně najevo své zapálení a poukazovali na svou salafistickou příslušnost tím, že přizpůsobili svou vnější vizáž té z dob proroka.¹⁷⁵ Kandidáti jsou pak v první řadě výrazní svými plnovousy, často zobrazováni s pokrývkou hlavy a na důkaz jejich zbožnosti si na čele pěstují modlitební skvrnu, tzv. rozinku (ar. *zabíba* ربيبة). Ta si získala v posledních letech v Egyptě oblibu u velmi zanícených muslimů a stala se nejen symbolem zbožnosti, ale i společenského postavení.¹⁷⁶ Muslimští bratři se k tomuto trendu vyslovili, že *...strana an-Núr se pouze snaží ovládat voliče. Prostí lidé na venkově jsou zmateni vnější skořápkou salafistů. Obyvatelé si pak myslí, že všichni salafisté jsou náboženskými autoritami a někým, kdo může přinést změnu.*¹⁷⁷

Co je na salafistických plakátech dále pozoruhodné, je zobrazování ženských kandidátek. Vůbec jejich dosazení v nadcházejících volbách vyvolávalo rozepře v salafistických kruzích. Účast žen v politice je pro salafisty nábožensky nepřijatelná. Prohlašují, že *...ženy a muži jsou si rovni, pokud jde o lidskou důstojnost*, což ještě více podtrhuje jejich odlišnou funkci v lidských a sociálních rolích. Emad Abd al-Ghafúr, vedoucí předseda strany an-Núr, pronesl, že strana se snaží dodržet její zásady, že by se muži a ženy neměli navzájem „prolínat“.

¹⁷⁴ <http://www.egyptindependent.com/news/brotherhood-decides-drop-islam-solution-presidential-race> cit. dne 6.2.2013

¹⁷⁵ Viz „Příloha č. 8. Salafistické vzezření“

¹⁷⁶ <http://suite101.com/article/is-muslim-zebiba-a-halo-sign-the-raisin-of-prayerful-folk-a391547> cit. dne 6.2.2013

¹⁷⁷ <http://www.thedailybeast.com/articles/2011/12/07/ultra-conservative-islamist-party-reshapes-egypt-s-politics.html> cit. dne 20.3.2013

Přijetí ženských kandidátek bylo nezbytným opatřením kvůli dodržení kvót stranických seznamů, avšak zůstaly až na samém konci tohoto seznamu, aby měly jen malou šanci na reprezentaci.¹⁷⁸ Debatu také vyvolaly volební letáky, kdy se kandidátky za stranu an-Núr objevovaly na rozdíl od svých mužských protějšků vyobrazené bez fotografie. Místo jejich portrétu byl na kandidátním plakátu vyobrazen symbol květiny nebo loga strany¹⁷⁹, jejich jména byla nahrazena jmény manželů.¹⁸⁰

8.2.3 Mešity a kazatelé

I přesto, že islámské náboženské autority al-Azharu a vedení ministerstva pro náboženské záležitosti odrazovali od využívání mešit k politické kampani, islamisté tohoto doporučení nedbali. Šejch Abdul Hamíd al-Atráš vystupoval proti předvolební politické angažovanosti v mešitách: *Mešita je čisté místo a neměla by být zneužívána pro světské cíle. Sliby, které po volbách nebudou splněny, znesvěcují toto posvátné místo.*¹⁸¹ Ministerstvo pro náboženské záležitosti již bylo benevolentnější a doporučilo kazatelům, aby obyvatele povzbudili v zapojení se do politiky, aniž by prokázali zaujatost k určité politické orientaci.¹⁸² Naopak islamisté - nejvíce zainteresovaní aktéři - vyhodnotili situaci, jako vhodnou příležitost zvýšit své šance na výhru voleb. Nadder Bakar, mluvčí strany an-Núr, prohlásil: *Mešity budou použity pouze ke zvýšení povědomí o kandidátech*

¹⁷⁸ <http://www.iadaliyya.com/pages/index/3171/al-nour-party> cit. dne 16.2.2013

¹⁷⁹ Viz „Příloha č. 9. Kandidátní plakát strany an-Núr“

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/26693/Elections-/Political-Parties/AlNour-Party.aspx> cit dne 30.1.2013

¹⁸⁰ Carter Center Election Witnessing Mission (2012): *Egypt 2011/2012 Parliamentary Elections*. One Copenhill. Cairo/Atlanta. Dostupné na

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CDoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.cartercenter.org%2Fresources%2Fpdfs%2Fnews%2Fpeace_publications%2Felection_reports%2FEgypt-Peoples-Assembly-Elections.pdf&ei=wbYSUdbADcrk4QTeo4D4AQ&usg=AFQjCNHJWqmA-4oUjbHoBM8g1AkpV585xA&sig2=XErOQCJZpWdP5fh0jOc0tQ&bvm=bv.41934586,d.Yms

¹⁸¹ <http://shabestan.net/en/pages/?cid=13306> cit. dne 1.3.2013

¹⁸² <http://www.egyptindependent.com/news/ministry-warns-against-political-campaigning-mosques> cit. dne 1.3.2013

*bojících za islámskou identitu státu.*¹⁸³ Skutečnost však ne vždy odpovídala oficiálnímu prohlášení. Zajímavý byl postřeh stoupence Muslimského bratrstva, který dodal k pietistické atmosféře mešit před revolucí a po revoluci: *V minulosti byla kázání čistě náboženská a nikdo jiný nemluvil o politice, kromě Muslimských bratří. Nyní je politika v mešitách spíše pravidlem, nežli výjimkou. Dnes již kazatelé mohou mluvit o čemkoliv.*¹⁸⁴

Volební kampaň měla být oficiálně zahájena na začátku listopadu 2011, krátce před náboženským islámským svátkem Āid al-Adhá. I přesto, že politická propagace probíhala potichu ještě za starého režimu, nabrala na intenzitě spíše až po revoluci 25. ledna. Hlavním vyvrcholením islamistické propagandy a rétoriky se doopravdy stal oficiální termín kampaně a s ním spojený náboženský svátek Āid al-Adhá.

I přesto, že se účastníci voleb předem shodli, že formální kampaň spustí až po svátku, pro většinu aktérů se staly tyto oslavy příhodné pro ražení své islámské rétoriky a na vzdání se této příležitosti neměly ani pomyšlení. Nejvhodnějším okamžikem pro prosazení svých zájmů a prezentaci svého programu byla modlitební shromáždění během svátku a nedělní kázání. *Prosazování božího zákona se blíží!*, bylo slyšet z alexandrijské mešity sympatizující se stranou an-Núr ...*pojďme ve stopách svých tuniských bratrů.*¹⁸⁵ Káhirští kazatelé, kteří podporovali Muslimské bratrstvo, zase poukazovali na to, že nelze být zbožný muslim a zároveň hlasovat pro sekulární strany. Kazatelé podporující Stranu svobody a spravedlnosti dodali: *Muslimští bratři jsou vojáci boží, kteří bojují proti sekulárním a liberálním Egyptanům.*¹⁸⁶

¹⁸³ <http://www.egyptindependent.com/news/salafi-sufi-mosques-being-used-election-campaigning> cit. dne 4.3.2013

¹⁸⁴ <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=231018> cit. dne 16.3.2013

¹⁸⁵ <http://gulfnews.com/news/region/egypt/egypt-parliamentary-elections-candidates-intensify-campaign-1.926351> cit. dne 1.3.2013

¹⁸⁶ <http://blogs.cfr.org/husain/2011/11/09/is-the-muslim-brotherhood-bribing-voters-in-egypt/> cit. dne 5.3.2013

Výřečnost a naléhání kazatelů v mešitách značila odhodlanost pro jejich věc. V jedné z káhirských mešit vlastněné salafisty se během svátku ozývalo: *Volte kandidáty, kteří dobře znají boží zákon a jsou důkladní v dodržování islámského práva.*¹⁸⁷ V jiné mešitě v ortodoxní části Káhiry se šejch Háfiz Saláma, salafistický duchovního podporující stranu an-Núr, vyjádřil k současné situaci takto: *Egyptané si vybrali islámský Egypt, lidé si přejí navrátit se zpět ke starým tradicím!*¹⁸⁸ Jeho odhodlanost pro podporu změny zdůraznil svou návštěvou náměstí Tahrír a podporou stánku strany an-Núr.¹⁸⁹

Za silnou základnu strany an-Núr můžeme považovat oblast delty, kde se salafističtí duchovní snažili sjednotit věřící v mešitách a podat jim jasné instrukce jak volit a koho volit. Muslimské bratrstvo, v reakci na salafistickou násilnou propagaci, obvinilo stranu an-Núr, že salafističtí kazatelé v mešitách přikázali věřícím hlasovat pro kandidáty strany an-Núr, *...jinak budou muset čelit plamenům pekelným.*¹⁹⁰ Islámská rétorika a propagace rozdělovala obyvatele Egypta nejen na sekularisty a islamisty, ale rozdělovala i islamisty na umírněné a radikální. Velká konkurence mezi islamisty vyvolala nevraživost mezi jednotlivými islamistickými frakcemi, které se následně mezi sebou obviňovaly ze sektářství, extremismu nebo nezákonných praktik.

Jiní kazatelé zase usilovali o jednotu a snažili se obyvatele přimět k soudržnosti. Na první místo vsadili národní identitu a kompromis. V mešitě poblíž náměstí Tahrír vyzval před demonstracemi imám Mazhar Šanin protestující k jednotě: *Nedovolte, aby nás jména a tituly rozdělily. Není rozdíl mezi salafisty, liberály a Muslimskými bratry. Všichni jsme Egyptané.*¹⁹¹ Skrze jejich umírněnou sjednocující rétoriku se snažili egyptské obyvatele podpořit v respektování

¹⁸⁷ <http://gulfnnews.com/news/region/egypt/egypt-parliamentary-elections-candidates-intensify-campaign-1.926351> cit. dne 16.3.2013

¹⁸⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=nrlGIM1usts> cit. dne 14.3.2013

¹⁸⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=KHaxGZeQccU> cit. dne 17.3.2013

¹⁹⁰ <http://www.economist.com/blogs/newsbook/2011/12/egypts-elections-1> cit. dne 20.3.2013

¹⁹¹ http://www.nytimes.com/2011/11/19/world/middleeast/egyptian-islamists-rally-to-protest-military-rule.html?pagewanted=all&_r=0 cit. dne 12.2.2012

rozdílných názorů. Většina obyvatel Egypta souhlasila s umírněnější variantou a nekastovala lidi dle ideologické příslušnosti.

8.3 Islámská rétorika v médiích

Masová média jsou v Egyptě shledávána jako hlavní zdroj informací.¹⁹² Média jsou nositelem, šířitelem a zprostředkovatelem zpráv. Mají tu schopnost přilákat pozornost široké veřejnosti a ovlivnit její dosavadní smýšlení. Síla médií na vliv celkového dojmu je v tom, že jsou schopny naznačit možná řešení a formovat názory lidí na různá politická témata. Televize, rozhlas nebo tisk by měly být nezávislými médii, která prezentují obraz politického dění. Během politické kampaně média představují a utváří obraz politických stran a kandidátů. Jako prevence před diskriminací konkrétního politického zastoupení stát média částečně kontroluje a reguluje.

Média jsou nejběžnějším a nejsnazším prostředkem, jak získat informace o politické kampani, kandidátech, stranách a programu. Ne každý měl možnost se bezprostředně účastnit politického dění, média proto pro spoustu obyvatel Egypta představovala hlavní zdroj volebních informací a islamisté věděli, jak těchto prostředků využít.

8.3.1 Obrazová média

Televizní přenos můžeme v Egyptě považovat za nejvýznamnější informační pramen. Jako zdroj informací ho uvedla drtivá většina Egyptanů, což můžeme

¹⁹² Dle terénního výzkumu *The International Republican Institute* považuje společnost za hlavní zdroj informací televizi (za 1. nejdůležitější zdroj ji označilo 87% dotázaných). Dostupné na <http://www.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.iri.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F2011%2520June%25205%2520Survey%2520of%2520Egyptian%2520Public%2520Opinion%2C%2520April%252014-27%2C%25202011%282%29.pdf&h=UAQHlrRqC> cit. dne 25.3.2013

také vnímat jako důsledek 26% negramotnosti.¹⁹³ Egyptský televizní záběr se stále dělil na státní, soukromou a alternativní sféru.¹⁹⁴ Po revoluci byla deklarována svoboda slova, avšak státní televize stále vycházely vstříc dosavadní vládnoucí moci – armádě – i přesto, že stát již neměl monopol na informace a kritická žurnalistika byla přijímána jen do určité míry.¹⁹⁵

Během Mubárakova režimu bylo Muslimskému bratrstvu zakázáno prezentovat veřejně své myšlenky. Vláda je považovala za protirežimní a podkopávající státní moc. Existuje hypotéza, že bývalý režim podporoval jako proti váhu k Muslimskému bratrstvu salafistická hnutí, která byla na rozdíl od Muslimského bratrstva apolitická. Vznikaly dokonce nové televizní stanice, kde se salafističtí duchovní zaměřovali na kázání a výklad Koránu. Mnozí egyptští experti si dovolili odhadovat, že jsou tyto programy nejsledovanějšími v Egyptě. Tuto popularitu televizních kleriků a posun ke konzervativnějšímu výkladu náboženství vysvětlují jako logický důsledek v rámci konkrétní hospodářské, sociální a politické události.¹⁹⁶

Po revoluci se zvýšila prezence salafistických skupin v egyptském prostředí. Toto množství bylo zaznamenáno i v nárůstu počtu nových satelitních a internetových salafistických televizních kanálů, které umožňovaly kazatelům vyslovit své stanovisko v médiích. Kazatelé byli přizváni často jako hosté, aby se vyjádřili k současné politické a sociální situaci na egyptské scéně. Probíraná témata se týkala například budoucího politického systému nebo referenda pro změnu ústavních článků. V minulosti byly tyto debaty omezeny pouze na soukromé salafistické stanice nadnárodního charakteru nebo stanice jejich stoupenců. Amr Bargisí, bývalý ředitel Egyptské unie pro televizní programy, sdělil: *To co je nyní*

¹⁹³ Podle průzkumů sleduje egyptský obyvatel televizi průměrně 3,1 hodin denně. Fahad, M., B., Lahlam, N. a kol. (2012): *Arab Media Outlook 2011-2015; Forecasts and Analysis of Traditional and Digital Media in the Arab World*. Dubai. Dubai Press Club. Dostupné na <http://www.arabmediaforum.ae/userfiles/EnglishAMO.pdf> cit. dne 22.3.2013

¹⁹⁴ Dorpmueller, S. (2012): *New Egypt – New Mediascape?*. Cairo. Netherlands-Flemish Institute in Cairo. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/policy-brief---new-egypt-new-mediascape.pdf> cit. dne 15.3.2013

¹⁹⁵ <http://cz.ejo-online.eu/70/svoboda-tisku/bavme-se-radeji-o-prevratech-v-mediich-nez-v-mode> cit. dne 15.2.2013

¹⁹⁶ <http://www.arabmediasociety.com/?article=712> cit. dne 15.2.2013

salafisty řečeno v televizních kanálech, není pro egyptskou společnost nic nového. Již dávno před spuštěním salafistických stanic, mohli lidé slyšet tu samou rétoriku ve školách, mešitách nebo prostě jen od taxikářů.¹⁹⁷ Po revoluci se tito salafističtí kazatelé objevovali na více než deseti satelitních kanálech a v důsledku politizace jejich agendy začali tito aktéři soutěžit v rámci islámských ideologií.¹⁹⁸

Nejoblíbenějšími salafistickými stanicemi se staly kanály „an-Nás“ (Lidé), „al-Rahma“ (Slitování) a „al-Fadžr“ (Svítání). Úspěšnost těchto stanic byla zapříčiněna prezencí populárních prominentních salafistických kleriků, jako jsou například šejchové Muhammad Hassan, Abú Izák al-Hawíní a Muhammad Jakúb. Stanice prezentovaly hlavně kulturní, sociální a náboženská témata. Stanice an-Nás má vazby na Saudskou Arábii, která jí částečně sponzoruje. Stanice al-Rahma je vlastněna duchovními. Salafistický kazatel a člen hnutí Ansár as-Sunna, Muhammad Hassan, se vyslovil: *Islamisty nelze vyloučit z politického života. Sám se politického života účastnit nebudu, nemám v úmyslu vytvořit islamistický stát. Islám by neměl být nástrojem pro zastrašování, je to náboženství našich společných předků.*¹⁹⁹ V reakci na úspěch revoluce se opakovaně nechal slyšet, že *...mladí by neměli marnit jejich životy a měli by rozvíjet islámskou společnost následováním učení proroka Muhammada a Koránu.*²⁰⁰ Stejně tak Muhammad Jakúb se vyjádřil na stanici an-Nás: *Jako národ bychom měli sloužit Bohu.*²⁰¹

V postrevolučním období vyvolala náhlá expanze salafistů na egyptskou politickou scénu a jejich názory, které se týkaly politické a sociální sféry, debaty mezi ostatními politickými frakcemi. V některých případech byli obviněni z podněcování sektářství, například během demonstrací proti křesťanskému

¹⁹⁷ <http://www.washingtontimes.com/news/2012/sep/16/egypts-islamic-tv-talkswith-iron-salafist/?page=all> cit. dne 19.3.2013

¹⁹⁸ Dorpmueller, S. (2012): *New Egypt – New Mediascape?*. Cairo. Netherlands-Flemish Institute in Cairo. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/policy-brief---new-egypt-new-mediascape.pdf> cit. dne 15.3.2013

¹⁹⁹ http://www.upi.com/Top_News/Special/2011/04/05/Islamists-to-compete-in-Egyptian-election/UPI-91331302026635/ cit. dne 16.3.2013

²⁰⁰ <http://www.persecution.org/2011/04/09/egypt%E2%80%99s-salafis-to-form-political-party-for-parliamentary-election/> cit. dne 16.3.2013

²⁰¹ <http://www.veengle.com/s/MOHD.YAQUB.html> cit. dne 17.3.2013

guvernérovi v Qenu nebo při transformaci platformem v mešitách, které do té doby spravovalo ministerstvo pro islámské záležitosti.²⁰²

Muslimští bratři neměli před revolucí žádné zkušenosti s televizním vysíláním a s prezencí vlastních názorů v médiích. Změny nastaly až s pádem režimu. Již o pár měsíců později se Muslimští bratři rozhodli spustit vlastní televizní kanál „al-Ichwán“ („Bratři“), kde by představili své umírněné myšlenky a názory a kanál „Masr25“ („Egypt25“).²⁰³ Nové moderátory přijali z kruhů mužů i žen, přičemž na ženy se nevztahovala pravidla oblékání.²⁰⁴ Mladí členové Strany svobody a spravedlnosti se také angažovali v inovativních způsobech kampaně a prezentovali stranické písně a klipy v tak zvaných pouličních kinech, přičemž používali spoty, které se běžně objevovaly na televizních obrazovkách.²⁰⁵

Důležité zastání měla Strana svobody a spravedlnosti na katarské televizní stanici al-Džazíra, která zprostředkovávala rozhovory s předními představiteli Strany svobody a spravedlnosti a snažila se dopátrat, jaké stanovisko strana opravdu zastává. Sa'ad al-Katani v rozhovoru na al-Džazíře vysvětlil postoje strany: *Jsme stranou civilní, usilující o demokracii, nejsme stranou náboženskou. Ano, jsme muslimové, ale naše strana není islámská. Obsahuje na sto křesťanských kandidátů. Ve volbách bude těžit strana z úspěchů Muslimského bratrstva, jelikož spousta zástupců je členy hnutí Muslimského bratrstva, ale respektujeme*

²⁰² Latif, U., A. (2012): *Salafists and Politics in Egypt*. Doha. Arab Center for Research & Policy Studies. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEUQFjAC&url=http%3A%2F%2Fenglish.dohainstitute.org%2Ffile%2Fget%2Fdfec8c52-db49-4258-88c3-ba91ffd5d355.pdf&ei=p1MaUfS4IoGXtAbJm4HwCQ&usq=AFQjCNFDoMDXbtsuwBtttcHPTe6QbO6JKA&sig2=T9GZVGSqSGIM9tT7nAs3WA&bvm=bv.42261806,d.Yms> cit. dne 17.3.2013

²⁰³ Ani jeden z kanálů nedosáhl dlouhodobé sledovanosti. Kanál Masr25 byl věnován mladé generaci, bylo možné sledovat diskusní fórum, alternativní hudbu atd. Dormmueller, S. (2012): *New Egypt – New Mediascape?*. Cairo. Netherlands-Flemish Institute in Cairo. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/policy-brief---new-egypt-new-mediascape.pdf> cit. dne 14.3.2013

²⁰⁴ Pravidla byla přirovnána k běžné normě, která je morálně uznávána egyptskou společností. Na druhou stranu se na egyptských obrazovkách mohly poprvé začít objevovat plně zahalené ženy v burkách nebo niqábu. <http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=28398> cit. dne 16.2.2013

²⁰⁵ <http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=29150&ref=search.php> cit. dne 17.3.2013
Více viz https://www.youtube.com/watch?v=c_jB_yN-zJw nebo <https://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&v=D6ZRf8cPKA0&NR=1> cit. dne 17.3.2013

*všechny, kteří mají zájem o budování Egypta. Všichni chceme demokratický stát a nemáme v plánu převzít vládu nad Egyptem.*²⁰⁶

Na druhou stranu se objevuje kontroverzní rétorika na egyptském televizním kanále, kdy duchovní podporující Muslimské bratrstvo v jedné show provolává: *Muslimské bratrstvo řídí Egypt a bude vládnout celému světu. Pokud to nepůjde mírovou cestou, nebráníme se válce. Muslimské bratrstvo se nevzdá, jeho cílem je dominance islámského chalífátu.*²⁰⁷ Obdobnou rétoriku pronesl stoupenec Strany svobody a spravedlnosti na stanici an-Nás: *Můžeme vidět, jak náš sen islámského chalífátu se stává skutečností a je realizován s vůlí boží a vůlí doktora Muhammada Mursího a jeho bratrů, jeho podporovatelů a jeho politické strany. Všichni sdílíme tento sen, že bude obnovena jednota všech Arabů a to díky tomuto muži (Muhammad Mursí) a jeho stoupencům. Hlavním městem budoucích „Spojených států arabských“ bude al-Quds (Jeruzalém), dá-li Bůh.*²⁰⁸ Pro tyto rozdílnosti bylo opravdu nesnadné rozpoznat, jaké byly opravdové úmysly Muslimských bratří, a ne každý se nechal zviklat umírněnou rétorikou.

8.3.2 Tisk

Noviny jsou v Egyptě velice oblíbeným a dostupným sdělovacím prostředkem. Primárně měly monitorovat situaci a poskytovat obecné posudky a vyhodnocení současného politického dění. Média a hlavně ta, která byla financovaná z veřejných státních prostředků, měla být dostupná a spravedlivá ke všem účastníkům politické soutěže. Ne vždy se však noviny vyjadřovaly bez zaujetí.²⁰⁹

²⁰⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=aXVr00yJ420> cit. dne 19.3.2013

²⁰⁷ <http://www.washingtontimes.com/news/2012/sep/16/egypts-islamic-tv-talkswith-iron-salafist/?page=all> cit. dne 19.3.2013

²⁰⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=6IZDBgLNUsC> cit. dne 31.3.2013

²⁰⁹ Carter Center Election Witnessing Mission (2012): *Egypt 2011/2012 Parliamentary Elections*. Cairo. One Copenhill. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CDoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.cartercenter.org%2Fresources%2Fpdfs%2Fnews%2Fpeace_publications%2Felection_reports%2FEgypt-Peoples-Assembly-Elections.pdf&ei=wbYSUdbADcrk4QTeo4D4AQ&usg=AFQjCNHJWqmA-

I tisk mohl být před volbami použit jako nástroj politické kampaně, kdy si strany mohly zaplatit reklamy, kandidáti objasnit své postoje a všelijak ovlivňovat názory voličů. Na druhou stranu byly noviny nepředvídatelné. Kdykoli nestály přímo za skutky některých koalic, stran a kandidátů, měly tu moc prozíravě a nenapadnutelně zdiskreditovat některá prohlášení či skutky.

Například noviny al-Masrí al-Jawm, nezávislé egyptské noviny, představily fotografie z jednání strany an-Núr a následně je spojily se zakrytím alexandrijské fontány s mořskými pannami. Ty byly zabalené do papírů a před nimi stál transparent se slovy: *Egyptanka má být taková žena, která věnuje svůj čas manželovi a nezapomíná na budování národa.* An-Núr odmítla, že by sochu zakryla.²¹⁰ V nově založeném časopisu „Tawhíd“ („Sjednocení“; „Jednota“) se strana an-Núr pokoušela vysvětlit své zájmy, včetně vložení přednášek a kázání, které varují proti extremismu a terorismu.²¹¹

Politické strany měly i své vlastní deníky, které psaly na politickou zakázku. Většinou neměly velké ohlasy ani profesionální úroveň a lidé dál dávali přednost státnímu tisku. Strana svobody a spravedlnosti začala vydávat vlastní stejnojmenný deník. *Noviny nebudou prezentovat pouze islamisty, ale všechny třídy společnosti. Noviny se budou pouze o popularitu Muslimského bratrstva opírat,* pronesl krátce před prvním vydáním a zároveň před parlamentními volbami editor novin ^cÁdel al-Ansáří.²¹² Deník byl přímo financován stranou, ale pro svou nevalnou kvalitu brzy ztratil své čtenáře.²¹³ Proto se Strana svobody a spravedlnosti snažila zviditelnit v hlavních státních novinách. Reklama na ideu lepší budoucnosti, kde vystupoval spokojený muž s knírkem, ženou a dcerou

4oUjbHoBM8g1AkpV585xA&sig2=XErOQCJzPwDp5fh0jOc0tQ&bvm=bv.41934586,d.Yms cit. dne 16.2.2013

²¹⁰ <http://www.reuters.com/article/2011/11/02/us-egypt-vote-idUSTRE7A13X420111102> cit. dne 6.2.2013

²¹¹ <http://www.mcclatchydc.com/2011/04/12/112053/egypts-hard-line-islamists-speak.html> cit. dne 16.3.2013

²¹² <http://www.egyptindependent.com/news/freedom-and-justice-party-approved-issue-daily-newspaper> cit. dne 27.2.2013

²¹³ Hesová, Z. (2012): *Kontrarevoluce a mediální válka*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.amo.cz/publikace/kontrarevoluce-a-medialni-valka.html>

v hidžábu měla naznačit, že jejich řešením na špatnou situaci je zlepšení veřejné morálky.²¹⁴

8.3.3 Internet

Politická agitace prostřednictvím internetu má svá pro a proti. Internet není tak efektivní jako klasické a staromódní svolávání shromáždění a přímý kontakt s voličem. Na druhou stranu mezi kladné aspekty patří nízké náklady na komunikaci, využívání sociálních sítí a relativně neomezená kapacita pro vložení informací. Jak již bylo zmíněno, záleží už jen na tom, zdali je potenciální volič zainteresován a je ochoten si aktivně vyhledat informace. Některé možné využívané prostředky internetu jsou dravější a tím efektivnější, některé slouží pouze jako zprostředkovatelé informací.

Sociální sítě jsou v Egyptě v současnosti jednou z nejnovějších a nejprogresivnějších metod komunikace v zemi. Přes internetovou síť jsou spojeni přátelé nebo lidé se stejnými zájmy, kteří tvoří virtuální komunity. Uživatelé mohou vytvořit skupiny, orientující se téměř na jakékoli téma a identifikovat se s těmi, kteří mají stejné zájmy. Po vzniku skupiny mohou mezi sebou tito uživatelé sdílet společnou diskuzi, videa a fotografie. Internetové interakce jsou spíše spojovány s mladší generací. Během voleb byla zaznamenána na sociálních sítích aktivita, kdy se například uživatelé navzájem podporovali, aby se odebrali k urnám.²¹⁵

V revoluční a post revoluční době roku 2011 byly sítě jako Facebook, Twitter nebo Youtube jedněmi z nejdůležitějších komunikačních prostředků pro svolávání demonstrací. Po revoluci 25. ledna se zvedl počet uživatelů sociálních

²¹⁴ <http://www.reuters.com/article/2011/11/02/us-egypt-vote-idUSTRE7A13X420111102> cit. dne 6.2.2013

²¹⁵ <http://commons.colgate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1108&context=car> cit. dne 8.3.2013

sítí ze 4.7 milionu téměř dvojnásobně²¹⁶ a tohoto nárůstu si povšimli i kandidáti nadcházejících parlamentních voleb. Buď oni sami, nebo jejich stoupenčí vytvářeli profily, kde mohli kandidáti a voliči na sebe vzájemně působit nebo nahrávali volební spoty na video portály, jako je například Youtube. Islamistické strany, jejich kandidáti nebo duchovní vůdci nezůstávali stranou.

Jednou z takovýchto kampaní podniklo například hnutí Ansár as-Sunna, kdy mladí stoupenčí tohoto uskupení vytvořili facebookovou stránku „Islámský Egypt“, kde propagovali zachování 2. článku ústavy a zachování islámské identity Egypta.²¹⁷ Oblíbenou propagační salafistickou stránkou na Facebooku je „Jsem salafista“ (ang. „I am Salafi“), kde salafističtí členové obhajují své postoje a sdílejí úryvky z Koránu.²¹⁸ Nejen salafisté, ale i další islamistické strany svolávali právě přes sociální sítě své konference a shromáždění.²¹⁹

Strany si snažily své stoupence naklonit také přes volební spoty a reklamy. Často nechyběla dramatičnost a naděje na lepší budoucnost po zvolení konkrétní strany. Strana an-Núr se snažila přes volební spoty změnit svou image, například když spustila video, které objasňuje budoucnost dívek pod vládou strany an-Núr. Hrající si dívka se ve spotu zajímá o svou budoucnost a doptává se charismatického salafistického muže sedícího na lavičce v parku: *Mohu se zeptat, zdali budu muset jednou nosit niqáb?* A muž ji odpovídá: *Vzýváme náboženství, které je milosrdné. Jestli budeš chtít nosit niqáb, nos ho. Pokud nebudeš chtít, tak to záleží na tvém výběru.* A dívka pokračuje ve vyptávání: *A do budoucna budu moci mít práci jen v domácnosti?* *Ne vůbec ne,* odpovídá muž, *žena by měla dělat práci, která ji baví a která je pro ni vhodná. A my se potřebujeme ujistit, že*

²¹⁶ <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/3/12/44676/Business/Economy/Egypt-Facebook-users-double-Ministerial-report.aspx> cit. dne 15.2.2013

²¹⁷ Al-Anani, K. (2012): *The Role of Religion in the Public Domain in Egypt After the January 25 Revolution*. Katar. Arab Center for Research & Policy Studies. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDkQFjAB&url=http%3A%2F%2Fenglish.dohainstitute.org%2Ffile%2Fget%2F7f3808cb-a351-4537-a2ae-522b3f5129d2.pdf&ei=nw87Uf_qDoOrPNjdgfAD&usg=AFQjCNFAHAYubHMPMFh9zmUctgmOroDwIw&sig2=rQ7Dvhpv9El-uQwxYLUnKA&bvm=bv.43287494,d.ZWU cit. dne 12.3.2013

²¹⁸ Více viz <http://www.facebook.com/uponthecorrectpath>

²¹⁹ <http://www.mcclatchydc.com/2011/04/12/112053/egypt-hard-line-islamists-speak.html> cit. dne 19.3.2013

budeme společně budovat nový Egypt. Poté muž představuje další reformy, které by zlepšily život obyvatel Egypta. V závěru dívka přitaká, že strana an-Núr je nejlepší stranou.²²⁰

Strana svobody a spravedlnosti se ve svých spotech také snažila zapůsobit. Provolávala umírněnou podstatu strany: *Jsme stranou pro všechny, slibujeme svobodu po celém Egyptě a pro všechny. Jsme stranou umírněnou.*²²¹ Ve svých spotech často představovali spoustu reforem, které se týkaly školství, dopravy a spravedlnosti pro všechny, ale velký důraz kladli také na islámskou tradici, zachování morálních hodnot a vlastenectví.²²²

8.4 Islámská rétorika autorit

Tradiční islámské autority al-Azharu byly během Mubárakova režimu nejednotné, většinou se však uznává, že al-Azhar a jeho nejvyšší představitelé stáli během revoluce za bývalým prezidentem. Během 90. let používal režim instituci al-Azharu jako nástroj pro vyrovnání se s radikálními islamistickými skupinami. Získal tak pravomoci dohlížet a cenzurovat vycházející náboženské publikace. Ministr pro náboženské záležitosti prohlásil, že *...al-Azhar považuje za nábožensko-vědeckou instituci, která chrání muslimy od sektářství, radikalismu a extremismu a je ochráncem umírněnosti.*²²³

Po rezignaci Husního Mubáraka na prezidentský post oznámil šejch al-Azharu, že nového nástupce by měli zvolit učenci al-Azharu. Tento návrh však byl odsouzen hlavně kvůli provázaným stykům s režimem. Avšak netrvalo dlouho a politická a občanská hnutí prohlásila instituci al-Azharu za islámský referenční rám a byla

²²⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=ALam9MbNjd0> cit. dne 16.3.2013

²²¹ <https://www.youtube.com/watch?v=D6ZRf8cPKA0> cit. dne 30.3.2013

²²² <https://www.youtube.com/watch?v=KsrSfmW01Kk;>

<https://www.youtube.com/watch?v=BLmrctB2Xfo> cit. dne 30.3.2013

²²³ Shehata, D., Dorpmueller, S., Allam, R. a kol. (2012): *Mapping Islamic Actors in Egypt*. Cairo. Netherlands Flemish Institute in Cairo/AI-Ahram Center for Political and Strategic Studies. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/mapping-islamic-actors---version-2.2.pdf> cit. dne 29.3.2013

mu uznána nezávislost na státním aparátu.²²⁴ Hlavní imám al-Azharu, Ahmad Tajjib, se vyjadřoval k současným otázkám v sociální a politické sféře, věnoval se otázce lidských práv a postavení ženy ve společnosti. K lidským právům se Al-Azhar vyjádřil následovně: *Nikdo nám nebude diktovat, co by měla lidská práva zahrnovat. Podporujeme ochranu lidských práv, avšak založené na principech islámu.* To znamená, že neuznává například homosexuální vztahy nebo stanovuje hranice svobody slova. Svoboda vyznání a respekt ke všem náboženstvím byly garantovány, i v případě, že by se s islámem měly rozcházet.

Ideu svých názorů prezentují veřejnosti různými způsoby. Nejtradičnějším způsobem je komunikace s veřejností skrze islámské instituce, například přes mešitu al-Azhar, která je více otevřená společnosti, nebo přes tradiční vydávání fatwy. Modernějším způsobem je již vydávání týdeníků zvaného „Sawt al-Azhar“ („Hlas al-Azharu“). Zde pojednává o současných problémech, publikuje náboženské články nebo odpovídá na otázky čtenářů, kteří reagují na vydané fatwy. Svůj televizní kanál al-Azhar nevlastní, i přesto že existuje stanice „Azhari Satellite“.²²⁵

Další aktér na egyptské scéně, ministerstvo pro náboženské záležitosti, se dělí na další instituční podskupiny a záběr má opravdu široký. Ministerstvo se ve své prezentaci a kampani soustředilo hlavně na mládež. Během Ramadánu se rozhodlo uspořádat v mešitách po celé zemi „Islámské diskusní fórum“, které mělo být zaměřené na mladou generaci. Ministerstvo také vydávalo knihy a pamflety, zabývající se sociální spravedlností a šířilo verbálně i písemně náboženské fatwy. Je zodpovědné za dohlížení a kontrolování mešit a také za

²²⁴ Mazraawi, K. (2012): *Arab Uprisings: The New Salafi Politics*. Middle East Political Science. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=i&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEMQFiAC&url=http%3A%2F%2Fpomeps.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2012%2F10%2FPOMEPS_BriefBooklet14_Salafi_web.pdf&ei=RsofUbOfKc-LswbTxoDgCQ&usg=AFQjCNHXJCgSjtKuriq7hObPenj6q2VJVw&sig2=92uLzS1IWR46SjSlsp-sQ&bvm=bv.42553238,d.Yms cit. dne 15.3.2013

²²⁵ Shehata, D., Dorpmueller, S., Allam, R. a kol. (2012): *Mapping Islamic Actors in Egypt*. Cairo. Netherlands Flemish Institute in Cairo/AI-Ahram Center for Political and Strategic Studies. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/mapping-islamic-actors---version-2.2.pdf> cit. dne 24.3.2013

kazatelské aktivity. Ministerstvo společně s institucí al-Azharu podnikalo kampaně nejen na území kampusů, ale i bezpečnostních složek, věznic, továren a jím podobným, což zajistilo do budoucna podporu a silnou základnu pro boj s radikálními islamisty.²²⁶

Za význačné autority jsou v Egyptě pokládáni islámští duchovní a kazatelé. Ti jsou považováni za nejvlivnější činitele v sociální, ekonomické a politické oblasti. Jejich působišti se stávají mešity nebo ulice, největší vliv však mají televizní kazatelé. Za poslední léta stoupla sledovanost těchto náboženských show, ve kterých se nejčastěji saudští nebo egyptští duchovní věnují otázkám všedního života. Jedním z celosvětově nejsledovanějších je islámský teolog Júsuf al-Qaradáwí, který patří k nejvlivnějším žijícím islámským učencům a je také znám prostřednictvím programu na televizním kanále al-Džazíra – „Šarí‘a wa al-Haját“ („Islámské právo a život“). Júsuf al-Qaradáwí²²⁷ měl významnou úlohu v ideologickém vedení Muslimského bratrstva, nikdy však nepřijal nabídku na oficiální zastoupení v organizaci. Nicméně není vyloučeno, že jeho slova a rétorika se nemohly stát inspirací pro budoucí politiku Strany svobody a spravedlnosti: *Myslím, že šarí‘a by měla být implementována povolna. Měli bychom ji nejdříve lidem představit a seznámit je s pravdou o islámu. Myslím, že prvních pět let by se ještě nemělo dodržovat sekání rukou.*²²⁸ I přesto, že je jedním z nejsledovanějších a nejčtenějších islámských duchovních, nezískává si přílišnou oblibu mezi mladší egyptskou generací.

Každá oblast, každá mešita nebo každá televizní stanice má svou centrální osobnost, která má své příznivce. Muhammad Hassan, Muhammad Jakúb a Gamál al-Marakbí, patří mezi ty neznámější egyptské ortodoxní kazatele. Ti představují v čele s Abdalláhem Šákirem organizaci „Scholars Shura Council“.

²²⁶ Shehata, D., Dorpmueller, S., Allam, R. a kol. (2012): *Mapping Islamic Actors in Egypt*. Cairo. Netherlands Flemish Institute in Cairo/AI-Ahram Center for Political and Strategic Studies. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/mapping-islamic-actors---version-2.2.pdf> cit. dne 16.2.2013

²²⁷ Júsuf al-Qaradáwí strávil 15 let v exilu (Katar) a až po pádu režimu se mohl vrátit zpět do rodného Egypta. https://www.youtube.com/watch?v=m_oOh3OAMZs cit. dne 31.3.2013

²²⁸ Více viz http://www.goodreads.com/author/show/291803.Yusuf_al_Qaradawi cit. dne 31.3.2013

Tato organizace zodpovídala na otázky, jak by se salafisté měli účastnit politického procesu.²²⁹ Tito zmínění aktéři jsou představitelé salafistického směru, hlásící se k hnutí Ansár as-Sunna, které nepřímo podporuje stranu an-Núr a stranu al-Asála. I přesto, že měli salafističtí duchovní možnosti vysílat svá kázání v televizních pořadech, nikdy se plně nezřekli možnosti přímého působení v mešitách.²³⁰ Tito televizní kazatelé se někdy ubírali k vydávání sérií kontroverzních fatew, které často byly zaměřeny na ženy, Kopty a demokracii. Například salafistický duchovní, šejch Mahmúd Amir, vydal fatwu zakazující věřícím muslimům nejen volbu koptských kandidátů, ale dokonce i muslimů, kteří se nemodlí pravidelně. *Islám zakazuje jejich volbu a ten, kdo bude pro ně hlasovat, spáchá vážný hřích.*²³¹

Salafistický kazatel Abdel Mabúd z nilské delty poukázal na to, že se pravidelně na něho obracely spousty voličů, kteří se obávali islamizace země. Jejich otázky se týkaly, zdali ženy budou muset nosit zakryté tváře nebo budou muset zůstat doma. Abdel Mabúd obvinil místní média pro šíření klamně islámské rétoriky a prohlásil: *Nemůžeme nastolit náboženství silou. Musíme nasměřovat lidi k tomu, co je správné skrze přesvědčování.* Reformní kazatelé z řad Muslimského bratrstva hájili svou prezenci na politické scéně, že jsou schopni se vyvíjet v průběhu času a dostát svých slibů: *Své demokratické závazky jsme schopni zahrnout do politického procesu. Ubezpečujeme, že žádná skupina si nebude klást nároky na monopol vedení státu a že všichni občané budou mít zaručeny svobody podle zákona.*²³²

Jinou skupinou, odlišnou od těchto tradičních autorit, jsou tak zvaní noví kazatelé, kteří se objevili na obrazovkách v posledních dekadách a kombinací islámu s moderním životem a politikou si získali velký počet stoupenců. Mezi ně patří například Amr Chálid, Mustafa Husní nebo Mawz Masúd. Ti se nezaobírali pouze islámskou teologií, ale kladli důraz na podporu ambicí, seberealizaci a

²²⁹ <http://connectedincairo.com/2011/09/18/salafis-move-into-mainstream-politics-in-egypt/> cit. dne 8.3.2013

²³⁰ <http://english.alarabiya.net/articles/2011/12/06/181146.html> cit. dne 30.3.2013

²³¹ <http://english.alarabiya.net/articles/2011/12/06/181146.html> cit. dne 30.3.2013

²³² <http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=27979&ref=search.php> cit. dne 8.3.2013

tvrdou práci. Podporovali spiritualitu, zdůrazňovali islámské morální hodnoty a odmítali radikalizaci islámu. S jejich důrazem na identitu a individuální zbožnost se stali jakousi ideologickou opoziční islámskou alternativou salafistickému hnutí.²³³

Nejpopulárnější z nich, Amr Chálid, je považován za podporovatele Muslimského bratrstva.²³⁴ Jeho obliba je nejvíce patrná mezi mladší generací. Amr Chálid používá hovorový jazyk, vybírá témata z každodenního života a podporuje mladé v dodržování islámu a budování národa. *Hlavní poselství reformy a rozvoje je skrze islám. Islám je motorem rozvoje a nikdo se nemůže rozvíjet bez víry. Nejsem muftí a neposkytuji právní rozsudky, co je podle islámského práva dovoleno a co zakázáno. To co chci, je posunout arabskou mládež.*²³⁵ Jeho islámská rétorika by se dala prezentovat namísto jako politická, spíše jako islám v praxi. Jeho neustálým podněcováním k akci probouzel ve společnosti sociální iniciativu, která se mohla projevit určitým jednáním, jako je například odvolení politické síly s obdobným islámským a reformním smýšlením. To z valné většiny korespondovalo se stranou Muslimských bratří.²³⁶

²³³ Dorpmueller, S. (2012): *New Egypt – New Mediascape?*. Cairo. Netherlands-Flemish Institute in Cairo. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/policy-brief---new-egypt-new-mediascape.pdf> cit. dne 15.3.2013

²³⁴ Existují záznamy, že podporoval kandidáty v parlamentních volbách a již v parlamentních volbách roku 2005 byl podporou pro některé zástupce Muslimských bratří, avšak obecně vystupuje jako nezájatý a snaží se vyhýbat politice, kvůli její nestálosti. <http://english.al-akhbar.com/node/8455> cit. dne 17.3.2013

²³⁵ <http://islam.about.com/od/activism/p/amrkhaleed.htm> cit. dne 17.3.2013

²³⁶ Høigilt, J. (2011): *Islamist Rhetoric: Language and Culture in Contemporary Egypt*. Abingdon. Routledge, str. 162-163

9 OPOZIČNÍ VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ

Opozice byla tvořena hlavně intelektuály, křesťany a mladými Egyptány. Právě tito představitelé byli často označováni za iniciátory revoluce a demonstrací. Oponenti se rozhodli aktivně čelit islamistickému vlivu a jejich politické angažovanosti a obhajovali svůj krok tím, že nejsou spokojeni s výsledky revoluce. Vzápětí prohlásili, že revoluční myšlenky nebyly naplněny. Stoupenci opozičního hnutí se obávali nástupu stejného, ne-li horšího, zkorumpovaného a bezohledného režimu, který by byl schován za pozlátkem islámu. Odstartovali kampaň s heslem „život nebo smrt“. *Nadcházející volby nejsou soubojem o křesla v parlamentu, ale o Egypt a jeho historii*, řekl Bázil ʿÁdil, člen sekulární strany Svobodní Egyptané, která je financována křesťanským obchodním magnátem Nagíbem Sawirisem. Sekularisté a liberálové byli mnohdy napadáni islamisty, kteří byli nezřídka podporováni šejchy al-Azharu. Důvodem byly jejich sekulární myšlenky, názory a často byli obviněni z bezvěrectví. Mezi tyto sekularisty patří například Nobelovou cenou obdařený spisovatel Muhammad Nagíb, jehož literatura byla označena za „literaturu ateisty“²³⁷ a také již dříve zmíněný profesor káhirské univerzity Abú Zajd. Sekularisté si kladou otázku: *...zda je nutné, aby na televizní obrazovce denně vystupovali zachmuření šejchové, vyhrožující ohněm pekelným všem bezbožným spoluobčanům, kteří se chovají a oblékají v rozporu se šaríou.*²³⁸

Některé sekulární strany nebo kandidáti stran se rozhodli volby bojkotovat a jako hlavní důvod uváděli nedostatečnou bezpečnost, nepřipravenost institucí na pořádání voleb a také neoprávněné upřednostňování islamistických hnutí Nejvyšší radou ozbrojených sil – SCAF – během přechodného období.²³⁹ Mládežnická uskupení, která byla hnací silou protestů během revoluce 25. ledna,

²³⁷ <http://english.alarabiya.net/articles/2011/12/06/181146.html> cit. dne 30.3.2013

²³⁸ Raděj, T. (2002): *Islamistické organizace v Egyptě*. Vol. 37. No 3. Časopis: Mezinárodní vztahy. Dostupné na <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/45> cit. dne 21.1.2013

²³⁹ <http://english.ahram.org.eg/News/24063.aspx> cit. dne 30.3.2013

prohlásila, že požadavky revoluce nebyly vyslyšeny a že korupce v nejvyšších kruzích stále převládá.²⁴⁰

Šádí Taha , člen liberální strany al-Ghad, se vyjádřil po prvním kole parlamentních voleb a po zjištění předběžných výsledků následovně: *Bratrstvo dalo jasně najevo, že nebude chtít jít do koalice se stranou an-Núr, a proto bychom tuto možnost zvažovali my. Strana an-Núr by následovala přísnou formu islámu. Její členové navrhovali šátky pro všechny ženy, a jeden z členů dokonce volal po oddělených pracovních místech. Pokud by se však liberální strany neshodly, byli by Muslimští bratři nuceni utvořit koalici se salafity.*²⁴¹ I přesto, že pravděpodobnost takového uskupení byla velice nízká, tato možnost existovala a děsila liberální opozici. Proto se liberálové snažili spojit se širší veřejností a podpořit je ve volbě, aby se Egypt nestal islamistickým státem. *Islamistický úspěch je pouze výsledkem jejich rétoriky, uvedl člen strany „ath-Thawra Mustamirra“ („Revoluce pokračuje“), islamisté vyvíjeli tlak na svědomí věřících lidí.*²⁴²

Mezi opozičními aktéry byli vyzvednuti i egyptští křesťané, tak zvaní Koptové, kteří kategoricky vystupovali proti islamistům. Avšak existovaly i výjimky. Pravdou je, že vztahy na vesnicích se často neřídili ideologií a politikou, ale mezilidskými vztahy. Příklad jedné egyptské vesnice toto tvrzení podporuje. Salafistický kandidát získal hlasy od svých sousedů křesťanů, kteří se řídili spíše vlastními zkušenostmi, nežli politickou přínáležitostí. Tento konkrétní kandidát jim dlouhá léta vypomáhal a udržoval s nimi dobré vztahy, proto se křesťané rozhodli pro volbu známé osoby, i přesto, že konkrétní osoba byl islamista vystupující za stranu an-Núr. Tím můžeme naznačit, že islamisté nebyli ve svých

²⁴⁰ <http://www.modernghana.com/news/373352/1/egypts-islamists-win-parliamentary-elections.html> cit. dne 6.4.2013

²⁴¹ http://articles.washingtonpost.com/2012-01-07/world/35441256_1_freedom-and-justice-party-nour-party-liberals cit. dne 5.4.2013

²⁴² http://www.huffingtonpost.com/2012/01/21/egypt-elections-2012-islamists_n_1220801.html cit. dne 7.4.2013

názorech jednotní a naznačená opozice nemusela být vždy opozicí. Avšak obecně vzato tento konkrétní příklad je opravdu spíše výjimkou.²⁴³

²⁴³Přednáška v rámci „Festivalu arabské kultury 2013“. Přednášející Hulsman, C. (2013): *Současná situace koptských křesťanů v Egyptě*. Plzeň. Cit. dne 5.4.2013

10 ZÁVĚR: Příčiny výhry islamistů

I přesto, že islamisté nesdílejí vždy stejné názory na pojednání o demokracii, lidských právech, občanství a právech žen, stali se nedílnou součástí egyptské i mezinárodní politiky. Islamisté nejsou homogenní skupinou. Pomocí různých nástrojů soupeří mezi sebou, kdo je hlavní egyptskou islámskou autoritou, která by měla prezentovat egyptské obyvatele a věřící. Nejortodoxnější a nejtradicionalističtější skupinou jsou salafisté, kteří trvají na doslovném znění Koránu, přeměně Egypta na islamistický stát a odmítají již zmíněné hodnoty jako práva žen, občanství apod. Autority instituce al-Azharu a Muslimští bratři jsou ochotni dělat kompromisy a zmíněné hodnoty přijímají, podmínkou je však konformita s islámským právem šari'ca. Jen s malými výhradami, jinak v souladu s hodnotami liberální demokracie vystupovala skupina nezávislých intelektuálů, zástupců strany al-Wasat a noví televizní kazatelé.²⁴⁴

Po posledním kole parlamentních voleb byly vyhlášeny 21. ledna 2012 dlouho očekávané výsledky. Strana svobody a spravedlnosti, politická odnož Muslimského bratrstva, získala dohromady 47 % hlasů. Druhá se umístila ultra-ortodoxní islamistická strana an-Núr s 24 %. Tyto výsledky tedy znamenaly dvou-třetinovou kontrolu islamistů dolní komory parlamentu.²⁴⁵ Odborníci spekulovali o příčinách výhry islamistů a o povaze egyptské společnosti. Vystaly otázky, zdali je egyptská společnost natolik konzervativní, že si zvolila islamistické zastoupení nebo byli islamisté jedinou nezkorumpovatelnou opozicí představující změnu. Strana svobody a spravedlnosti se prezentovala jako umírněná, respektující principy demokracie, vykazující silnou základnu a vynikající organizační schopnosti. Působení Muslimského bratrstva ve společnosti a islamizace zdola je také nezanedbatelným prvkem ve formování povahy společnosti.

²⁴⁴ Duistermaat, K. (2012): *Academic Networks Help to Understand the Islamic Landscape in Egypt*. Netherlands-Flemish Institute in Cairo. Káhira. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/policy-brief--research-and-academic-institutes.pdf>

²⁴⁵ <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-16665748> cit. dne 24.3.2013

Podle počátečních průzkumů centra al-Ahram pro politické a strategické studie byla volba strany Muslimského bratrstva, Strany svobody a spravedlnosti, předvídatelná. Z 2400 dotázaných občanů by volilo Stranu svobody a spravedlnosti 39% občanů. Překvapující však je, že reference strany an-Núr dva měsíce před volbami nebyly nikterak povzbudivé. Dle průzkumu by ji volilo pouze 6,8% voličů. Na druhou stranu průzkum také ukázal, že 38% dotázaných stále nebylo rozhodnuto, komu dá svůj hlas. Odborníci se shodují na tom, že v Egyptě je nový politický subjekt, který je méně vzdělaný, tradiční a konzervativní, což by mohlo mít spojitost s nečekaným výsledkem parlamentních voleb.²⁴⁶

Můžeme říci, že reakce islamistů na nálady společnosti a tedy přizpůsobení volební kampaně, hrály významnou roli. Poté co bylo nastíněno, kolik procent voličů nebylo ještě do posledních okamžiků rozhodnuto, komu odevzdají svůj hlas, rozhodli se islamisté reagovat. Vedoucí frakcí nastartovali misionářské složky svého zastoupení a začali používat taktiku podomního obcházení. Zástupci stran podávali méně zkušeným spoluobčanům přesné instrukce kam a jak jít volit. Touto taktikou si zajistili hlasy voličů, kteří běžně volit nechodili. Ti byli pak s dodanou jistotou odhodláni odebrat se k urnám.²⁴⁷

Většinou jsou islamisté ti, kteří si nenechají uniknout volby. Jednoduše, islamisté ani nepotřebují většinovou podporu z celkové populace, aby triumfovali ve volbách. Potřebují většinu z menšiny, která se odhodlá jít k volbám. Je opravdu skutečností, že islamisté jsou menšinou, to však neznamená, že nejsou schopni vedení. Samozřejmě v jejich pojetí, kdy byli jako jedni z mála dobře organizovaní, se nabízeli jako jediná alternativa na současnou tíživou situaci. Také existovaly ideje, že jejich méně než poloviční výhra v parlamentních volbách byla cílená, a že jejich role má přijít až po postdemokratickém neúspěšném zřízení.

²⁴⁶ <http://www.thenational.ae/news/world/middle-east/egyptian-election-campaigns-kick-off> cit. dne 7.3.2013

²⁴⁷ <http://globalpublicsquare.blogs.cnn.com/2011/12/13/massoud-islamists-and-egypts-future/> cit. dne 8.3.2013

Strana svobody a spravedlnosti nevyhrála v parlamentních volbách svých 47 % křesel jen kvůli politické kampani.²⁴⁸ Samozřejmě mohli ukořistit některá z tzv. „kolísavých křesel“, avšak hlavní příčinou jejich vítězství byla přítomnost Muslimského bratrstva před revolucí. Bratři se angažovali v sociálních oblastech, poskytovali veřejné služby jako lékařskou péči, finanční výpomoc a náboženské kázání a oslovovali mladé lidi skrze mešity a univerzity. Překvapivá výhra strany an-Núr nemusela být nakonec tak neočekávanou, když si uvědomíme, že za nimi stála silná podpora salafistických organizací a šejchů, kteří měli neopominutelný vliv v silné základně vlastních mešit. Hlavní salafistické organizace, které se přidaly k podpoře strany an-Núr - al-Gama^c aš-Šarí^c a Gama^a Ansár as-Sunna – také byly nezanedbatelnou podporou.²⁴⁹

Konkurencí islamistickým stranám byly sekulární strany. Neislamistické strany se sjednotily do jednoho bloku, kdy jejich jediným společným postojem byla anti-islamistická myšlenka, vystupovali tedy proti proniknutí islámu do politiky.²⁵⁰ Ideologicky se však sekularistické strany rozcházely a rozprostíraly od levicového po pravicové spektrum a od nacionalistů po socialisty. Místo aby strany vytvořily opozici k islamistům na poli ekonomickém a přišly s propracovanou kampaní, rozhodly se rozpoutat bitvu o identitu státu – buď islámského anebo civilního. Tím vznikla ve veřejném povědomí idea, že je dána volba hlasovat pro ty, kteří jsou pro náboženství a pro ty, kteří jsou proti náboženství, což mělo pro sekulární strany neblahý dopad. Důsledek takového mínění můžeme sledovat ve štvavé islamistické rétorice, kdy se je jejich islamističtí oponenti snažili zdiskreditovat, což se jim tedy ve výsledné fázi podařilo.

²⁴⁸ <http://zpravy.ihned.cz/svet-afrika/c1-54486320-muslimske-bratrstvo-vyhralo-parlamentni-volby-v-egypte-ziskalo-47-procent-hlasu> cit. dne 24.3.2013

²⁴⁹ Organizace al-Gama^c aš-Šarí^c byla založena šejchem Mahmúd as-Sobkim v roce 1912 a organizace Gama^a Ansár as-Sunna byla založena šejchem Muhammadem al-Hamid Fikim (student Muhammada Abduha) roku 1926 a kladla důraz na monoteismus, sunnu a vystupovala proti neislámským praktikám (hlavně proti sufismu). Více informací viz <http://www.islamopediaonline.org/country-profile/egypt/Salafists/Salafi-groups-egypt> cit. dne 10.3.2013

Strana an-Núr často získala větší počet hlasů v oblastech – i přesto, že se v nich původně taková podpora neočekávala – v nichž byla silná základna výřečných a vlivných salafistických šejchů. <http://www.worldaffairsjournal.org/article/egypt%E2%80%99s-elections-why-islamists-won> cit. dne. 5.3.2013

²⁵⁰ <http://www.worldaffairsjournal.org/article/egypt%E2%80%99s-elections-why-islamists-won> cit. dne 5.3.2013

Dalším fenoménem, který měl vliv na rozhodování občanů, byl nárůst neobvyklých patologických jevů. V postrevolučním období panoval ve společnosti strach o vlastní bezpečí hlavně z důvodů nárůstu kriminality.²⁵¹ Nové a nové případy, které byly během post revolučního období zaznamenány, neměly svou četností a agresivitou obdoby v dobách minulých. V tomto období chaosu se lidé domáhali pořádku a stability, které se jim nedostávaly z důvodu nefunkčnosti policejních složek. Na rozdíl od liberálních a sekulárních stran byly ty islamistické dobře organizované a vzbuzovaly v občanech dojem, že přesně vědí, jak si s těmito problémy poradit. Islamisté ve své rétorice často naznačovali, že společnost budou směřovat k dodržování morálních zásad, které by tyto jevy mohly potlačit. Druhou diskutovanou možností – ne tolik sofistickou – jak řešit problém s narůstající kriminalitou, ale stejně tak spojenou s islámem a islámskou rétorikou, byla možnost implementace islámského trestního práva, které zahrnuje například useknutí ruky za krádež.²⁵² I přesto, že se k druhé možnosti někteří dotčení občané obraceli, většinové obyvatelstvo tuto alternativu kategoricky odmítalo.

Výhra strany an-Núr s konečným počtem 111 křesel v dolní komoře parlamentu byla překvapením parlamentních voleb.²⁵³ Polemizovalo se, zdali číslo křesel, které vyhrála strana an-Núr, je objasnitelné. Ozřejmili jsme si, že s tímto číslem se původně nikterak nepočítalo, avšak vzhledem k počtu nerozhodnutých voličů, dále z důvodu aktivní volební kampaně strany an-Núr a silnému salafistickému zázemí, nebyl výsledek výhry druhého místa nereálný. Navrhuje se však také jiná alternativa, která poukazuje na zmanipulování voleb ze strany SCAF – Nejvyšší rady ozbrojených sil. Otázkou je, proč by zrovna SCAF podporovalo salafistická

²⁵¹ <http://www.nytimes.com/2011/12/01/world/middleeast/voting-in-egypt-shows-mandate-for-islamists.html?pagewanted=all& r=0> cit. dne 8.3.2013

²⁵² Korán 5:33 *A odměnou těch, kdož vedli válku proti Bohu a Jeho poslu a šířili na zemi pohoršení, bude věru to, že budou zabiti anebo ukřižováni či budou jim useknuty jejich pravé ruce a levé nohy anebo budou ze země vyhnáni. A těm dostane se hanby na tomto světě, zatímco na onom světě je očekává trest nesmírný.* 5:38 *Zloději a zlodějce utněte ruce jejich v odplatu za to, co provedli, a jako varovný příklad od Boha! A Bůh je mocný, moudrý.*

Více viz Hrbek., I., Ali, A., J. (2007): *Vznešený Korán: Komentářem a rejstříkem opatřený překlad významu do jazyka českého.* Praha. AMS ve spolupráci s TWRA, str. 133-134

²⁵³ <http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2012/01/20121248225832718.html> cit. dne 30.3.2013

uskupení a mělo potřebu zfalšovat volby? Pro SCAF se na scéně objevila silná opozice ve formě Muslimského bratrstva, se kterou bylo snazší spolupracovat, nežli ji usměrňovat. Samo SCAF se začalo strachovat o své výsadní postavení dozorčí rady, které bdí nad osudem Egypta. Samozřejmě také nejistota svého výsadní postavení a monopolu v některých ekonomických sektorech do budoucna vyvolaly na straně SCAF obavy. SCAF však vědělo, že většina obyvatel si nepřeje transformaci Egypta v islamistický stát podobající se Íránu nebo Saudské Arábii a vědělo, že salafisté jsou pro běžné obyvatele jakýmsi „strašákem“. Ovládnutí Egypta islamisty a plná implementace práva šari‘a byla pro egyptské obyvatele velká neznámá a nevědělo se, co přesně očekávat. Armáda a SCAF z tohoto neznáma a strachu čerpaly a v případě možných nesrovnalostí a nárůstu moci islamistů, bylo SCAF připraveno odvolat parlament a odsunout islamisty stranou. Vše by probíhalo s podporou zmanipulovaných obyvatel, kteří by radši volili armádu, nežli nepředvídatelné islamisty. Právě toto by byla možná cesta pro SCAF, jak si udržet monopol na moc. Tyto prognózy nejsou potvrzené, je to však jedna z možných teorií, která by vliv islámské rétoriky zdiskreditovala a označila za přeceňovaný.

Nastínili jsme si jednotlivé možné faktory příčiny výhry islamistů a také další jiné podpůrné body a hypotézy, které mohly islamistické strany dovést k úspěchu. Můžeme si přiznat, že islámská rétorika v tomto vítězství zastává opravdu důležitou roli. Pro výhru islamistů nebylo důležité pouze vyslovení islámské rétoriky, ale i její prezentace, její podání a využití islámu nejen v prvcích verbálních i neverbálních, ale i například formou různých aktivit a charitativních činností během období volební kampaně, ba i před ní.

Islámská rétorika měla tedy své výsadní místo během politické kampaně i během voleb samotných. Velkou roli hrálo samozřejmě také socio-ekonomické zázemí voličů. Islám je v egyptské společnosti silně zakořeněn a je spojován s tradicí a morálními zásadami. Člověk vzývající islám požívá respektu a plné důvěryhodnosti. Tohoto faktu islamisté využili a stalo se jim to prospěšným. Obyvatelé ve volbách dali jasně najevo, že hlasují pro změnu, kdy se především

vyhraňují vůči sekulární politice Husního Mubáraka a volí si kandidáty, kterým věří. Ideologický islamismus byl nástrojem jen v manifestačním období - krátce po volbách islámská rétorika utichla a strany se musely začít zabírat urgentními problémy a reformami v ekonomice, školství, zdravotnictví apod.

Budoucnost Egypta se ocitla demokratickou volbou v rukou islamistů. Skutečnost však je, že vítězství islamistických politických stran by mělo urovnat politické schizma na egyptské politické scéně. Islamisté se obecně většinou radikalizují a ubírají se k násilí, pokud nejsou schopni dosáhnout prosazování svých požadavků mírovou cestou. V případě, že se jim otevře prostor dosáhnout svého cíle přes volební urny, dokážou toho využít a dobrat se svého záměru. Po získání moci často musí soupeřit s ostatními politickými stranami a samotní islamisté musejí upustit od svých jednotlivých požadavků a dělat kompromisy. Postupem času by se z islamistických stran mohly stát strany umírněné. Islamisté by pravděpodobně mohli vydržet u moci jen několik volebních období, jelikož egyptský lid má po Arabském jaru vysoká očekávání a vláda je schopná je naplnit pouze v dlouhodobém horizontu.²⁵⁴ Čas a naplněné cíle revoluce budou v této situaci rozhodující. Po zvolení parlamentu bude tedy následovat ještě dlouhá politická transformace a hledání identity Egypta sama.

²⁵⁴ Otázkou však je, jestliže si obyvatelstvo demokraticky zvolí v dalších volbách sekulární vládu, zdali jsou islamisté schopni tuto změnu akceptovat a vzdají se moci. Dle neoficiálních zdrojů se vedení Muslimského bratrstva vyjádřilo, že hodlá u moci zůstat při nejmenším alespoň dalších 20 let.

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

11.1 Knihy

Amin, G. (2001): *Whatever Happend to the Egyptians: Changes in Egyptian Society from 1950 to the Present*. Cairo. The American University in Cairo Press.

Amin, M., Assaad, R., al-Baharna, N. a kol. (2012): *Economic Transitions in the Arab World*. New York. Oxford University Press.

Armajani, J. (2012): *Modern Islamist Movements: History, Religion and Politics*. West Sussex. Wiley-Blackwell.

Bradley, R., J. (2012): *After the Arab Spring; How Islamists hijacked the Middle East Revolts*. USA. Palgrave Macmillan.

Cook, A., S. (2012): *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square*. New York. Oxford University Press.

Demant, R., P. (2006): *Islam vs. Islamism: The Dilemma of the Muslim World*. London. Praeger.

Dunne, M., D. (2013): *Democracy in Contemporary Egyptian Political Discourse*. Amsterdam. John Benjamin Publishings Company.

Filiu, J., P. (2011): *Ten Lessons from the Democratic Uprising: Comparative Politics and International Studies*. New York. Oxford University Press.

Hatina, M. (2010): *'Ulama', Politics, and the Public Sphere: An Egyptian Perspective*. Salt Lake City. The University of Utah Press.

Høigilt, J. (2011): *Islamist Rhetoric: Language and Culture in Contemporary Egypt*. Abingdon. Routledge.

Hrbek., I., Ali, A., J. (2007): *Vznešený Korán: Komentářem a rejstříkem opatřený překlad významu do jazyka českého*. Praha. AMS ve spolupráci s TWRA.

Huckfeldt, R., Sprague, J. (1995): *Citizens, Politics, and Social Communication: Information and Influence in an Election Campaign*. New York. Cambridge University Press.

Johnstone, B., Eisenhart, C. (2008): *Rhetoric in Detail*. Amsterdam. John Benjamin Publishing Company.

Kerr, M, H. (1966): *Islamic Reform: The Political and Legal Theories of Muhammad Abduh and Rashid Rida*. Los Angeles. University of California Press.

Kennedy, H. (2004): *The Prophet and the Age of Caliphates: The Islamic Near East from the 6th to the 11th Century*. Malaysia. Longman.

Korany, B. (2011): *The Changing Middle East: A New Look at Regional Dynamics*. Cairo. The American University Cairo Press.

Kropáček, L. (1998): *Duchovní cesty islámu*. Praha. Vyšehrad.

Kropáček, L. (1996): *Islámský fundamentalismus*. Praha. Vyšehrad.

Marsot, A., L., S. (2007): *A History of Egypt: From the Arab Conquest to the Present*. Los Angeles. Cambridge University Press.

Mendel, M. (1997): *Džihád: Islámské koncepce šíření víry*. Brno. Atlantis.

Müller, Z. (2010): *Islám a islamismus*. Praha. Academia.

Owen, R. (2004): *State, Power and Politics in the Making of the Modern Middle East*. London. Routledge.

Prashad, V. (2012): *Arab Spring, Lybian Winter*. Edinburg. AK Press Publishing & Distribution.

Salih, M. (2009): *Interpreting Islam: Political Parties*. New York. Palgrave Macmillan.

Soguk, N. (2010): *Globalization and Islamism: Beyond Fundamentalism*. Lanham. Rowman & Littlefield Publishers, INC.

Zahid, M. (2010): *The Politics of Liberalisation and Reform in the Middle East*. London. I.B.Tauris Publishers.

11.2 Přednášky

Přednáška v rámci „Festivalu arabské kultury 2013“. Přednášející Hulsman, C. (2013): *Současná situace koptských křesťanů v Egyptě*. Probíhající dne 5.4.2013

Přednáška v rámci „Festivalu arabské kultury 2013“. Přednášející Hulsman, C. (2013): *Nová egyptská ústava: zažehnání krize nebo počátek islamizace?* Probíhající dne 9.4.2013

11.3 Elektronické odborné články

Al-Anani, K. (2012): *The Role of Religion in the Public Domain in Egypt After the January 25 Revolution*. Katar. Arab Center for Research & Policy Studies.

Dostupné na

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDkQFjAB&url=http%3A%2F%2Fenglish.dohainstitute.org%2Ffile%2Fget%2F7f3808cb-a351-4537-a2ae-522b3f5129d2.pdf&ei=nw87Uf_qDoOrPNjdgfAD&usg=AFQjCNFAHAYubHMPMFh9zmUctgmOroDwlw&sig2=rQ7Dvhpv9El-uQwxYLUUnKA&bvm=bv.43287494,d.ZWU

Baker, R., W. (1981): *Sadat's Open Door: Opposition from Within*. Jstore: Social Problems, Vol. 28, No. 4. Dostupné na

<http://www.jstor.org/discover/10.2307/800051?uid=3737856&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21102042947637>

Carter Center Election Witnessing Mission (2012): *Egypt 2011/2012*

Parliamentary Elections. Cairo. One Copenhill. Dostupné na

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CDoQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.cartercenter.org%2Fresources%2Fpdfs%2Fnews%2Fpeace_publications%2Felection_reports%2FEgypt-Peoples-Assembly-Elections.pdf&ei=wbYSUdbADcrk4QTeo4D4AQ&usg=AFQjCNHJWqmA-4oUjbHoBM8g1AkpV585xA&sig2=XErOQCJzPwDp5fh0jOc0tQ&bvm=bv.41934586,d.Yms

Dorpmueller, S. (2012): *New Egypt – New Mediascape?*. Cairo. Netherlands-

Flemish Institute in Cairo. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/policy-brief---new-egypt-new-mediascape.pdf>

Duistermaat, K. (2012): *Academic Networks Help to Understand the Islamic*

Landscape in Egypt. Cairo. Netherlands-Flemish Institute in Cairo. Dostupné na

<http://media.leidenuniv.nl/legacy/policy-brief---research-and-academic-institutes.pdf>

Fahad, M., B., Lahlam, N. a kol. (2012): *Arab Media Outlook 2011-2015; Forecasts and Analysis of Traditional and Digital Media in the Arab World*. Dubai. Dubai Press Club. Dostupné na <http://www.arabmediaforum.ae/userfiles/EnglishAMO.pdf>

Hassan, A., H. (2011): *Civil Society in Egypt under the Mubarak Regime*. Dubai. Afro Asian Journal of Social Studies. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEMQFjAC&url=http%3A%2F%2Fonlineresearchjournals.com%2Faaajoss%2Fart%2F61.pdf&ei=ChXnUNm8EYbBswabulHgBw&usg=AFQjCNFMui6yD7GU_J7h-BclymiUQ7-rlA&bvm=bv.1355534169,d.Yms

Hesová, Z. (2011): *Arabské jaro: půl roku egyptské revoluce*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=100&ved=0CGkQFjAJOf0&url=http%3A%2F%2Fzorahes.net%2Farabske-jaro-pul-roku-egyptske-revoluce.pdf&ei=nQYAUbjTConRsgayz4D4Bg&usg=AFQjCNFMj5Bv4R2mKno4wpOyL73nRhgDdQ&bvm=bv.41248874,d.Yms>

Hesová, Z. (2011): *Muslimské bratrstvo ztratí monopol na islámskou politiku*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.amo.cz/publikace/muslimske-bratrstvo-ztrati-monopol-na-islamskou-politiku.html>

Hesová, Z. (2012): *Kontrarevoluce a mediální válka*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://www.amo.cz/publikace/kontrarevoluce-a-medialni-valka.html>

Klapetek, M. (1997): *Islámský modernismus*. Brno. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CE4QFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww2.tf.jcu.cz%2F~klapetek%2Fislammodernismus.pdf&ei=O3f-UOXRBSxEswaWxoG4Cg&usg=AFQjCNHS_fboPMkSlf0muXibAko8qBpohw&sig2=NzbXC9fhAwstIWZMq39r8w

Korotayev, A., Zinkina, J., V. (2011): *Egyptian Revolution: A Demographic Structural Analysis*. Entelequia. No. 13. Dostupné na <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3694465>

Kouřilová, I. (2008): *Islamistické strany a hnutí a jejich zapojení do politického života v zemích Blízkého východu*. Projekt MZV. Dostupné na <http://www.mzv.cz/file/405071/ZKRACENAVERZE.pdf>

Kubíková, N. (2011): *Egypt po revoluci: Muslimské bratrstvo a stranická politika*. Asociace pro mezinárodní otázky. Dostupné na <http://amo.blog.ihned.cz/c1-52091870-egypt-po-revoluci-muslimske-bratrstvo-a-stranicka-politika>

Küçükkeleş, M., Yılmaz, N. a kol. (2012): *The Anatomy of the Egyptian Revolution From 25th January to the New Constitution*. Washington DC. SETA Policy Report. Report No. 9. Dostupné na <http://www.setadc.org/reports/440-the-anatomy-of-egyptian-revolution-from-25th-of-january-to-the-new-constitution>

Latif, U., A. (2012): *Salafists and Politics in Egypt*. Doha. Arab Center for Research & Policy Studies. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEUQFjAC&url=http%3A%2F%2Fenglish.dohainstitute.org%2Ffile%2Fget%2Fdfec8c52-db49-4258-88c3-ba91ffd5d355.pdf&ei=p1MaUfS4loGXtAbJm4HwCQ&usg=AFQjCNFDoMDXbtsuwBtttcHPTe6QbO6JKA&sig2=T9GZVGSqSGIM9tT7nAs3WA&bvm=bv.42261806,d.Yms>

Lavender, L. (2011): *Al Nour and the Economic Platform of the Freedom & Justice Party*. Civil Military Fusion Center. Dostupné na https://www.google.cz/#q=relationship+FJP+and+al-Nour&hl=cs&tbo=d&ei=KIMKUfeXFM-QhQfkoIG4Cg&start=10&sa=N&fp=1&biw=1525&bih=695&bav=on.2,or.r_gc.r_pw.r_cp.r_qf.&cad=b

Mazraawi, K. (2012): *Arab Uprisings: The New Salafi Politics*. Middle East Political Science. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEMQFjAC&url=http%3A%2F%2Fpomeps.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2012%2F10%2FPOMEPS_BriefBooklet14_Salafi_web.pdf&ei=RsofUbOfKc-LswbTxoDgCQ&usg=AFQjCNHXJCqSjtKuriq7hObPenj6q2VJVw&sig2=92uLzS1IWR46SjSlsp-sQ&bvm=bv.42553238,d.Yms

Raděj, T. (2002): *Islamistické organizace v Egyptě*. Vol 37 No 3. Časopis: Mezinárodní vztahy. Dostupné na <http://www.mezinarodnivztahy.com/article/view/45> cit. dne 21.1.2013

Shehata, D., Dorpmueller, S., Allam, R. a kol. (2012): *Mapping Islamic Actors in Egypt*. Cairo. Netherlands Flemish Institute in Cairo/Al-Ahram Center for Political and Strategic Studies. Dostupné na <http://media.leidenuniv.nl/legacy/mapping-islamic-actors---version-2.2.pdf>

Smith, B. (2011): *Egyptian Election 2011. House of Commons*. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&sqi=2&ved=0CD0QFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.parliament.uk%2Fbriefing-papers%2FSN06138.pdf&ei=Zo4PUfawNND4sgaBtIDgCA&usg=AFQjCNFEp-CFtj_SrINgVFnfK7DKPYI4-g&sig2=asEe1udeBCqQhjObNICymw&bvm=bv.41867550,d.Yms

Stacher, J. (2011): *Countries at The Crossroads 2011: Egypt*. USA. Freedom House. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0CEgQFjAC&url=http%3A%2F%2Fwww.freedomhouse.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Finline_images%2FEgyptFinal.pdf&ei=mIDqUNK3C5P34QSCnYGoBA&usg=AFQjCNHGpAvXIA23NFmbTNLdB7x80ukkLg&bvm=bv.1355534169,d.Yms

Tavana, D. (2011): *Egypt's Parliamentary Elections: The Political Implications og Electoral Transition*. Dubai. Belfer Center for Science and International Affairs. Dostupné na http://belfercenter.hks.harvard.edu/publication/21626/egypts_parliamentary_elections.html

Teti, A. (2011): *Political Parties and Movements in Post-Revolutionary Egypt*. Instituto Per Gli Studi Di Politica Internazionale. Dostupné na http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CEsQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.ispionline.it%2Fit%2Fdocuments%2FWP42_2011ok.pdf&ei=6vkAUfn6GYWt4ASnjoHYDw&usg=AFQjCNHkosoGZaDVbzM1_JL1o_pVF9Eo8aQ&bvm=bv.41524429,bs.1,d.Yms

United Group (2012): *Parliamentary Elections 2011-2012: Egyptian Coalition for Election*. Monitoring report. Dostupné na <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=34&ved=0CE8QFjADOB4&url=http%3A%2F%2Fwww.andalusitas.net%2FMediaGallery%2FPDF.aspx%3FID%3D293&ei=9bwYUY-aJOmt4ATU84GYBw&usg=AFQjCNE09-zXVTfshyu8g3mce8y8u2bAVQ&sig2=4ocd-a62TTSrSxboGNesg>

11.4 Elektronické zdroje

<http://www.danielpipes.org/9313/islam-nebo-islamismus> cit. dne 17.1.2013

http://www.projectares.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=1347&Itemid=420 cit. dne 30.1.2013

<http://joseabueva.wordpress.com/2011/01/09/a-%E2%80%9Csoft-state%E2%80%9D-and-failing-democracy/> cit. dne 5.1.2013

<http://egyptelections.carnegieendowment.org/category/political-parties> cit. dne 16.2.2013

<http://shabestan.net/en/pages/?cid=13306> cit. dne 1.3.2013

<http://www.biography.com/people/hosni-mubarak-37061> cit. dne 4.1.2013

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDgQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.state.gov%2Fdocuments%2Forganization%2F160456.pdf&ei=C5joUMSsMZL44QSTn4CwCw&usg=AFQjCNEPpEbJyTrVAhgzMSgYE0CuInYpww&bvm=bv.1355534169,d.Yms> cit. dne 5.1.2012

<http://egyptelections.carnegieendowment.org/2011/09/22/national-democratic-party> cit. dne 5.12.2012

<http://www.ssrc.org/pages/breaking-the-fear-barrier-of-mubarak-s-regime/> cit. dne 27.2.2013

http://www.indexmundi.com/egypt/demographics_profile.html cit. dne 29.1.2013

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/blogy/139401-eu-prehlizi-masakry-krestanu-v-arabskem-svete/?mobileRedirect=off> cit. dne 21.2.2013

<http://www.undp.org/content/undp/en/home.html> cit. dne 17.2.2013

http://www.indexmundi.com/egypt/demographics_profile.html cit. dne 19.2.2013

<http://www.facebook.com/elshaheed.co.uk?ref=ts&fref=ts> cit. dne 19.1.2013

<http://www.newrepublic.com/article/world/102136/muslim-brotherhood-candidate-egypt> cit. dne 12.3.2013

<http://carnegie-mec.org/publications/?fa=42923> 25.2.2013

<http://euro.e15.cz/archiv/zadny-dzihad-na-obzoru-948026> 22.2.2013

<http://carnegieendowment.org/2011/06/01/egypt-s-freedom-justice-party-to-be-or-not-to-be-independent/6b7p> cit. dne 12.2.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/24940/Elections-/Political-Parties/Wafd-party.aspx> cit. dne 26.2.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/103/26895/Elections-/Electoral-Alliances/Democratic-Alliance-Freedom-and-Justice-.aspx> cit. dne 15.2.2013

<http://www.jadaliyya.com/pages/index/3171/al-nour-party> cit. dne 5.2.2013

<http://english.alarabiya.net/articles/2011/12/06/181146.html> cit. dne 29.1.2013

<http://gate.ahram.org.eg/News/81536.aspx> cit. dne 3.2.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/26693/Elections-/Political-Parties/AlNour-Party.aspx> cit. dne 31.1.2013

<http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=29279> cit. dne 26.3.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContentPrint/33/0/28502/Elections-/0/AlNour-and-Brotherhood-Arch-foes-in-elections-runo.aspx> cit. dne 26.3.2013

<http://allafrica.com/stories/201112191619.html?page=6> cit. dne 27.3.2013

<http://www.foxnews.com/world/2011/09/28/egypts-first-parliamentary-elections-since-mubarak-announced/> cit. dne 3.2.2013

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/154558-v-centru-kahiry-jsou-znovu-desetisice-lidi/> cit. dne 3.2.2013

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/156073-prvni-etapa-voleb-ve-znameni-islamistu-egypt-ma-novou-vladu/> cit. dne 3.2.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/22697/Egypt/Politics-/SCAF-finally-reveals-parliamentary-elections-dates.aspx> cit. dne 4.3.2013

<http://www.acus.org/egyptsource/news-update-november-3-2011> cit. dne 1.3.2013

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CF8QFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.democracy-reporting.org%2Ffiles%2Fflaw_on_the_people_s_assembly_including_amendments_to_october_2011.pdf&ei=RKESUYa8E8WXtAbX44CQDQ&usg=AFQjCNHJBpiCN1svqh8ll-97pd1Q5JxX3g&sig2=VwaJOVfrpze5nvgadFF3iQ&bvm=bv.41934586,d.Yms cit. dne 11.2.2013

http://ar.wikipedia.org/wiki/%D9%85%D8%AC%D9%84%D8%B3_%D8%A7%D9%84%D9%86%D9%88%D8%A7%D8%A8_%28%D9%85%D8%B5%D8%B1%29 cit. dne 26.3.2013

http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CF8QFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.democracy-reporting.org%2Ffiles%2Fflaw_on_the_people_s_assembly_including_amendments_to_october_2011.pdf&ei=RKESUYa8E8WXtAbX44CQDQ&usg=AFQjCNHJBpiCN1svqh8ll-97pd1Q5JxX3g&sig2=VwaJOVfrpze5nvgadFF3iQ&bvm=bv.41934586,d.Yms cit. dne 12.2.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=hyKdfak4gJs> cit. dne 16.3.2013

https://www.youtube.com/watch?v=mm92sgm_T1s cit. dne 16.3.2013

<http://orientalreview.org/2011/12/07/egypt-after-%C2%ABrevolution-of-january-25%C2%BB/> cit. dne 16.3.2013

<http://plato.stanford.edu/entries/aristotle-rhetoric/> cit. dne 3.3.2013

<http://www.jadaliyya.com/pages/index/3154/freedom-and-justice-party> cit. dne 21.3.2013

<http://www.foreignaffairs.com/articles/67348/carrie-rosefsky-wickham/the-muslim-brotherhood-after-mubarak> cit. dne 21.3.2013

<http://www.ceskapozice.cz/zahranici/svetove-udalosti/muslimske-bratrstvo-zaklada-stranu-svobody-spravedlnosti> cit. dne 15.2.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=ldxv7WHgNg> cit. dne 14.3.2013

<http://www.ikhwanweb.com/watch.php?id=88> cit. dne 17.3.2013

<http://www.egyptindependent.com/news/brotherhood-sticks-ban-christians-and-women-presidency> cit. dne 14.2.2013

<http://allafrica.com/stories/201112191619.html?page=6> cit. dne 11.2.2013

<http://www.jadaliyya.com/pages/index/3171/al-nour-party> cit. dne 16.2.2013

<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-15899539> cit. dne 21.2.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=nrlGIM1usts> cit. dne 14.3.2013

<http://egyptunityparty.blogspot.cz/2012/01/al-nour-party-suppress-religious.html> cit. dne 21.2.2013

<http://www.alarabiya.net/articles/2011/12/13/182316.html> cit. dne 9.3.2013

<http://www.nytimes.com/2011/12/01/world/middleeast/voting-in-egypt-shows-mandate-for-islamists.html?pagewanted=all&r=0> cit. dne 15.2.2013

<http://www.egyptindependent.com/news/nour-party-chairman-tries-ease-fears>
cit. dne 14.3.2013

<http://www.jadaliyya.com/pages/index/3152/al-wasat-party> cit. dne 22.2.2013

<http://www.carnegieendowment.org/files/Hamzawy-Grebowski-EN.pdf> cit. dne 22.2.2013

<http://theolog.ca/category/gamaa-al-islamiyya/> cit. dne 24.2.2013

<http://www.dailynewsegypt.com/2011/09/01/al-gamaa-al-islamiya-calls-for-unity-says-minority-rights-guaranteed/> cit. dne 27.2.2013

<http://denikreferendum.cz/clanek/9268-protesty-v-arabskych-zemich-pokracuji-i-mimo-libyi-nove-se-vzbouril-oman> cit. dne 15.3.2013

<http://www.time.com/time/world/article/0,8599,2085957,00.html> cit. dne 22.3.2013

<http://www.mcclatchydc.com/2011/04/12/112053/egypts-hard-line-islamists-speak.html> cit. dne 15.2.2013

<http://www.socialistreview.org.uk/article.php?articlenumber=11750> cit. dne 11.2.2013

http://www.nytimes.com/2011/11/19/world/middleeast/egyptian-islamists-rally-to-protest-military-rule.html?pagewanted=all&_r=0 cit. dne 12.2.2013

http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/features/main/2011/08/05/feature-01
cit. dne 24.2.2013

<http://www.acus.org/egyptsource/news-update-november-3-2011> cit. dne 27.2.2013

<http://www.theegyptreport.com/2011/11/06/eid-al-campaigning/> cit. dne 1.3.2013

<http://gulfnews.com/news/region/egypt/egypt-parliamentary-elections-candidates-intensify-campaign-1.926351> cit. dne 1.3.2013

http://news.xinhuanet.com/english2010/world/2011-11/08/c_122247766.htm cit. dne 5.3.2013

http://articles.washingtonpost.com/2011-11-05/world/35283999_1_muslim-brotherhood-eid-al-adha-new-party cit. dne 18.2.2013

<http://shorouknews.com/news/view.aspx?cdate=24042012&id=ce5cc817-fea5-420f-b8d9-fddc5f817ca9> cit. dne 6.2.2013

<http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=28604> cit. dne 15.3.2013

http://al-shorfa.com/en_GB/articles/meii/features/main/2011/11/14/feature-02 cit. dne 11.2.2013

<http://www.egyptindependent.com/news/brotherhoods-slogan-illegal-elections-says-official> cit. dne 15.3.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/101/28241/Elections-/Laws-and-Processes/Egypt%E2%80%99s-Main-Political-Rights-Law.aspx> cit. dne 15.3.2013

<http://www.egyptindependent.com/news/brotherhood-decides-drop-islam-solution-presidential-race> cit. dne 6.2.2013

<http://suite101.com/article/is-muslim-zebiba-a-halo-sign-the-raisin-of-prayerful-folk-a391547> cit. dne 6.2.2013

<http://www.thedailybeast.com/articles/2011/12/07/ultra-conservative-islamist-party-reshapes-egypt-s-politics.html> cit. dne 20.3.2013

<http://www.jadaliyya.com/pages/index/3171/al-nour-party> cit. dne 16.2.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/33/104/26693/Elections-/Political-Parties/AlNour-Party.aspx> cit dne 30.1.2013

<http://www.egyptindependent.com/news/ministry-warns-against-political-campaigning-mosques> cit. dne 1.3.2013

<http://www.egyptindependent.com/news/salafi-sufi-mosques-being-used-election-campaigning> cit. dne 4.3.2013

<http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=231018> cit. dne 16.3.2013

<http://gulfnews.com/news/region/egypt/egypt-parliamentary-elections-candidates-intensify-campaign-1.926351> cit. dne 1.3.2013

<http://blogs.cfr.org/husain/2011/11/09/is-the-muslim-brotherhood-bribing-voters-in-egypt/> cit. dne 5.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=nrlGIM1usts> cit. dne 14.3.2013

<http://www.economist.com/blogs/newsbook/2011/12/egypts-elections-1> cit. dne 20.3.2013

http://www.nytimes.com/2011/11/19/world/middleeast/egyptian-islamists-rally-to-protest-military-rule.html?pagewanted=all&_r=0 cit. dne 12.2.2012

<http://www.facebook.com/l.php?u=http%3A%2F%2Fwww.iri.org%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2F2011%2520June%25205%2520Survey%2520of%2520Egyptian%2520Public%2520Opinion%2C%2520April%252014-27%2C%25202011%282%29.pdf&h=UAQHlrRqC> cit. dne 18.2.2013

<http://cz.ejo-online.eu/70/svoboda-tisku/bavme-se-radeji-o-prevratech-v-mediich-nez-v-mode> cit. dne 15.2.2013

<http://www.arabmediasociety.com/?article=712> cit. dne 15.2.2013

http://www.upi.com/Top_News/Special/2011/04/05/Islamists-to-compete-in-Egyptian-election/UPI-91331302026635/ cit. dne 16.3.2013

<http://www.persecution.org/2011/04/09/egypt%E2%80%99s-salafis-to-form-political-party-for-parliamentary-election/> cit. dne 16.3.2013

<http://www.veengle.com/s/MOHD.YAQUB.html> cit. dne 17.3.2013

<http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=28398> cit. dne 16.2.2013

<http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=29150&ref=search.php> cit. dne 17.3.2013

https://www.youtube.com/watch?v=c_jB_yN-zJw cit. dne 10.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&v=D6ZRf8cPKA0&NR=1> cit. dne 10.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=aXVr00yJ420> cit. dne 19.3.2013

<http://www.washingtontimes.com/news/2012/sep/16/egypts-islamic-tv-talkswith-iron-salafist/?page=all> cit. dne 19.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=6IZDBgLNUsc> cit. dne 31.3.2013

<http://www.reuters.com/article/2011/11/02/us-egypt-vote-idUSTRE7A13X420111102> cit. dne 6.2.2013

<http://www.mcclatchydc.com/2011/04/12/112053/egypts-hard-line-islamists-speak.html> cit. dne 16.3.2013

<http://www.egyptindependent.com/news/freedom-and-justice-party-approved-issue-daily-newspaper> cit. dne 27.2.2013

<http://commons.colgate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1108&context=car> cit. dne 8.3.2013

<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/3/12/44676/Business/Economy/Egypt-Facebook-users-double-Ministerial-report.aspx> cit. dne 25.2.2013

<http://www.facebook.com/uponthecorrectpath> cit. dne 11.3.2013

<http://www.mcclatchydc.com/2011/04/12/112053/egypts-hard-line-islamists-speak.html> cit. dne 16.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=ALam9MbNjd0> cit. dne 16.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=D6ZRF8cPKA0> cit. dne 30.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=KsrSfmW01Kk> cit. dne 30.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=BLmrctB2Xfo> cit. dne 15.3.2013

https://www.youtube.com/watch?v=m_oOh3OAMZs cit. dne 31.3.2013

http://www.goodreads.com/author/show/291803.Yusuf_al_Qaradawi cit. dne 31.3.2013

<http://connectedincairo.com/2011/09/18/salafis-move-into-mainstream-politics-in-egypt/> cit. dne 8.3.2013

<http://www.ikhwanweb.com/article.php?id=27979&ref=search.php> cit. dne 8.3.2013

<http://english.al-akhbar.com/node/8455> cit. dne 17.3.2013

<http://islam.about.com/od/activism/p/amrkhaled.htm> cit. dne 17.3.2013

<http://english.alarabiya.net/articles/2011/12/06/181146.html> cit. dne 30.3.2013

<http://english.ahram.org.eg/News/24063.aspx> cit. dne 30.3.2013

<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-16665748> cit. dne 24.3.2013

<http://www.thenational.ae/news/world/middle-east/egyptian-election-campaigns-kick-off> cit. dne 7.3.2013

<http://globalpublicsquare.blogs.cnn.com/2011/12/13/massoud-islamists-and-egypts-future/> cit. dne 8.3.2013

<http://zpravy.ihned.cz/svet-afrika/c1-54486320-muslimske-bratrstvo-vyhralo-parlamentni-volby-v-egypte-ziskalo-47-procent-hlasu> cit. dne 12.3.2013

<http://www.islamopediaonline.org/country-profile/egypt/Salafists/Salafi-groups-egypt> cit. dne 4.3.2013

<http://www.worldaffairsjournal.org/article/egypt%E2%80%99s-elections-why-islamists-won> cit. dne 5.3.2013

http://www.nytimes.com/2011/12/01/world/middleeast/voting-in-egypt-shows-mandate-for-islamists.html?pagewanted=all&_r=0 cit. dne 27.3.2013

<http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2012/01/20121248225832718.html> cit. dne 30.3.2013

<https://www.youtube.com/watch?v=He4koWEAneU> cit. dne 22.3.2013

http://articles.washingtonpost.com/2012-01-07/world/35441256_1_freedom-and-justice-party-nour-party-liberals cit. dne 5.4.2013

http://www.huffingtonpost.com/2012/01/21/egypt-elections-2012-islamists_n_1220801.html cit. dne 4.7.2013

12 RESUMÉ

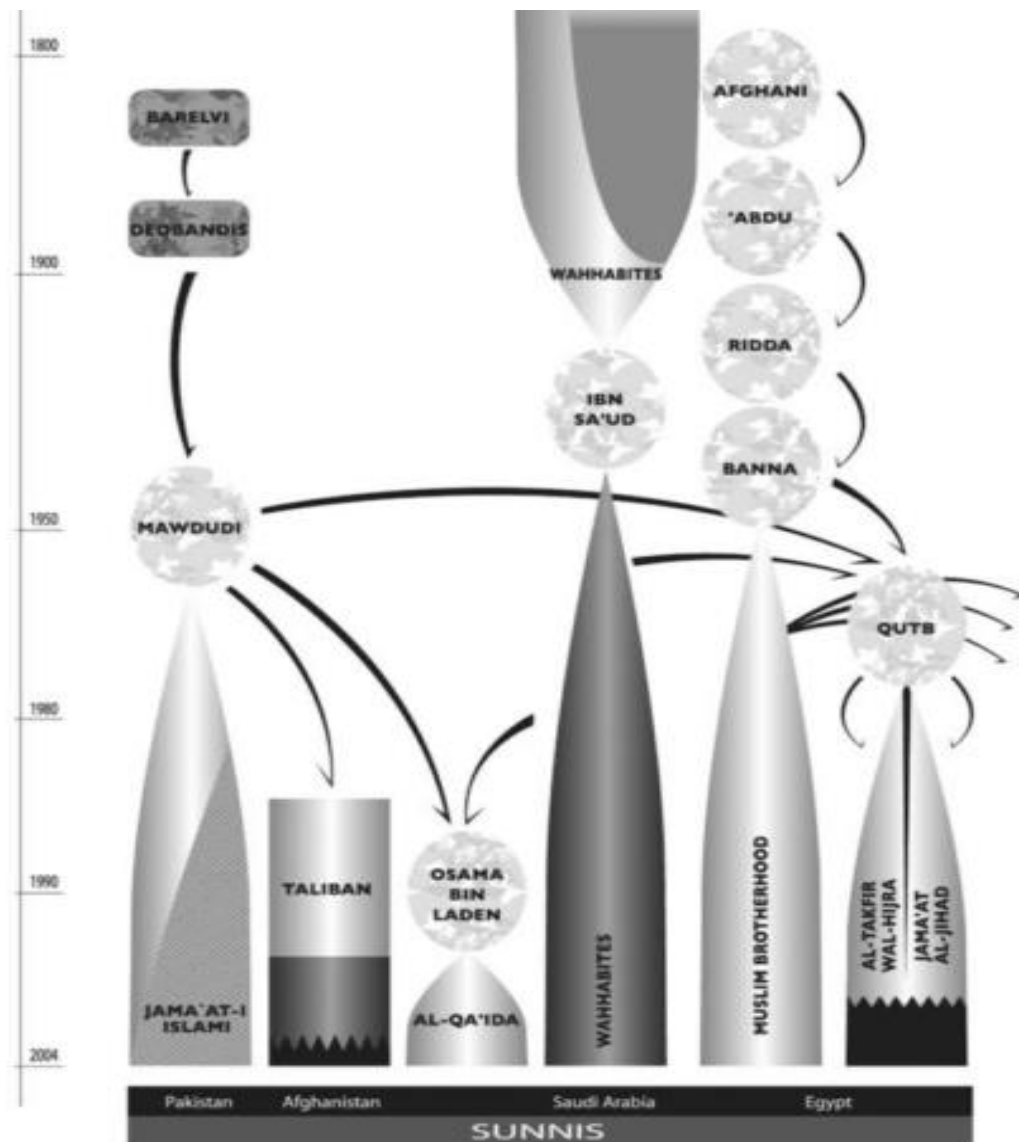
This Master's thesis deals about Egyptian parliamentary elections 2011-2012 and Islamist's rhetoric during that elections. These elections were unique in the Egyptian history because that were the first honest national election since the overthrow of the monarchy in 1952. The situation has changed after the Arab spring and after a resignation of President Hosni Mubarak. The Supreme Council of the Armed Forces – SCAF – dissolved the parliament of Egypt and promised to arrange civilian elections to the People's Assembly of Egypt. From this institution could be elected 100 members to draw up a new constitution.

The main goal of this thesis is to characterize the dominant element of the elections – Islamist's parties – and their behavior and rhetoric before and during parliamentary elections 2011-2012. Really important factor which is connected with elections and its results is character of the society. Author tries to determine different components of society and to understand ending results of elections. Because of the repressions of the former's regime, nobody could estimate an ambience of society and nobody could foresee next steps in a building new country.

The crucial Islamist's party – The Freedom and Justice Party – was the favourite from the beginning. It was founded by Muslim brotherhood movement early after the Egyptian revolution of 25th January. Muslim brotherhood was long-acting religious and social movement in Egyptian history and has great impact to the society and at last years to the politics too. Muslim brotherhood was popular between the people thanks to teaching the illiterate, setting up hospitals and providing charitable help to the poor. The second party that I have focused on is also based on Salafi thoughts and was established under the name Al-Nour party. These two parties chose similar tactics how to convince and gain supporters followed by votes in ballot boxes.

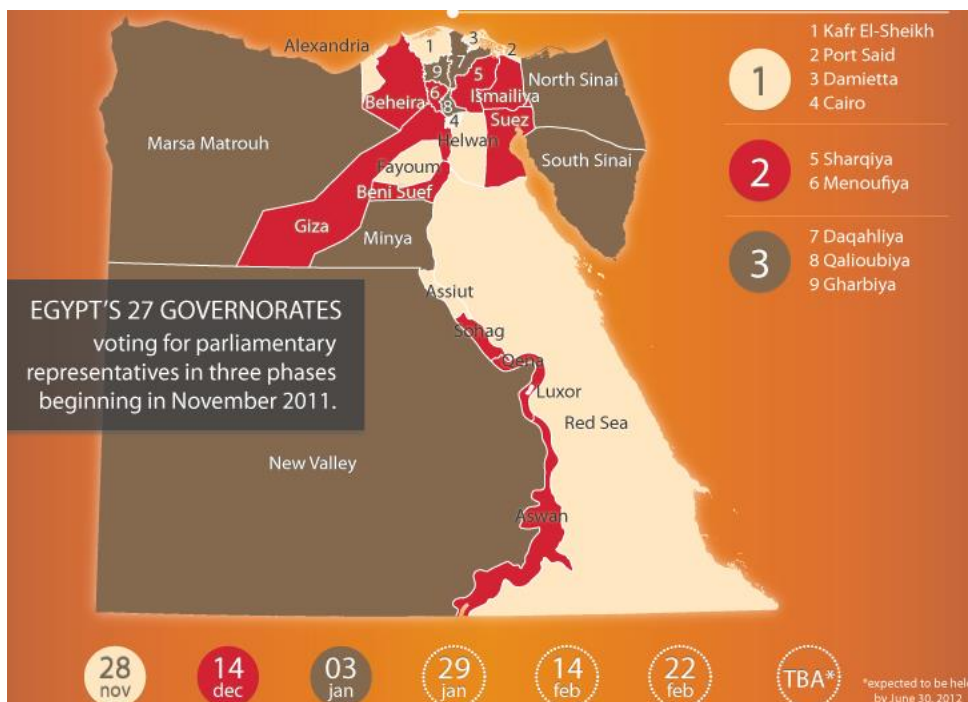
Originally, the SCAF scheduled the term of elections to September but thanks to the pressure of Islamist's opposition were postponed and held in November. Opposition complained about early term of the elections and indicated that it would be an advantage for the well and long-organized Islamist's parties. First round of elections held on 28th November proved that Islamists are integral to society and will be to politics too. The author of this thesis will focus on Islamist's rhetoric and misuse of Islam. Islamists took advantage of religious feelings of civilians and used different tools connected to religiosity. Thesis explores different alternatives how, where and by who was Islamist's rhetoric presented and its influence to the general public.

13 PŘÍLOHY

Příloha č. 1. Vývoj islamismu.

(převzato Demant, R., P. (2006): *Islam vs. Islamism: The Dilemma of the Muslim World*. London. Praeger, str. 92)

Příloha č. 2. Guvernoráty a fáze egyptských voleb.

(převzato

<http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2011/11/20111121104852168402.html> cit. dne 1.4.2013)

Příloha č. 3. Logo strany an-Núr. (převzato

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Nour_Party.png cit. dne 15.3.2013)

Příloha č. 4. Transparenty.

(převzato <http://www.guardian.co.uk/world/middle-east-live/2011/nov/27/egypt-middleeast> cit. dne 10.2.2013)

Příloha č. 5. Umění ulice. Žena míjí znak a slogan strany an-Núr: *Společně, ruku v ruce, budujeme zemi skrze náboženství.*

(převzato <http://www.veteranstoday.com/2012/12/17/egyptians-on-the-brink-of-a-new-revolution/egypt-a-woman-walks-past-a-graffiti-of-the-electoral-slogan-for-salafi-political-party-al-nour-that-reads-together-hand-in-hand-we-build-the-country-through-religion-reuters-500x306/> cit. dne 11.3.2013)

Příloha č. 6. Přinášíme Egyptu dobro. Pozdější heslo Muslimských bratří.
(převzato <http://www.acus.org/egyptsource/inside-egypts-electoral-alliances> cit. dne 17.2.2013 cit. dne 14.3.2013)

Příloha č. 7. Islám je řešení. Ženy v niqábech a v pozadí volební plakáty s kandidáty Muslimského bratrstva a heslem „Islám je řešení“.
(převzato <http://www.tdaxp.com/archive/2005/11/16/the-muslim-sisterhood.html> cit. dne 2.3.2013)

Příloha č. 8. Salafistické vzezření. Foto nám prezentuje trend, který salafističtí stoupenci vyzývají – plnovous, „az-zabíba“ a tradiční oděv. Muž na obrázku je Jásir Borhámí.

(převzato <http://english.ahram.org.eg/News/28628.aspx> cit. dne 11.2.2013)

حزب النور
رمز الفانوس
انتخابات مجلس الشعب ٢٠١١
الدائرة الثانية

فلاح
الاصحابية
م/ محمد حمدي الجمل
مهندس ميكانيكا

فئات
عزيبين
م/ محمد محمد حسن عيسى
مهندس مدنى وصاحب شركة مقاولات

فلاح
المعزبة
الشيخ/ رزق حسان
داعية إسلامي

فئات
دكاتر
د/ وسيم الهاللي نصر الدين
دكتور صيدلى

فلاح
المنزلة
م/ أحمد حمزة المنيسي
بكالوريوس علوم كمبيوتر

فئات
معلمة دنيا
الشيخ/ جوده أحمد مجاهد
داعية إسلامي

فلاح
المنزلة
أ/ السيد القماش
تاجر

مقاعد المرأة
دكاتر
أ/ مروة إبراهيم القماش
ليسانس دراسات إسلامية

معا نبني مصر
هوية ودولة عربية
بعقول وأيدي مصرية

Příloha č. 9. Kandidátní plakát strany an-Núr. Paní Marwa Ibrahim al-Qimáš (vystudovaná bakalářka v oboru islámských studií) byla na kandidátní listině strany an-Núr vyobrazena fotografií růže, některé její kolegyně si musely vystačit pouze s logem strany namísto své fotografie.

(převzato <http://english.ahram.org.eg/News/28628.aspx> cit. dne 14.1.2013)